

สภาพและความคาดหวังเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

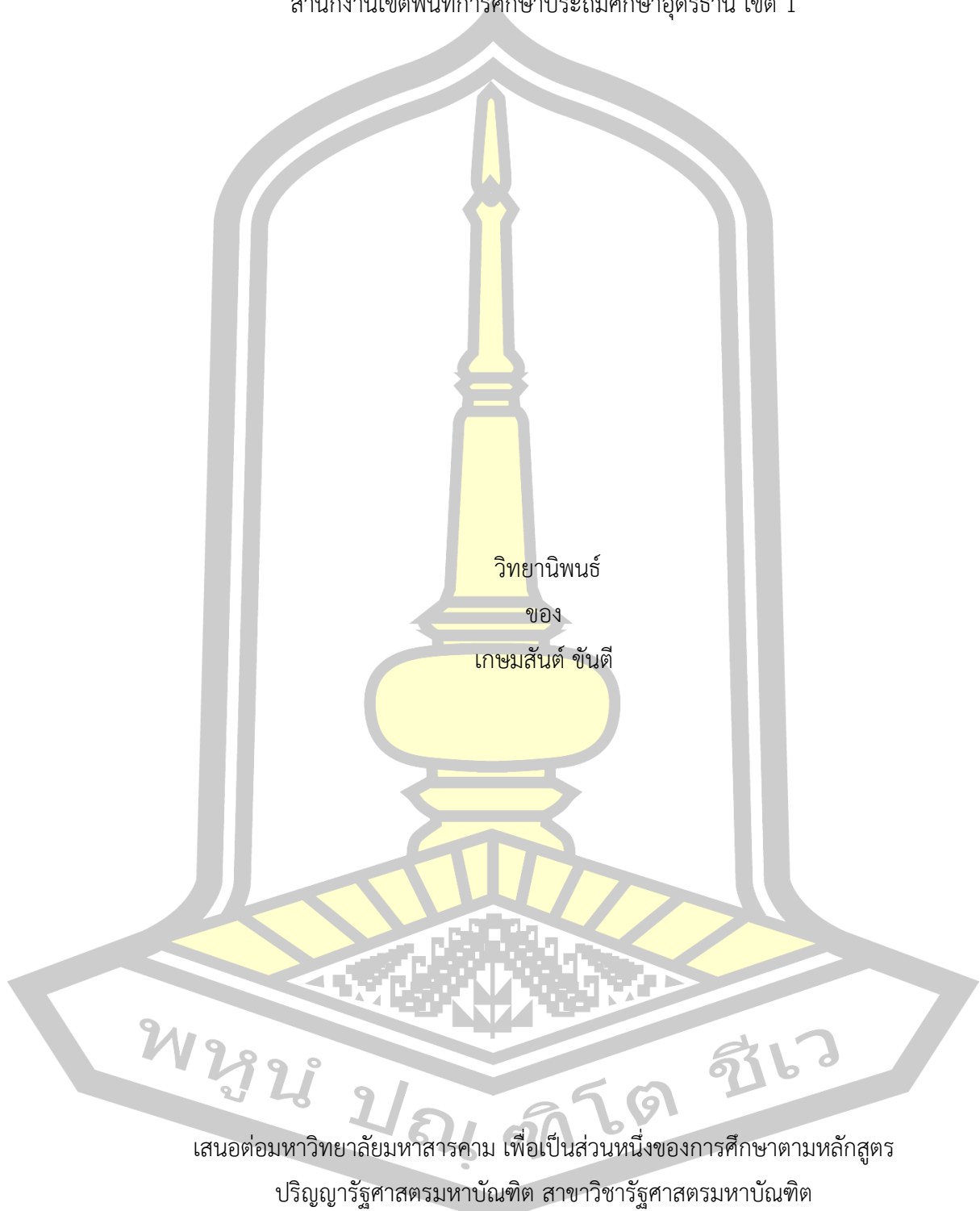
วิทยานิพนธ์
ของ
เกษมสันต์ ชันดี

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

มิถุนายน 2567

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

สภาพและความคาดหวังเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

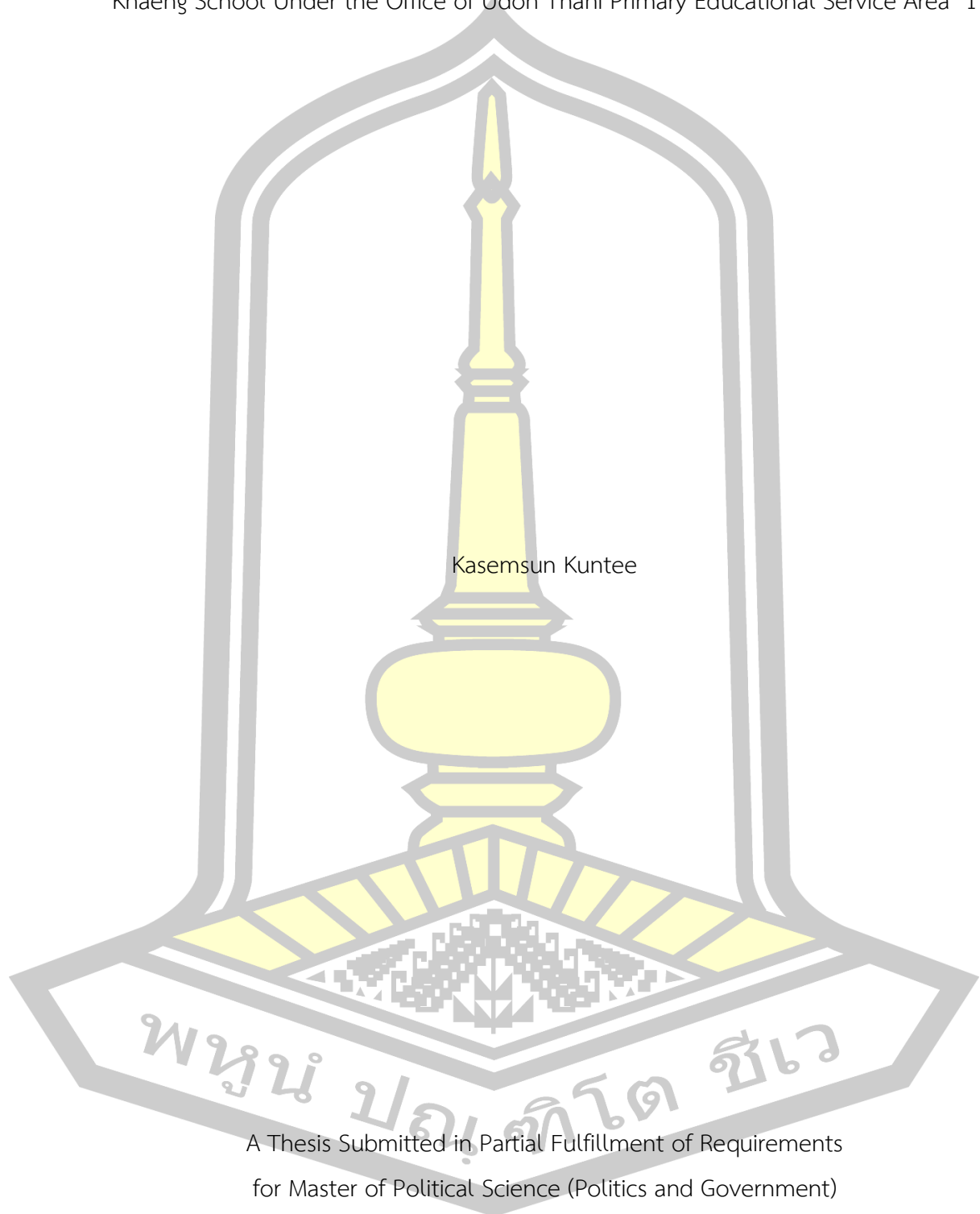

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

มิถุนายน 2567

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Conditions and expectations regarding democracy promotion of students at Ban Mak
Khaeng School Under the Office of Udon Thani Primary Educational Service Area 1

Kasemsun Kuntree

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for Master of Political Science (Politics and Government)

June 2024

Copyright of Mahasarakham University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนายเกษมสันต์ ชันดี แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(รศ. ดร. อลงกรณ์ อรรคแสง)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ผศ. ดร. วินัย ผลเจริญ)

.....กรรมการ

(ผศ. ดร. ณัฐกานต์ อัครพงศ์พิศักดิ์)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

(ดร. ทัชชวัฒน์ เหล่าสุวรรณ)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญา รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

.....
(ผศ. เชิงชาญ จงสมชัย)

คณบดีวิทยาลัยการเมืองการปกครอง

.....
(รศ. ดร. กริสน์ ชัยมูล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ชื่อเรื่อง	สภาพและความคาดหวังเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1		
ผู้วิจัย	เกษมสันต์ ชันดี		
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วินัย ผลเจริญ		
ปริญญา	รัฐศาสตรมหาบัณฑิต	สาขาวิชา	รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	ปีที่พิมพ์	2567

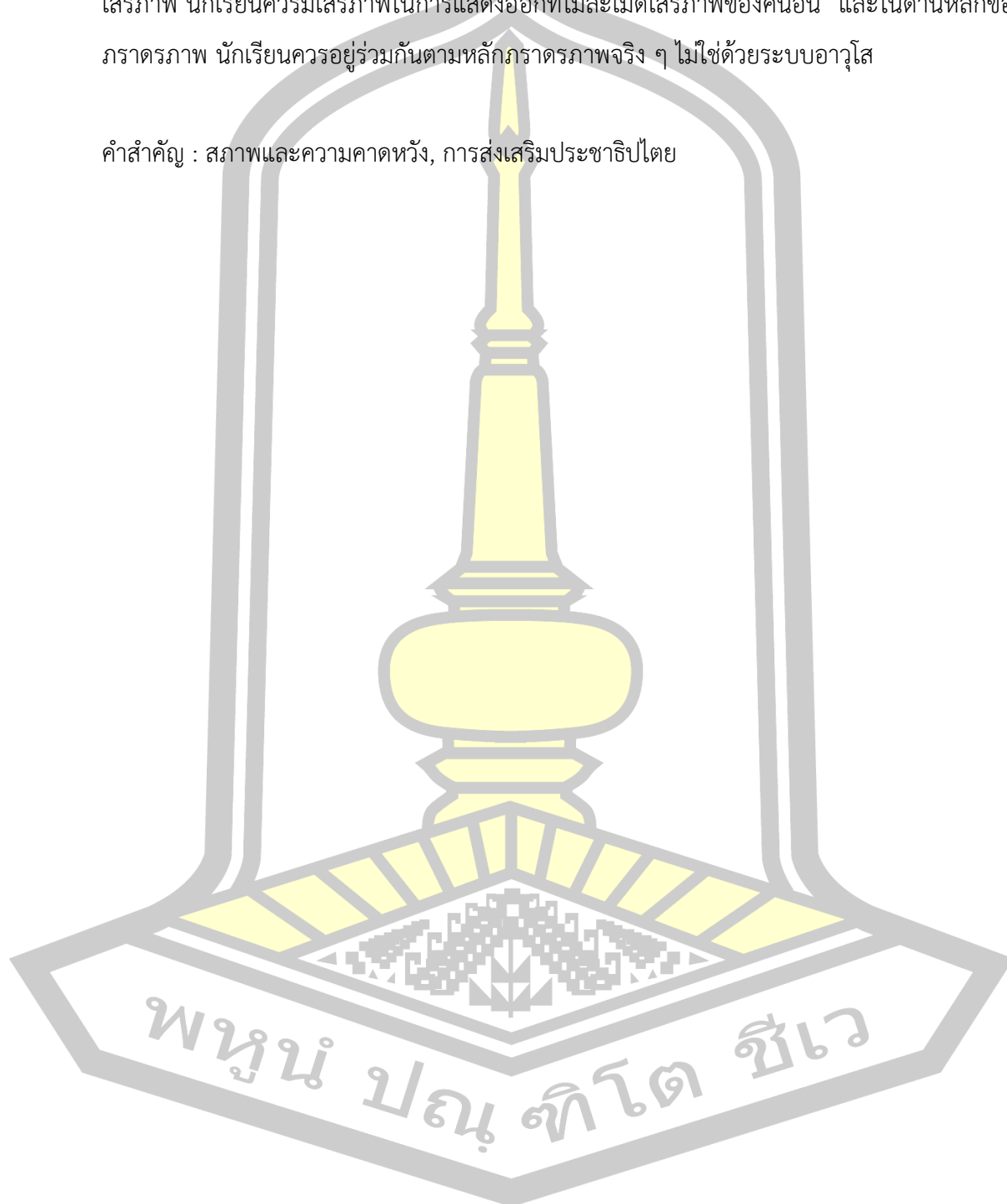
บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาคุณลักษณะความเป็นประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1 2) เพื่อศึกษาสภาพและความคาดหวังการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง สังกัดสำนักงานเขตการศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1 เป็น การวิจัยแบบระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนบ้านหมากแข้ง อ.เมือง จ.อุดรธานี ประจำปีการศึกษา 2566 จำนวน 305 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 8 คนที่ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยการหาค่า ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม

ผลการวิจัยพบว่า 1. คุณลักษณะความเป็นประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมากโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ 1. หลักภราดรภาพ 2. หลักการมีส่วนร่วม 3. หลักเสียงข้างมาก 4. หลักความเสมอภาค 5. หลักเสรีภาพ 2. สภาพของการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.51) ความคาดหวังของการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1 พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก (Mean=3.88) 3. ผู้วิจัยได้นำเอาการส่งเสริม

ประชาธิปไตยทั้ง 5 ด้านไปสัมผัสเชิงลึกและสนทนากลุ่มกับผู้ที่ให้ข้อมูลหลักผู้ให้ข้อมูลหลักได้ให้คำแนะนำไว้หลายประการที่ครอบคลุมทั้ง 5 ด้าน แต่มีบางด้านที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เช่นในด้านเสรีภาพ นักเรียนควรมีเสรีภาพในการแสดงออกที่ไม่ละเมิดเสรีภาพของคนอื่น และในด้านหลักของภราดรภาพ นักเรียนควรอยู่ร่วมกันตามหลักภราดรภาพจริง ๆ ไม่ใช่ด้วยระบบอาวุโส

คำสำคัญ : สภาพและความคาดหวัง, การส่งเสริมประชาธิปไตย

TITLE	Conditions and expectations regarding democracy promotion of students at Ban Mak Khaeng School Under the Office of Udon Thani Primary Educational Service Area 1		
AUTHOR	Kasemsun Kunttee		
ADVISORS	Assistant Professor Vinai Poncharoen , Ph.D.		
DEGREE	Master of Political Science	MAJOR	Politics and Government
UNIVERSITY	Maharakham University	YEAR	2024

ABSTRACT

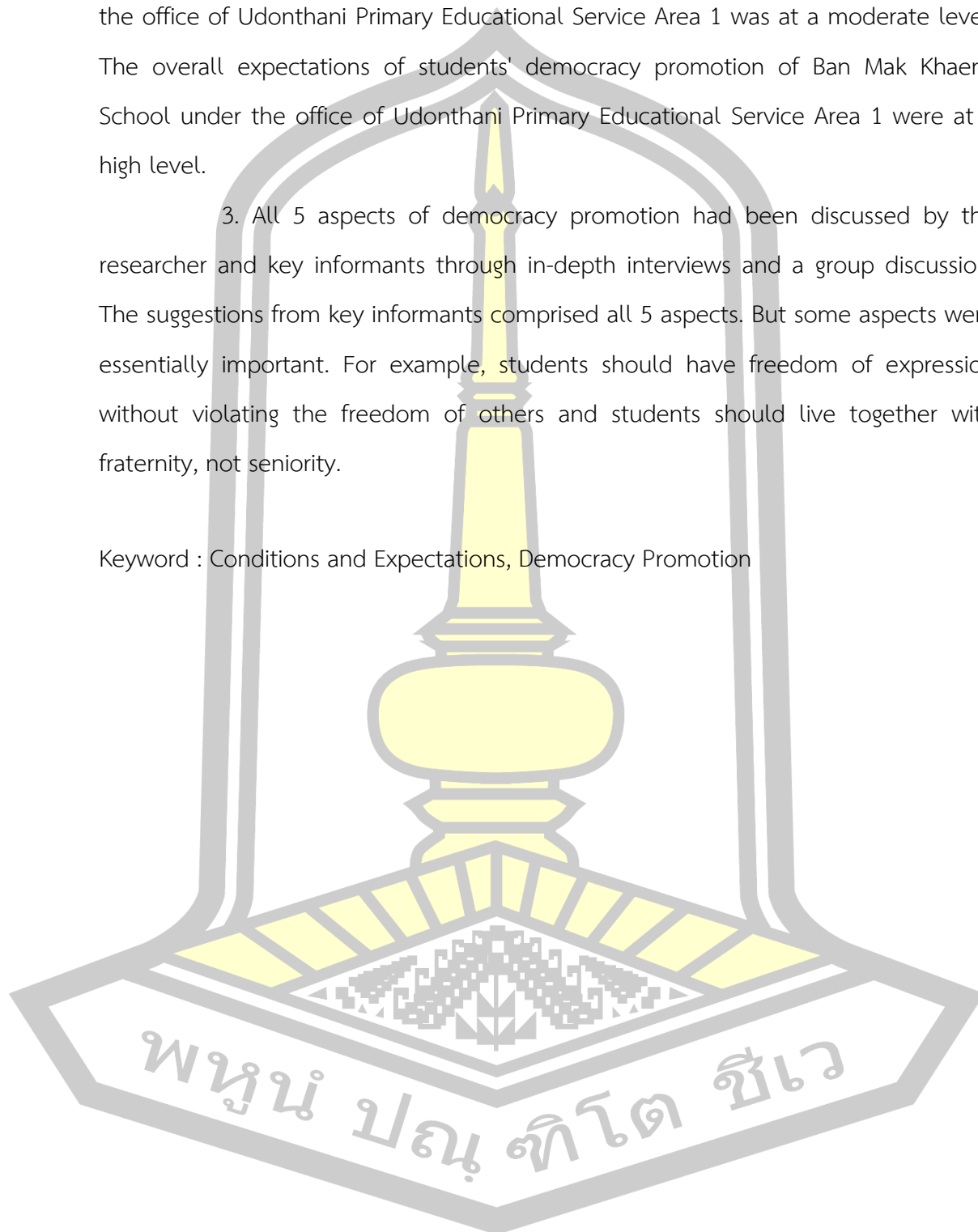
The objectives of this research were : 1) To study the democratic characteristics, Ban Mak Khaeng School under the office of Udonthani Primary Educational Service Area 1 2) To study the conditions and expectations of students' democracy promotion of Ban Mak Khaeng School under the office of Udonthani Primary Educational Service Area 1 3) To study suggestions about ways to promote democracy among students of Ban Mak Khaeng School under the office of Udonthani Primary Educational Service Area 1. The research was mixed method research. The sample subjects of the study were 305 students at Ban Mak Khaeng School in 2023. The research instruments were 5-point rating scale questionnaires, semi-structured interview format, and group discussion format. 8 key informants were selected by purposive sampling. The statistics used for data analysis were percentage, mean and standard deviation (SD).

The research findings were as follow: 1. Overall the democratic characteristics, Ban Mak Khaeng School under the office of Udonthani Primary Educational Service Area 1 were at a high level. When considering each aspect, it is at a high level. Arranged from highest to lowest average, they are brotherhood, participation, majority, equality, and freedom aspects respectively. 2. The overall

actual condition of students' democracy promotion of Ban Mak Khaeng School under the office of Udonthani Primary Educational Service Area 1 was at a moderate level. The overall expectations of students' democracy promotion of Ban Mak Khaeng School under the office of Udonthani Primary Educational Service Area 1 were at a high level.

3. All 5 aspects of democracy promotion had been discussed by the researcher and key informants through in-depth interviews and a group discussion. The suggestions from key informants comprised all 5 aspects. But some aspects were essentially important. For example, students should have freedom of expression without violating the freedom of others and students should live together with fraternity, not seniority.

Keyword : Conditions and Expectations, Democracy Promotion

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วินัย ผลเจริญ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่คอยให้คำแนะนำผู้วิจัยได้เกิดการเรียนรู้และประสบการณ์ที่ไม่อาจแสวงหาศักยภาพตนเองที่ง่ายนัก เพื่อการเป็นนักวิจัยในครั้งนี้นี้จึงมีคุณค่าสูงยิ่ง ขอขอบคุณรองศาสตราจารย์ ดร.อลงกรณ์ อรรคแสง ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐกานต์ อัครพงศ์พิศักดิ์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และดร.ทัชชวฒน์ เหล่าสุวรรณ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่าให้คำแนะนำและตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องให้งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบคุณ ดร.ชินวัตร เชื้อสระคู ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วนิดา พรหมหล้า และนางสาวพรสวรรค์ ศิริตั้ง ครูชำนาญพิเศษ โรงเรียนบ้านหมากแข้ง ที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่ผู้วิจัย

ขอขอบคุณคณาจารย์วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ ประสบการณ์ ตลอดจนแนวคิดต่างๆอันก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ รวมทั้ง ผู้อำนวยการนายเจริญชัย บรรณกรรมย์ คณะคุณครู และนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดีและขอขอบคุณบิดามารดา ที่คอยสนับสนุนผู้วิจัยด้วยความรักและห่วงใยมาตลอด นอกจากนี้ขอขอบคุณเพื่อน ๆ ในสาขาวิชาการเมืองการปกครองทุกคนที่คอยช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจในการทำวิจัยจนงานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สุดท้ายนี้ คุณค่าและประโยชน์อันใดที่พึงได้จากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ในอนาคต หากเป็นคุณความดีอันเกิดต่อบุคคล สังคมใดก็ตาม ผู้วิจัยขอมอบคุณงามความดีทั้งปวงนั้น แต่คณาจารย์ ผู้เชี่ยวชาญ หน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องข้างต้น รวมทั้งเจ้าของเอกสารงานวิจัยที่อ้างอิงในบรรณานุกรมทุกท่านขอคุณผลบุญแห่งความดีดังกล่าว เป็นอันสงฆ์ให้ทุกท่านมีความสุข ความเจริญ ประสบความสำเร็จในชีวิตหน้าที่การงานทั้งบุคคลและองค์กรที่ทรงคุณค่าต่อประเทศชาติสืบไป

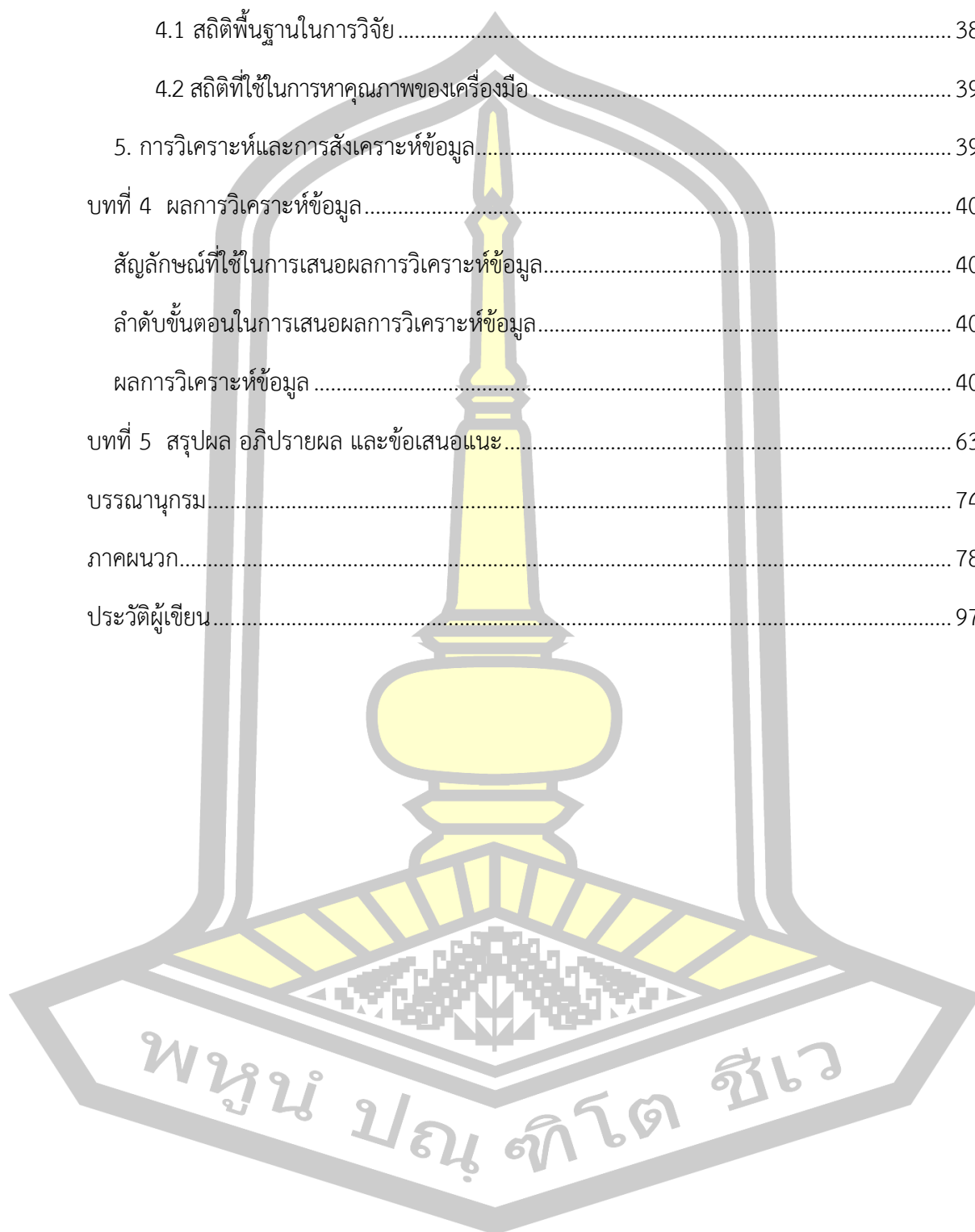
พูน ปณ จิต ชีเว

เกษมสันต์ ชันดี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ฅ
สารบัญตาราง.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 คำถามงานวิจัย.....	3
1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย.....	4
1.4 ขอบเขตการวิจัย.....	4
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
1.6 ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย.....	6
1.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
1. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับประชาธิปไตย.....	7
2. การส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียน.....	12
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	26
บทที่ 3 วิธีการวิจัย.....	34
1. ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย.....	34
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	35
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	37

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	38
4.1 สถิติพื้นฐานในการวิจัย.....	38
4.2 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ.....	39
5. การวิเคราะห์และการสังเคราะห์ข้อมูล.....	39
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	40
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	40
ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	40
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	40
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	63
บรรณานุกรม.....	74
ภาคผนวก.....	78
ประวัติผู้เขียน.....	97

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น	35
ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละข้อมูลส่วนบุคคลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนบ้านหมากแข้ง จังหวัดอุดรธานี จำแนกตามเพศ ระดับชั้น ช่องทางรับรู้ข่าวสารทางการเมือง อาชีพครอบครัวและการเข้าร่วมทางการเมือง.....	41
ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับคุณลักษณะความเป็นประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนบ้านหมากแข้ง จังหวัดอุดรธานี.....	42
ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับคุณลักษณะความเป็นประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนบ้านหมากแข้งจังหวัดอุดรธานี รายด้านและรายชื่อของหลักเสรีภาพ	43
ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับคุณลักษณะความเป็นประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนบ้านหมากแข้ง จังหวัดอุดรธานี รายด้านและรายชื่อของหลักความเสมอภาค.....	44
ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับคุณลักษณะความเป็นประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนบ้านหมากแข้ง จังหวัดอุดรธานี รายด้านและรายชื่อของหลักภราดรภาพ	45
ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับคุณลักษณะความเป็นประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนบ้านหมากแข้ง จังหวัดอุดรธานี รายด้านและรายชื่อของหลักเสียงข้างมาก.....	45
ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณลักษณะความเป็นประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนบ้านหมากแข้ง จังหวัดอุดรธานี รายด้านและรายชื่อของหลักการมีส่วนร่วม	47

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับสภาพและความคาดหวังเกี่ยวกับการ 47

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับสภาพและความคาดหวังเกี่ยวกับการส่งเสริม
ประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง จังหวัดอุดรธานี รายด้านและรายชื่อของหลัก
เสรีภาพ 48

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับสภาพและความคาดหวังเกี่ยวกับการส่งเสริม
ประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง จังหวัดอุดรธานี รายด้านและรายชื่อของหลักความ
เสมอภาค..... 50

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับสภาพและความคาดหวังเกี่ยวกับการส่งเสริม
ประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง จังหวัดอุดรธานี รายด้านและรายชื่อของหลัก
ภราดรภาพ..... 52

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับสภาพและความคาดหวังเกี่ยวกับการส่งเสริม
ประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง จังหวัดอุดรธานี รายด้านและรายชื่อของหลักเสียง
ข้างมาก 53

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับสภาพและความคาดหวังเกี่ยวกับการส่งเสริม
ประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง จังหวัดอุดรธานี รายด้านและรายชื่อของหลักการมี
ส่วนร่วม 55

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษา 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553 ที่ว่าด้วยความมุ่งหมายและหลักการหมวดที่ 1 บททั่วไป มาตราที่ 7 เกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่รัฐหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาต้องมีหน้าที่มุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของทุกคน มีความภาคภูมิใจ ในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติให้เกิดขึ้นกับนักเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552) โดยคำว่าประชาธิปไตยนั้น เป็นศัพท์ที่นำมาใช้กันอย่างแพร่หลายมาซึ่งปัจจุบัน ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่าประเทศต่าง ๆ แม้จะมีรูปแบบการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ และสังคมที่แตกต่างกัน แต่ต่างก็อ้างว่าประเทศของตนเป็นประชาธิปไตยกันทั้งสิ้น แต่เป็นวิถีประชาธิปไตยที่เต็มไปด้วยความขัดแย้งทางสังคม เป็นการเมืองประชาธิปไตยที่มีความซับซ้อนขาดความร่วมมือกันระหว่างสมาชิกภายในสังคม สังคมมีแต่การแข่งขันและการต่อรองเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจจนส่งผลไปสู่ความขัดแย้งทางสังคม สังคมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่ตั้นจะต้องประกอบไปด้วยลักษณะที่สำคัญ 3 ประการคือ 1) ปึงเจกบุคคลในสังคมมีปรัชญาความเชื่อว่าเสรีภาพทางการเมืองของบุคคลเป็นสิ่งที่ชอบด้วยกฎหมาย 2) กลุ่มผู้นำทางการเมืองซึ่งเป็นคนกลุ่มน้อย จะเข้าไปครอบครองตำแหน่งทางการเมืองและมีบทบาทในการปกครองคนส่วนใหญ่ในสังคม 3) กลุ่มผู้นำทางการเมืองกลุ่มอื่นที่ไม่มีโอกาสในการปกครองคนส่วนใหญ่จะทำหน้าที่สอดส่องการกระทำอันไม่ชอบธรรมของผู้ปกครอง และในขณะเดียวกันก็จะคอยโอกาสในการเข้ามามีบทบาทในการปกครองคนส่วนใหญ่ จะเกิดเมื่อมวลบรรดาสมาชิกในสังคมมีค่านิยมและวัฒนธรรมที่เอื้อต่อการเมืองในระบอบนี้

การปกครองในระบอบประชาธิปไตยมีแนวคิดหลักสำคัญ คือ หลักสิทธิ เสรีภาพ หลักความเสมอภาค หลักนิติธรรม หลักการใช้เหตุผล และหลักการยอมรับเสียงข้างมากที่ต้องเคารพสิทธิของเสียง ข้างน้อย ประเทศไทยมีระบบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข คนไทยจึงต้องเข้าใจเรื่องสิทธิเสรีภาพให้ถ่องแท้จึงจะสามารถดำรงตนเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยได้ ซึ่งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ก็ได้กำหนดให้นักเรียนทุกคนมีความสมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย ความรู้คุณธรรม มีจิตสำนึกใน

ความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก ยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข จึงมีความจำเป็นที่จะต้องสร้างความตระหนักรู้ความเข้าใจเรื่องประชาธิปไตยให้แก่นักเรียน และสามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิตตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560) ซึ่งโรงเรียนเป็นสถาบันหลักที่สำคัญในการปลูกฝังประชาธิปไตยให้กับเด็กและเยาวชน

การจัดการศึกษาเป็นการสร้างคนให้มีพัฒนาการที่ดี มีความคิด และผู้ที่มีบทบาทสำคัญมากในด้านนี้คือครูผู้สอน ฉะนั้นครูผู้สอนจึงต้องทำหน้าที่ให้ความรู้ความเข้าใจแก่นักเรียนให้มีทัศนคติและค่านิยมที่ส่งเสริม พัฒนาการทางสังคมในระบอบประชาธิปไตยให้รู้จักหน้าที่รู้จักช่วยเหลือตัวเอง รู้สิทธิ รู้จักทำมาหากิน มีการศึกษา มีวัฒนธรรมสร้างนิสัยที่ดีแก่นักเรียน เพื่อให้นักเรียนพัฒนาขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่มีจิตใจเป็นประชาธิปไตยในอนาคต ในการสอนประชาธิปไตยในรูปแบบการปกครองแต่เพียงอย่างเดียวไม่เป็นการเพียงพอจะปลูกฝังคุณลักษณะประชาธิปไตยด้วยการที่ครูพยายามจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมมากที่สุด และการฝึกฝนให้นักเรียนทำงานร่วมกันเพื่อสร้างความสามัคคี ความคิดริเริ่ม ความมีเหตุมีผล จำเป็นที่จะต้องปลูกฝังตั้งแต่วัยเด็ก เพราะวัยเด็กเป็นวัยที่มีความสนใจใฝ่รู้ใฝ่เรียน สนใจสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ พร้อมทั้งจะเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การปลูกฝังค่านิยมและความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตย การฝึกเลือกตั้งคณะกรรมการนักเรียน การลงคะแนน การเสนอความคิดเห็น การตัดสินใจโดยอาศัยความรับผิดชอบร่วมกัน เมื่อโตขึ้นก็จะกลายเป็นพลเมืองที่เพียบพร้อมด้วยคุณวุฒิ และคุณสมบัติอันเหมาะสมแก่ระบอบประชาธิปไตย (สุพัตรา หอมทอง. 2547)

หน้าที่ของโรงเรียนประการหนึ่งได้แก่ การส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนเพื่อให้สอดคล้องกับชีวิตในสังคมที่เป็นประชาธิปไตย ถ้าหากโรงเรียนได้ขัดกับวิถีชีวิตในสังคมแล้วการปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตยก็จะล้มเหลว และในที่สุดการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประเทศก็จะล้มเหลวด้วย ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่สำคัญของโรงเรียนที่จะต้องส่งเสริมประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นภายในโรงเรียน โดยโรงเรียนจะต้องเปิดโอกาสร่วมกับกิจกรรมประชาธิปไตยที่จะช่วยให้เด็กมีประสบการณ์หรือมีความเชี่ยวชาญในการดำเนินชีวิตแบบประชาธิปไตยได้อย่างรวดเร็ว โรงเรียนจึงต้องสร้างบรรยากาศของความเป็นประชาธิปไตยให้เกิดขึ้น การเรียนการสอนในโรงเรียนเป็นประชาธิปไตย การปกครอง การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เป็นประชาธิปไตย พฤติกรรมต่างๆ ของครูและนักเรียนจึงต้องเป็นประชาธิปไตยไปด้วย (ประเทิน มหาจันทร์. 2554)

โรงเรียนบ้านหมากแข้ง อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1 ซึ่งเป็นโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษในจังหวัดอุดรธานี เปิดทำการเรียนการสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาล จนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 3,196 คน ซึ่งมีความอายุระหว่าง 4-18 ปี โรงเรียนบ้านหมากแข้ง มักเน้นรูปแบบของประชาธิปไตย เช่น การเลือก

หัวหน้าห้อง การเลือกตั้งสภานักเรียน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เน้นให้ปลูกฝังจิตสำนึกตามหลักของประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในการดำเนินชีวิตของนักเรียนทั้งหลักสิทธิเสรีภาพ หลักเหตุผล หลักความเสมอภาค หลักการยึดหลักเสียงข้างมาก และหลักภราดรภาพ จะเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของระบอบประชาธิปไตย เตรียมความพร้อมผู้เรียนให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต เป็นการสร้างลักษณะนิสัยให้ผู้เรียนได้รู้จักระเบียบ ข้อบังคับ กฎเกณฑ์และกติกาของสังคม ตลอดจนรู้จักรับผิดชอบหน้าที่ของตน และทีมงาน รับผิดชอบชุมชนและสังคมได้อย่างเหมาะสม โดยโรงเรียนต้องนำรูปแบบประชาธิปไตยมาใช้ในโรงเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความเป็นประชาธิปไตย รู้จักปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามภาระหน้าที่และมีวิถีชีวิตตามหลักประชาธิปไตย สามารถดำรงตนให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข จากการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ภายในโรงเรียนที่ส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนยังไม่เป็นรูปธรรมมากนัก เพราะที่ผ่านมายังขาดความเข้าใจในระบบการดำเนินงานและการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียน ทำให้นักเรียนไม่ได้รับการปลูกฝังความรู้ ความเข้าใจในหลักสำคัญและควรมีการส่งเสริมให้มีวิสัยทัศน์ วิธีการคิด วิถีชีวิต คุณธรรม และความเข้าใจการเป็นสังคมประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่ถูกต้องตามหลักรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 อุปสรรคที่ท้าทายในการส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยภายในโรงเรียน คือความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการประชาธิปไตย ปัญหาการจัดการเรียนรู้และผลที่เกิดกับผู้เรียน ถึงแม้ว่าจะมีการกำหนดหลักสูตรที่ชัดเจนในแต่ละระดับการศึกษา แต่ก็ยังไม่สามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง โดยเฉพาะการตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย การเคารพสิทธิและหน้าที่ของผู้อื่น และการมีส่วนร่วมในกระบวนการทางด้านเมืองและสังคม รวมถึงการเผชิญหน้าของกลุ่มสนับสนุนทางการเมืองที่ต่างขั้วที่เกิดขึ้นโดยปราศจากการคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ

ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของการศึกษาความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยซึ่งก็ได้สนใจการส่งเสริมประชาธิปไตยภายในโรงเรียนของนักเรียนเอง และคาดว่านักเรียนจะมีประสิทธิภาพและคุณภาพตามที่ได้คาดหวังไว้ นักเรียนที่จบการศึกษาออกไปแล้ว สามารถนำวิถีชีวิตประชาธิปไตยสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ เมื่อโรงเรียนสามารถพัฒนาผู้เรียน ให้เข้าใจ เข้าถึง และรักในความเป็นประชาธิปไตยได้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพและความคาดหวังการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1

1.2 คำถามงานวิจัย

1. คุณลักษณะความเป็นประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้งเป็นอย่างไร

2. สภาพและความคาดหวังการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง ที่เป็นอยู่เป็นอย่างไรบ้าง

3. แนวทางในการพัฒนาวิธีการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้งให้ ได้ผลดีขึ้นควรเป็นอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะความเป็นประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1

2. เพื่อศึกษาสภาพและความคาดหวังการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1

3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง สังกัดสำนักงานเขตการศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1

1.4 ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยดังนี้

1.4.1 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้งชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1,290 คน เพราะนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายอยู่ในช่วงที่จะเข้าสู่วัยรุ่นจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในประชาธิปไตย เพื่อที่จะมีโอกาสนั้นการก้าวเข้าสู่บทบาททางการเมืองและสังคมต่อไปไม่ว่าจะเป็นในระดับโรงเรียน หรือระดับที่ใหญ่ขึ้นไปในอนาคต

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การ คือนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนบ้านหมากแข้ง อ.เมือง จ.อุดรธานี ประจำปีการศึกษา 2566 จำนวน 305 คน ด้วยวิธีการคำนวณตามสูตร Yamane (1973 : 727)

1.4.2 ขอบเขตด้านเวลา

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทำวิจัย เรื่อง สภาพและความคาดหวังเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ระหว่างช่วงปีการศึกษา 2566

1.4.3 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยในครั้งนี้ มุ่งศึกษาเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับ สภาพและความคาดหวังเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1 ตามคุณลักษณะของประชาธิปไตย 5 ด้าน ได้แก่ 1.หลักเสรีภาพ 2. หลัก

ความเสมอภาค 3. หลักภราดรภาพ 4. หลักการยึดเสียงข้างมาก 5. หลักการมีส่วนร่วม (สถาบันพระปกเกล้า, 2554)

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.5.1 นักเรียน หมายถึง นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านหมากแข้ง ตำบลหมากแข้ง อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ปีการศึกษา 2566

1.5.2 โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนบ้านหมากแข้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

1.5.3 สภาพการส่งเสริมประชาธิปไตย หมายถึง สิ่งที่เป็นอยู่จริงเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนของโรงเรียนบ้านหมากแข้ง ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้านคือ 1.หลักเสรีภาพ 2. หลักความเสมอภาค 3. หลักภราดรภาพ 4. หลักการยึดเสียงข้างมาก 5. หลักการมีส่วนร่วม

1.5.4 ความคาดหวังเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตย หมายถึง ความต้องการของนักเรียนเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนของโรงเรียนบ้านหมากแข้ง ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้านคือ 1.หลักเสรีภาพ 2. หลักความเสมอภาค 3. หลักภราดรภาพ 4. หลักการยึดเสียงข้างมาก 5. หลักการมีส่วนร่วม

1.5.5. การส่งเสริมประชาธิปไตยนักเรียน หมายถึง การปลูกฝังการกระทำในกิจกรรมต่างๆ ที่โรงเรียนได้จัดขึ้น เช่น การเลือกตั้งคณะกรรมการสภานักเรียน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ หรือการแสดงออกของนักเรียนในชีวิตประจำวันของนักเรียน ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาตามความเหมาะสมกับจิตวิทยาพัฒนาการของนักเรียนจนสามารถนำเอาหลักการประชาธิปไตยไปใช้ในชีวิตประจำวันจนเป็นนิสัยหรือเป็นวิถีทางแห่งชีวิต ใน 5 ด้าน คือ

1. หลักเสรีภาพ หมายถึง เสรีภาพในด้านต่าง ๆ ที่นักเรียนเห็นว่าเป็นอิสระขั้นพื้นฐาน ยกตัวอย่างเช่น เสรีภาพในการคิด เสรีภาพในการพูด เสรีภาพในการกระทำสิ่งต่างๆ ภายในโรงเรียน โดยอยู่ภายในขอบเขตแห่งระเบียบและความเรียบร้อยของสังคม แต่การใช้เสรีภาพนั้นทุกคนต้องตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ของตนและของผู้อื่นได้

2. หลักความเสมอภาค คือ นักเรียนมีความเท่าเทียมกันไม่ว่าจะเป็นทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม แม้จะมีความแตกต่างทางด้านเพศ ผิวพรรณ ศาสนา อุดมการณ์ทางการเมือง และการไม่เลือกปฏิบัติกับบุคคลอื่น

3. หลักภราดรภาพ หมายถึง การที่นักเรียนปฏิบัติต่อกันด้วยความเห็นอกเห็นใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่เอารัดเอาเปรียบ และมีความรักใคร่กันฉันท์พี่น้องโดยไม่แบ่งเชื้อชาติ เพศ ผิวพรรณ หรือลัทธิความเชื่อ

4. หลักเสียงข้างมาก หมายถึง หลักการที่สำคัญยิ่งของระบอบประชาธิปไตย ได้แก่ การ

ปกครองด้วยเสียงข้างมาก ทั้งนี้ต้องไม่นำเสียงข้างมากไปใช้ในทางเอารัดเอาเปรียบ กดขี่ หรือละเมิดสิทธิของคนส่วนน้อย ยอมรับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่าย มีการปรึกษาหารือร่วมกัน

5. หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การที่โรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการปกครองและแสดงความคิดเห็น การเข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมต่างๆของโรงเรียน โดยผ่านกลไกหรือการใช้สิทธิในการเลือกตั้งในระดับต่าง ๆ

1.6 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

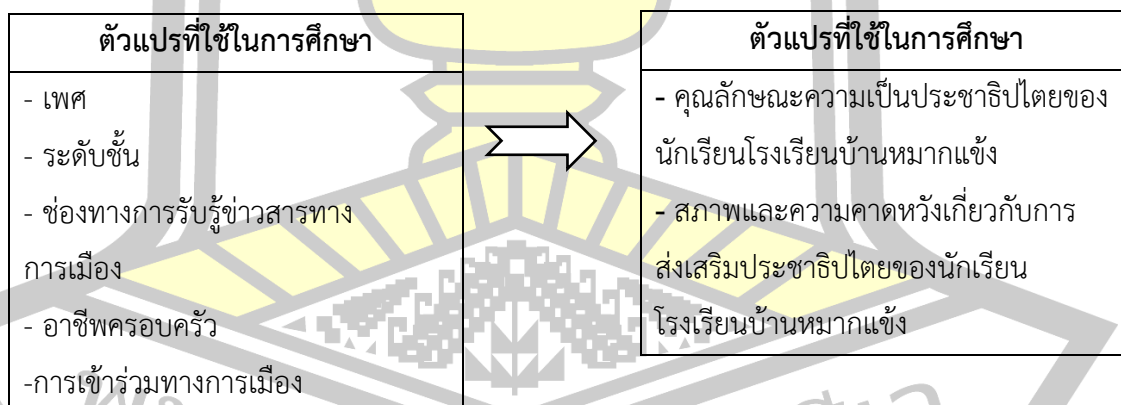
1.6.1 ทำให้ทราบถึงคุณลักษณะความเป็นประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง จังหวัดอุดรธานี

1.6.2 ทำให้ทราบถึงสภาพและความคาดหวังเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง จังหวัดอุดรธานี

1.6.3 ทำให้ทราบถึงแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยภายในโรงเรียนบ้านหมากแข้ง อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

1.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method) โดยมีแผนการวิจัยเป็นพื้นฐาน ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของสภาพ และความคาดหวังเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง โดยผู้วิจัยสามารถสรุปกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพประกอบที่ 1.1

กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง สภาพและความคาดหวังเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาจากแนวคิดทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นพื้นฐานในการวิจัย ดังนี้

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับประชาธิปไตย
 - 1.1 ความหมายประชาธิปไตย
 - 1.2 หลักการของประชาธิปไตย
 - 1.3 แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับประชาธิปไตยในโรงเรียน
2. การส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียน
 - 2.1 แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน
 - 2.2 ลักษณะ และองค์ประกอบของการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน
 - 2.3 บุคลิกภาพประชาธิปไตยและวิถีชีวิตประชาธิปไตย
 - 2.4 การจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมประชาธิปไตย
 - 2.5 กิจกรรมนอกหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างประชาธิปไตยในโรงเรียน
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับประชาธิปไตย

1.1 ความหมายประชาธิปไตย

สำนักงานราชบัณฑิตยสถาน (2555) ได้กล่าวเกี่ยวกับความหมายประชาธิปไตย หมายถึง การปกครองที่ประชาชนเป็นผู้มีอำนาจปกครอง หรือการปกครองด้วยตนเองโดยโดยตรงได้เพราะมีจำนวนมากจึงต้องใช้ระบบการเลือกตั้งผู้แทนเพื่อใช้อำนาจแทนประชาชน การปกครองระบอบประชาธิปไตยแบ่งออกเป็นหลายระบบระบบที่สำคัญ ได้แก่ การปกครองระบบรัฐสภา (Parliamentary Government) การปกครองที่ฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติแยกออกจากกัน แต่มีความเกี่ยวพันกันและการปกครองระบบประธานาธิบดี (Presidential Government) การปกครองที่แยกฝ่ายบริหารออกเป็นอิสระจากฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายนิติบัญญัติไม่มีอำนาจควบคุมฝ่ายบริหาร

ทวิศักดิ์ ชัยปิตุลา (2552 : 14) ได้กล่าวว่าประชาธิปไตย หมายถึง ระบอบการปกครองประเทศระบอบหนึ่งซึ่งเป็นการปกครองของประชาชนโดยประชาชนและเพื่อประชาชนคำว่า "ประชาชน" ในที่นี้มีได้หมายความว่าเฉพาะบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งแต่หมายถึงปวงชนทั้งชาติมีสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบในการปกครองประเทศร่วมกันและอย่างเสมอภาคกันโดยถือความเห็นของปวงชนฝ่ายข้างมากเป็นเกณฑ์แต่ในขณะเดียวกันสิทธิของปวงชนฝ่ายข้างน้อยก็ย่อมได้รับความคุ้มครองโดยบทบัญญัติแห่งกฎหมายทั้งความเห็นฝ่ายข้างมากนั้นจะต้องเป็นความเห็นที่ ประกอบด้วยเหตุผลและเป็นธรรมจากความหมายข้างต้นประชาธิปไตยหมายถึงระบอบการปกครองประเทศระบอบหนึ่งโดยอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศเป็นการปกครองของประชาชนโดยประชาชนเพื่อประชาชนซึ่งประชาชนภายในประเทศต้องยึดถือปฏิบัติตามหน้าที่พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย 3 ประการ คือ คารวธรรม สามัคคีธรรม และปัญญาธรรม

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 มีเนื้อหาเกี่ยวกับประชาธิปไตยว่า คำว่า "ประชาธิปไตย" ประกอบด้วยคำว่า "ประชา" หมายถึง "หมู่คนคือปวงชน" กับคำว่า "อธิปไตย" หมายถึง "ความเป็นใหญ่" คำว่า "ประชาธิปไตย" จึงหมายถึง "ความเป็นใหญ่ของปวงชน" ราชบัณฑิตยสถานให้ความหมายของคำว่า "ประชาธิปไตย" ไว้ในหนังสือพจนานุกรมของทางราชการว่า "แบบการปกครองที่ถือมติปวงชนเป็นใหญ่"

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2558 : 8) ให้ความหมายไว้ว่า ประชาธิปไตย หมายถึง ระบอบการปกครองที่ถือมติปวงชนใหญ่

จากความหมายข้างต้นที่กล่าวมาผู้วิจัยสรุปได้ว่า ประชาธิปไตยมีความสำคัญ 3 ด้าน คือ 1) ด้านที่เป็นระบบการเมืองหรือการปกครอง ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครอง เป็นการปกครองของประชาชนโดยประชาชนและเพื่อประชาชน ในรูปแบบของรัฐบาล รัฐบาลและองค์กรต่าง ๆ 2) ด้านที่เป็นอุดมคติหรืออุดมการณ์ โดยประชาชนต้องอยู่ในขอบเขตความเสมอภาค เสรีภาพ และภราดรภาพ และ 3) ด้านที่เป็นบุคลิกภาพหรือวิถีชีวิตของบุคคลในการปฏิบัติตนตามหลักประชาธิปไตยในชีวิตประจำวัน ในการดำเนินชีวิตเพื่อ เป็นแนวทางที่สร้างสังคมประชาธิปไตยและวิถีชีวิตของคนในสังคมประชาธิปไตย

1.2 หลักการของประชาธิปไตย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : 4) กล่าวไว้ว่า หลักการสำคัญของประชาธิปไตยประกอบด้วย 1) อำนาจอการปกครองเป็นของประชาชน 2) มีความเสมอภาคและเท่าเทียม 3) การใช้สิทธิเสรีภาพอย่างถูกต้องและเหมาะสม 4) การเคารพกฎหมายและสิทธิเสรีภาพของ

คนอื่น 5) การยอมรับฟังเสียงส่วนใหญ่และเคารพฟังเสียงส่วนน้อย 6) การใช้เหตุผลและรับฟังความคิดเห็น 7) การยินยอมและสมัครใจเข้าร่วมทำกิจกรรม 8) มีความสามัคคีและประนีประนอม 9) มีจิตสำนึกสาธารณะและยึดประโยชน์ส่วนรวม

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2558 : 29-30) ได้กล่าวไว้ว่า ในการดำรงชีวิตในสังคมหลักการประชาธิปไตยที่สำคัญที่ใช้เป็นแนวทางปฏิบัติมี ดังต่อไปนี้

1) หลักเหตุผลในวิถีชีวิตของสังคมประชาธิปไตยต้องรู้จักรับฟังเหตุผลของคนอื่นไม่ต้องดึงในความคิดเห็นของตนจนคนอื่นมองเราเป็นคนมีมิจฉาธิฐิ (ความเห็นผิดจากทำนองคลองธรรม)

2) หลักความเสมอภาคในสังคมประชาธิปไตยแม้คนจะแตกต่างกันเรื่อง เพศ ผิวพรรณ ชนชั้น ถิ่นที่อยู่อาศัย ศาสนา รวมถึงอุดมการณ์ทางการเมืองแต่ทุกคนควรจะมีความเท่าเทียมกันตามกฎหมายโดยเฉพาะในเรื่องต่อไปนี้

2.1 ความเสมอภาคทางการเมืองซึ่งทุกคนมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ถ้ามีคุณสมบัติครบถ้วนตามกฎหมายและทุกคนมีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งได้อย่างเท่าเทียมกัน

2.2 ความเสมอภาคทางเศรษฐกิจ ซึ่งทุกคนไม่ว่ารวยหรือจนสีผิวใด มียศถาบรรดาศักดิ์หรือไม่ต้องไม่ถูกกีดกันในการประกอบอาชีพ

2.3 ความเสมอภาคทางโอกาส ทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาการรักษาพยาบาลและการรับบริการจากรัฐอย่างเท่าเทียมกัน

3) หลักสิทธิและเสรีภาพ

3.1 สิทธิ หมายถึง ประโยชน์ที่บุคคลพึงได้รับตามกฎหมาย เช่น บุคคลมีสิทธิได้รับการศึกษา การรักษาพยาบาล มีสิทธิในทรัพย์สินของตนเอง

3.2 เสรีภาพ หมายถึง ทุกคนมีอิสระในการทำก็ได้ตามที่ตนเองต้องการแต่ต้องไม่ผิดกฎหมายและไม่กระทบต่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคมโดยไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น เช่น เสรีภาพในการพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา การจัดตั้งพรรคการเมือง เป็นต้น

4) หลักการยึดเสียงข้างมาก กล่าวคือ การปฏิบัติตามความคิดเห็นหรือตามความยินยอมของคนส่วนใหญ่โดยไม่ละเมิดสิทธิหรือเอาเปรียบเสียงส่วนน้อย เมื่อมีปัญหาที่สามารถตัดสินปัญหาโดยใช้มติเสียงข้างมาก ในขณะเดียวกันเสียงส่วนน้อยก็ได้รับความคุ้มครองเพื่อการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในสังคมประชาธิปไตย

5) หลักภราดรภาพ หมายถึง การที่มนุษย์มีความรักความผูกพันกันฉันพี่น้องไม่มีการแบ่งแยก ภูมิภาคถิ่นที่อยู่อาศัย เชื้อชาติ ชนชั้น เพศ ศิพพรรณ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่เอาัดเอาเปรียบกัน เห็นอกเห็นใจกัน

กรมประชาสัมพันธ์ (2559) ได้กล่าวไว้ว่า หลักการของประชาธิปไตย คือ ประชาชนปกครองตนเอง ประชาชนทุกคนมีสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค ภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญ ประชาธิปไตยจะยึดหลักเสียงข้างมากในการตัดสินใจปัญหา หรือลงมติในเรื่องต่าง ๆ แต่ก็ต้องรับฟังเสียงข้างน้อยโดยมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

1. อำนาจเป็นของปวงชน
2. ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารประเทศ
3. การปกครองต้องถือเสียงข้างมาก
4. ประชาชนต้องมีสิทธิและเสรีภาพ
5. หลักความเสมอภาค

จากหลักการประชาธิปไตยข้างต้นที่กล่าวมานั้น ผู้วิจัยได้สรุปว่า หลักการที่สำคัญของประชาธิปไตยนั้น คือ การยึดหลักเสรีภาพ หลักความเสมอภาค หลักภราดรภาพ มีการเคารพในความเป็นมนุษย์ เคารพความคิดและสิทธิของคนอื่น มีความสามัคคีในหมู่คณะเคารพในเหตุผลซึ่งกันและกัน ประชาชนทุกคนนั้นมีสิทธิเสรีภาพและอำนาจในการปกครองเป็นของประชาชนโดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การบริหารในทุกระดับต้องอิงหลักธรรมาภิบาล เพื่อเอื้อประโยชน์ของประชาชนเป็นส่วนใหญ่เป็นหลักมีกรรมวิธีและเป้าหมายอย่างชัดเจน

1.3 แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับประชาธิปไตยในโรงเรียน

กระทรวงศึกษาธิการ (2552 : 132-148) ได้กำหนดประชาธิปไตยในสถานศึกษาโดยให้นักเรียนได้เรียนรู้ระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ลักษณะและความสำคัญของการเป็นพลเมืองดี ความแตกต่างและความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม ค่านิยมความเชื่อ ปลุกฝังค่านิยมด้านประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สิทธิหน้าที่ เสรีภาพในการดำเนินชีวิตอย่างสันติสุขในสังคมไทยและสังคมโลก เพื่อให้นักเรียนนั้นสามารถประพฤติหรือปฏิบัติตามหน้าที่พลเมืองวัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคมได้ โดยกำหนดไว้ในสาระที่ 2 หน้าที่พลเมืองวัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม มาตรฐานสาระที่ 2.2 เข้าในระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบันยึดมั่นศรัทธาและธำรงรักษาไว้ซึ่ง การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

กระทรวงศึกษาธิการ (2552 : 1-16) ได้กำหนดนโยบายสถานศึกษา 3D เพื่อให้สถานศึกษา จัดกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงงาม 3 ด้านหรือ 3D ดังนี้

1. Democracy (ยึดมั่นในประชาธิปไตย) คือ มีความตระหนักถึงความสำคัญของศรัทธาและเชื่อมั่นต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รังเกียจต่อการทุจริต และต่อต้านการซื้อสิทธิ์ขายเสียง

2. Decency (มีคุณธรรมความเป็นไทย) คือ เป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรมอันดีงาม รู้ผิดชอบชั่วดี มีจิตสำนึกต่อความภาคภูมิใจและยึดถือปฏิบัติตนอยู่ในวิถีแห่งความเป็นไทย

3. Drug-Free (ห่างไกลยาเสพติด) คือ รู้จักที่จะหลีกเลี่ยงป้องกันตนเองให้ห่างไกลยาเสพติด โดยกำหนดมาตรฐานคุณภาพสถานศึกษา 3D และตัวบ่งชี้ ไว้ดังนี้

ตัวบ่งชี้ของการบริหารจัดการสถานศึกษา 3D ในการจัดการเรียนรู้การจัดกิจกรรมด้านประชาธิปไตย ด้านคุณธรรม จริยธรรม ความเป็นไทยและด้านยาเสพติด ดังนี้

1. สถานศึกษามีจัดสภาพแวดล้อมและบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 3D

2. มีโครงสร้างสาระการเรียนรู้และแผนกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายเพื่อนำมาพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 3D

3. มีการจัดโครงการหรือกิจกรรมด้านประชาธิปไตย ด้านคุณธรรมความเป็นไทยและด้านยาเสพติดตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด

4. มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อมาใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้

5. มีการสรรสร้างนวัตกรรม โครงการ กิจกรรม ด้านประชาธิปไตย ด้านคุณธรรม ความเป็นไทยและด้านยาเสพติดที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

ตัวบ่งชี้ของผลที่เกิดกับผู้เรียน ความรู้ เจตคติที่ดี ตลอดจนเกิดพฤติกรรมตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 3D ดังนี้

Democracy (ยึดมั่นในประชาธิปไตย)

1. ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2. ผู้เรียนรู้จักหน้าที่ รักษาสิทธิเสรีภาพของตนเอง และเคารพในสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น

3. ผู้เรียนมีจิตสำนึกตระหนักรู้มีความรู้และปฏิบัติตนตามกฎหมายต่อต้านการซื้อสิทธิ์ขายเสียงและรังเกียจการทุจริต

4. ผู้เรียนมีการจัดกิจกรรมกลุ่ม/ชุมนุม/ชมรม/องค์กร นักเรียน นักศึกษาตลอดจนผู้เรียนร่วมดำเนินกิจกรรมกับสถานศึกษาและชุมชน และมีผลการดำเนินงานกิจกรรมอาสาสมัครด้านประชาธิปไตย

Decency (มีคุณธรรมความเป็นไทย)

1. ผู้เรียนมีวินัย มีความประหยัด้มีความกตัญญูกตเวที มีความซื่อสัตย์สุจริต ปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

2. มีความรู้ ความเข้าใจชื่นชมและสืบสานศิลปะ วัฒนธรรมและประเพณีที่ดั่งามของท้องถิ่นและของไทย

3. ผู้เรียนรู้จักตนเอง รักและเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น มีพฤติกรรมในทางสร้างสรรค์สามารถปรับตนให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

Drug-Free (ห่างไกลยาเสพติด)

1. ผู้เรียนมีความรู้และตระหนักถึงโทษภัยของยาเสพติดและสิ่งมอมเมาไม่เสริม หรือแสวงหาผลประโยชน์จากสิ่งเสพติดและสิ่งมอมเมาอันหมายถึงบุหรี และสุราด้วย

2. ผู้เรียนร่วมดำเนินกิจกรรมกับสถานศึกษาและชุมชนเพื่อป้องกันภัยจากยาเสพติด

3. ผู้เรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงกับยาเสพติดน้อยลง

4. ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรีและกีฬา มีความชื่นชมและร่วมกิจกรรมด้านศิลปะดนตรี และกีฬา

จากการกล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยสรุปได้ว่าประชาธิปไตยในโรงเรียน หมายถึง รูปแบบกระบวนการปลูกฝังให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับระบบการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ลักษณะและความสำคัญของการเป็นพลเมืองดี ความแตกต่างและหลากหลายทางวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ตลอดจนปลูกฝังค่านิยมด้านประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ การดำเนินชีวิตอย่างสันติสุขในสังคมไทยและสังคมโลก เพื่อให้นักเรียนสามารถประพฤติปฏิบัติตามหน้าที่พลเมืองวัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคมได้

2. การส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียน

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กับการส่งเสริมประชาธิปไตย มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก โดยยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรง

เป็นประมุขมีความรู้ ทักษะพื้นฐานรวมทั้งเจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษา ต่อการประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพโดยมีจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ และกำหนดจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานดังนี้

1. มีคุณธรรมมีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์เห็นคุณค่าของตนเองมีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. มีความรู้ความสามารถในการสื่อสารการคิด การแก้ปัญหาการใช้เทคโนโลยีและมีทักษะชีวิต
3. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดีมีสุขและรักการออกกำลังกาย
4. มีความรักชาติมีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองและพลโลกยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
5. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคมและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีเนื้อหาเกี่ยวกับประชาธิปไตยปรากฏไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ซึ่งหลักสูตรได้กำหนดกรอบโครงสร้างเวลาเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมไว้ในชั้นประถมศึกษา จำนวน 80 ชั่วโมง/ปี และเพิ่มในส่วนของวิชาประวัติศาสตร์อีก 40 ชั่วโมง

กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และมูลนิธิคอนราดอาเดนาวร์ (2548 : 3-4) ได้ให้ความหมายแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนไว้ซึ่งมีดังนี้

1. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการประชาธิปไตย คุณลักษณะในการเป็นสมาชิกที่ดีในสังคมประชาธิปไตย การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยอาจใช้วิธีการจัดกิจกรรมในรูปแบบที่หลากหลาย ยกตัวอย่างเช่น การบรรยาย การอภิปราย การค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งความรู้ การฝึกปฏิบัติ/การทดลอง/การแสดงบทบาทสมมติ และการสัมภาษณ์กับบุคคลที่มีความรู้และมีประสบการณ์ เป็นต้น
2. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนนั้นได้ตระหนักถึงความสำคัญของการดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตย โดยอาจจะใช้วิธีการจัดกิจกรรมในรูปแบบที่เน้นให้ผู้เรียนนั้นได้ฝึกการคิด

วิเคราะห์จากสื่อและจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น ภาพ ห้องสมุด วีดิทัศน์/สไลด์ สถานการณ์จำลอง และเหตุการณ์ในปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครอง

3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงและมีส่วนร่วมในวิถีประชาธิปไตย อันได้แก่ การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม รวมถึงการปฏิบัติตามกฎ กติกา ระเบียบวินัยของกลุ่ม/โรงเรียนและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเลือกตั้ง ตั้งแต่ในระดับห้องเรียน ระดับโรงเรียน ระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ

4. การฝึกให้ผู้เรียนนั้นได้รู้จักเกี่ยวกับการประเมินผลการปฏิบัติและการพัฒนาตนเองตามแนวทางของวิถีประชาธิปไตย เพื่อให้ผู้เรียนได้รู้จักเสนอแนะ แสดงความคิดเห็น การพัฒนาตนเอง และผู้อื่นตามหลักการอย่างมีเหตุผลและมีความยุติธรรม

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554 : 5 ; อ้างอิงมาจาก กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2551) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับ การส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยในโรงเรียน โดยสอนให้นักเรียนนั้นได้รู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม กระตุ้นให้เปิดโอกาสให้นักเรียนได้กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ ฝึกให้นักเรียนรู้จักยอมรับฟังความคิดเห็นและเหตุผลของคนอื่น โนมน้ำจิตใจของนักเรียนเพื่อให้ นักเรียนได้เข้าใจถึงเหตุผลในกฎระเบียบต่าง ๆ มากกว่าที่จะใช้อำนาจบังคับเพียงอย่างเดียว พยายามจัดกิจกรรมต่างที่สามารถเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกและมีความรับผิดชอบในการทำงานเป็นกลุ่ม ฝึกให้นักเรียนยอมรับข้อตกลงร่วมกันในกลุ่มและปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

กิตติ เพียรไทยสงค์ (2553 : 22) ได้ให้ความหมาย การจัดกระบวนการเรียนการสอนที่ใช้กันอยู่โดยทั่วไปนั้นใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น การบรรยาย การสาธิต การปฏิบัติ การทดลอง การแสดง บทบาทสมมติ การแสดงละคร ฯ ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวเน้นให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระที่เรียนเป็นสำคัญ จากกระบวนการเรียนการสอนดังกล่าว ถ้าหากได้แก้ไขเพิ่มเติมหรือปรับปรุง โดยใช้กระบวนการกลุ่มเป็นกระบวนการเรียนการสอน ก็จะช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะต่างๆ เพิ่มขึ้นมาอีกหลายประการ เช่น ต้องการสร้างคุณลักษณะความเป็นประชาธิปไตยจากการสอนเรื่อง “ชีวิตในบ้าน” ก็สามารถที่จะปลูกฝังได้ เช่น หากจะทำให้ นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องการจัดบ้าน และใช้บ้านเป็นสถานที่ฝึกฝนนักเรียนให้ได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น ครูก็จำเป็นที่จะต้องจัดให้นักเรียนเป็นกลุ่มโดยมอบงานให้แก่กลุ่ม เช่น บางกลุ่มจัดครัว บางกลุ่มจัดห้องนอน บางกลุ่มจัดบริเวณบ้าน ฯลฯ เมื่อนักเรียนนั้นได้ปฏิบัติงานกันเป็นกลุ่มแล้วบ้านก็จะเป็นสื่อที่ฝึกฝนในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี ฝึกฝนวิธีการจัดและดูแลรักษาบ้านซึ่งส่วนมากได้ฝึกฝนให้นักเรียนสามารถรับผิดชอบ

กิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียนได้ เช่น การทำความสะอาดห้องเรียน บริเวณโรงเรียน การดูแลห้องสมุด การบริการน้ำดื่ม น้ำที่ใช้ในการรักษาความสะอาดห้องน้ำในโรงเรียน โดยบางโรงเรียนจัดในรูปแบบ คณะกรรมการซึ่งมีกรรมการควบคุมดูแลการปฏิบัติงานอีกทีหนึ่ง ครูเวรก็จะเป็นผู้ควบคุมดูแลใน กิจกรรมต่าง ๆ การเริ่มกิจกรรมต่างๆที่มีอยู่แล้วให้เป็นในรูปแบบการทำงานแบบประชาธิปไตย เพราะจากสิ่งที่อยู่แล้วจะทำให้นักเรียนส่วนมากรู้หน้าที่ที่ต้องทำอยู่แล้วเพียงแค่อยุ่ภายใต้การดำเนินงาน ในรูปแบบของประชาธิปไตยเท่านั้น โดยการที่จะทำให้ห้องค์ใด ๆ นั้นดำเนินตามรูปแบบของ ประชาธิปไตยนั้นจะต้องทำอยู่เรื่องหนึ่งคือ ผู้ที่อยู่ในองค์กรจะต้องดำเนินชีวิตแบบประชาธิปไตยหรือ มีคุณลักษณะอันเป็นลักษณะประชาธิปไตย

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2543 : 3-4) ได้ให้ความหมายแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะของ ประชาธิปไตยในด้านการเสริมสร้างควมมีวินัยและความเป็นประชาธิปไตย มีดังนี้ ควมมีวินัยและ ความเป็นประชาธิปไตยนั้นเป็นปัจจัยและองค์ประกอบสนับสนุนซึ่งกันและกัน ซึ่งการพัฒนาและการ เสริมสร้างควมมีวินัยและความเป็นประชาธิปไตยนั้นจะต้องดำเนินการไปพร้อมกันและมีขั้นตอน ที่พัฒนา 2 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นสร้างความเคยชินและกลายเป็นนิสัย วินัยและประชาธิปไตยโดยมีพื้นฐานมาจากวัย แรกของชีวิตที่มีการอบรมเลี้ยงดู มีกระบวนการเรียนรู้จากการเลียนแบบและการฝึกฝนจากพ่อแม่ หรือผู้ปกครองรวมถึงสิ่งแวดล้อมไปพร้อมกัน จนเกิดการซึมซับรับรู้เป็นคุณธรรมที่เกิดขึ้นภายในใจ และปฏิบัติมาอย่างต่อเนื่องจนกลายเป็นนิสัยของแต่ละบุคคล

2. ขั้นการใช้ปัญญาในการพัฒนาวินัยในตนเองและความเป็นประชาธิปไตย เมื่อเด็กโตขึ้นนั้น พัฒนาการควมมีเหตุผลคือ ปัญญา สามารถที่จะเรียนรู้และใช้ปัญญาเข้าใจในผลที่มาจากกรกระทำ รู้จักนึกถึงความรู้สึกนึกคิดของตนเอง ของคนอื่น ซึ่งการเสริมสร้าง ฝึกรอบมพัฒนาเด็กโดยใช้เหตุผล หรือปัญญาให้ฝึกปฏิบัติและดำรงชีวิตให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการกำหนดข้อตกลง กฎกติกาของที่บ้าน โรงเรียน และปฏิบัติตามข้อตกลงนั้น โดยใช้ปัญญาเป็นเหตุผลในการพัฒนาควมมีวินัยในตนเองและ ความเป็นประชาธิปไตย ซึ่งเด็กจะเกิดความภูมิใจและมองเห็นคุณค่าของตนเอง และมองเห็นคุณค่า ของคนอื่น

ธเนศ ขำเกิด (2541 : 17) ได้ให้ความหมาย สถานศึกษาเป็นสถาบันหนึ่งที่จะเสริมสร้างวิถี ประชาธิปไตยให้แก่ักเรียน เพราะนักเรียนใช้ชีวิตในโรงเรียนถึง 1 ใน 3 ของในแต่ละวัน ต้องพบปะ สัมผัสเกี่ยวกับบุคคลต่าง ๆ ที่มีบทบาทหน้าที่เสริมสร้างประชาธิปไตย การเสริมสร้างประชาธิปไตย

ในโรงเรียนนั้นควรเริ่มด้วยการฝึกให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง ไม่ใช่สอนให้นักเรียนรู้จักแค่ความหมายคำว่า “ประชาธิปไตย” เท่านั้น และได้เสนอแนวทางการส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยในโรงเรียนไว้ ดังนี้

1. จัดองค์กรบริหารให้มีลักษณะที่เป็นประชาธิปไตย คือ ผู้บริหารแสดงบทบาทในฐานะผู้จัดการ เป็นผู้ร่วมงานเปิดโอกาสให้บุคลากรได้บังคับบัญชาได้ร่วมคิดร่วม แก้ปัญหาและร่วมรับผิดชอบ จัดองค์กรให้มีลักษณะที่ยืดหยุ่น กระจายให้ทั่วถึงตามความรู้ความสามารถของผู้ร่วมงานในรูปของคณะกรรมการ

2. การจัดการสอนที่ส่งเสริมประชาธิปไตยโดยบูรณาการหลักสูตรแต่ละรายวิชาไปสู่ความเป็นประชาธิปไตย จัดกิจกรรมโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้กระบวนการเพื่อที่จะให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และแก้ไขปัญหาโดยใช้หลักการประชาธิปไตย

3. จัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเอื้อประโยชน์แก่การส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยจัดในลักษณะกลุ่มที่ร่วมกันดำเนินงานตามหลักการประชาธิปไตย

4. จัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เป็นประชาธิปไตย คือ โรงเรียนสะอาด ร่มรื่นและสวยงาม ที่เกิดจากการกระทำของนักเรียน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องนั้นจะมีส่วนส่งเสริมความรู้สึกรักคิด และจิตใจที่เป็นประชาธิปไตยในตัว of นักเรียน

สรุปได้ว่า การส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยในโรงเรียน หมายถึง การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีวิถีประชาธิปไตยและยึดหลักตามระบอบประชาธิปไตย ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 และการจัดกิจกรรมที่เน้นนักเรียนได้เรียนรู้ปฏิบัติ เพื่อให้นักเรียนดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตยทั้ง 3 ด้านคือ ด้านคุณธรรม ด้านสามัคคีธรรม และด้านปัญญาธรรม ซึ่งนักเรียนสามารถนำไปใช้ในกิจกรรมในชีวิตประจำวันจนเป็นนิสัยหรือเป็นวิถีแห่งชีวิตได้

2.2 ลักษณะ และองค์ประกอบของการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2540 : 50-51) กล่าวถึง โรงเรียนกับการจัดกระบวนการกลุ่มไว้ว่า นอกเหนือจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียน โดยเน้นกระบวนการกลุ่มแล้วเพื่อเป็นตัวนำให้นักเรียนได้ฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตยแล้วนักเรียนครูที่มีวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยการฝึกในห้องเรียนการดำเนินงานในรูปแบบประชาธิปไตยการฝึกกิจกรรมนอกห้องเรียนนักเรียนครูมีพฤติกรรมประชาธิปไตยโรงเรียนควรจัดองค์ประกอบคนอื่นให้โรงเรียนอย่างน้อย 3 องค์ประกอบซึ่งได้แก่ การสร้างบรรยากาศในโรงเรียน การจัดห้องเรียนและการส่งเสริมบุคลิกภาพของครูให้มีลักษณะที่เอื้อต่อการพัฒนาวิถีประชาธิปไตย ดังนี้

1. การสร้างบรรยากาศในโรงเรียน หมายความว่า การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนเพื่อให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย คือ

1.1 การบริหารกิจกรรมในโรงเรียนนั้นครูควรส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกกิจกรรมต่าง ๆ ในรูปแบบของคณะกรรมการที่ให้โอกาสเด็กได้ฝึกกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นที่ปรึกษา

1.2 คณะครูต้องพยายามสอนให้เด็กคิดโดยที่ใช้คำถามเป็นสื่อ นำให้มากที่สุดโดยลักษณะคำถามจะต้องกระตุ้นให้เด็กคิดและตอบได้ด้วยเหตุผล ส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้จักการเคารพซึ่งกันและกันทั้งในด้านการทำงาน การคิด การยอมรับความคิดเห็นของคนอื่น รู้จักคิดริเริ่มและยอมรับกฎเกณฑ์หรือเงื่อนไขของกลุ่มที่กำหนดขึ้น

1.3 ครูเป็นทั้งครู พ่อแม่ เพื่อนและเป็นที่พึ่งของนักเรียนในกิจกรรมที่จะทำร่วมกัน และรับผิดชอบงานของส่วนรวม

1.4 ครูเป็นผู้ชี้แนะแนวทาง และอำนวยความสะดวกให้กับเด็กในการปฏิบัติกิจกรรมให้นักเรียน ซึ่งในขณะที่นักเรียนเป็นผู้แสดงบทบาท ทั้งในฐานะผู้ปฏิบัติและแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

2. การจัดห้องเรียน เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ผล และเป็นการฝึกกระบวนการประชาธิปไตยไปพร้อม ๆ กันครูจะต้องจัดห้องเรียนให้เอื้ออำนวย สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย คือ

2.1 การจัดที่นั่ง ควรจัดให้นั่งเป็นกลุ่ม กลุ่มละประมาณ 5-8 คน โดยมีการประธานกลุ่มหมุนเวียนกันไปตามเหมาะสม ซึ่งการจัดที่นั่งเป็นกลุ่มจะทำให้สะดวกในการทำงาน การประชุม วางแผนศึกษาค้นคว้า

2.2 บรรยากาศในห้องเรียน นักเรียนมีเสรีภาพเกี่ยวกับการเคลื่อนไหว ซึ่งนักเรียนสามารถควบคุมกันเองได้ตามข้อตกลงของห้องเรียน โดยมีครูเป็นที่ปรึกษาให้ความช่วยเหลือเมื่อเวลานักเรียนเกิดปัญหาในการเรียนการสอนในการปกครองและต้องมีความเป็นกันเอง

2.3 การจัดกลุ่มในห้องเรียน กลุ่มนักเรียนแต่ละกลุ่มที่แบ่งไว้ในห้องเรียนควรมีการเปลี่ยนแปลง เพื่อที่จะให้นักเรียนได้มีโอกาสทำงานร่วมกันกับเพื่อนในห้องอย่างทั่วถึง

2.4 การเปลี่ยนครูหรือเปลี่ยนวิธีเรียน โดยครูที่เข้าไปสอนในแต่ละห้อง ต้องคำนึงถึงข้อตกลงของนักเรียนและการปกครองในแต่ละห้องเรียน ไม่ควรเปลี่ยนแปลงกติกาหรือข้อบังคับเกี่ยวกับการปกครองในห้องเรียน เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีอิสระในการทำกิจกรรมเกี่ยวกับการปกครองชั้นเรียน

2.5 การปกครองตนเองของนักเรียน ในการจัดกิจกรรมกลุ่มย่อยในห้องเรียนนั้นจะช่วยให้นักเรียนได้มีการฝึกปกครองตัวเองไปในตัว ครูจะคอยสอดส่องดูแลการจัดกิจกรรมของนักเรียนตามความเหมาะสมและครูควรปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับระบบกลุ่มของนักเรียน เพื่อนักเรียนจะได้เห็นความสำคัญของระบบกลุ่มและปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสม

3. บุคลิกภาพของครู เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้นเอื้อต่อการพัฒนาวิถีประชาธิปไตย ผู้ที่เกี่ยวข้องควรที่จะส่งเสริมให้ครูมีบุคลิกภาพในด้านความสัมพันธ์กับนักเรียน รวมทั้งด้านการทำงาน ดังนี้

1. มีความยุติธรรม
2. ยิ้มแย้มแจ่มใส เป็นกันเองกับนักเรียน และกระตุ้นให้นักเรียนกล้าที่จะแสดงออก
3. ยอมรับฟังความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคน
4. รับฟังความคิดเห็นของนักเรียน
5. มีความมั่นคงทางอารมณ์และอดทน
6. เป็นผู้ประสานให้นักเรียนได้แสดงออกอย่างมากที่สุด
7. มีความรักเด็กอย่างจริงใจ

3.2 ด้านการทำงานของครู

1. รับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง
2. กระตือรือร้น มีความสุขในการทำงาน
3. เป็นที่ปรึกษาและประสานงานในการจัดกิจกรรมของนักเรียน
4. เป็นผู้ที่กระตุ้นให้นักเรียนได้แสดงออกในทางที่ควร ถูกต้องและเหมาะสม
5. ส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่ม
6. ติดตามประเมินการทำงานของนักเรียน

2.3 บุคลิกภาพประชาธิปไตยและวิถีชีวิตประชาธิปไตย

การปลูกฝังคุณลักษณะประชาธิปไตยให้เกิดแก่นักเรียนนั้น สามารถทำได้โดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตย ได้แก่ การวธธรรม สามัคคีธรรมและปัญญาธรรม คุณลักษณะวิถีประชาธิปไตยดังกล่าว สามารถปลูกฝังได้โดนกระบวนการกลุ่มในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยจะเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตในสังคมระบอบประชาธิปไตยต่อไป วิถีชีวิตประชาธิปไตยเป็นการนำเอาหลักการประชาธิปไตยมาใช้ในชีวิตประจำวันจนเป็นนิสัยในชีวิตหรือวิถีแห่งชีวิต (A Way of Life)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540 : 25) กล่าวไว้ว่า นอกจากจะยึดถือเอาประชาธิปไตยเป็นแบบในการปกครอง จำเป็นต้องยึดถือเอาประชาธิปไตยไว้ในฐานะเป็นวิถีแห่งชีวิตประจำวัน (Democracy as a Way of Life) ด้วยและเมื่อยึดมั่นว่าวิถีประชาธิปไตยประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญ 3 ด้านคือ คารวธรรม สามัคคีธรรม และปัญญาธรรมแล้วนั้น ก็สามารถที่จะขยายวงออกไปทางด้านการปกครอง เศรษฐกิจและสังคมทั่วไป รวมถึงการศึกษาด้วยซึ่งมีแนวในการปฏิบัติหรือมีรากฐานที่จะวิวัฒนาการไปได้อย่างเป็นประชาธิปไตย

กรมวิชาการ (2542 : 60-61) กล่าวไว้ว่า บุคลิกภาพประชาธิปไตยและวิถีประชาธิปไตยนั้น จะเห็นได้จากบุคคลที่เป็นสมาชิกของกลุ่มซึ่งเป็นหน่วยเริ่มต้นของสังคม โดยการพัฒนาบุคลิกภาพประชาธิปไตยวางอยู่บนพื้นฐานแนวคิดที่ให้ความสำคัญคุณค่าของความเป็นมนุษย์ทั้งความเชื่อในคุณค่าและเกียรติภูมิในตนเองและผู้อื่นอย่างเท่าเทียมกัน ความมีเสรีภาพ การใช้ปัญญาในการพิจารณาเลือกปฏิบัติเพื่อประโยชน์แก่ตนและสังคมส่วนรวม การที่ประชาชนนั้นจะมีวิถีชีวิตตามระบอบประชาธิปไตยได้ต้องมีความรู้ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตย อุดมการณ์ของประชาธิปไตยเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตประชาชนได้ ซึ่งต้องให้คนเรียนรู้เกี่ยวกับวินัยเพื่อปฏิบัติตนต่อสังคมตามกฎหมายของสังคม โดยการอยู่ร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยนั้น บุคคลต้องมีความสัมพันธ์กัน 3 ประการ ได้แก่ การเคารพซึ่งกันและกัน การแบ่งปันและการเชื่อมั่นในวิธีการทางปัญญา การอยู่ร่วมกันซึ่งเป็นการควบคุมทางสังคมบุคคลจะต้องทำตามกฎหมายของสังคมเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมทั้งตนเองด้วย โดยการอยู่ร่วมกันภายใต้กฎกติกา นั้นจะทำให้ชีวิตมีความหมายในขณะเดียวกันทุกคนก็เป็นผู้ออกกฎและรักษากฎ

ดังนั้น การควบคุมการกระทำของแต่ละคนจะมีผลกระทบต่อสถานการณ์ส่วนรวม โดนทุกคนเกี่ยวข้องแบ่งปันร่วมมือและปฏิสัมพันธ์กัน แต่ละบุคคลจึงไม่รู้สึกรู้ว่าเขานายของคนอื่น หรือตัดสินใจที่จะปฏิบัติสิ่งใดที่มาจากอำนาจของผู้ที่อยู่เหนือกว่าในทางกลับกันแต่ละคนจะบังคับหรือลงโทษตนเอง

จากแนวคิดบุคลิกภาพประชาธิปไตยและวิถีชีวิตประชาธิปไตยนั้น เห็นได้ว่าบุคคลที่จะอยู่ร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยจะต้องตระหนักถึงคุณค่าศักดิ์ศรีของความเป็นตนเองและผู้อื่น เป็นผู้ที่ใช้ปัญญาพิจารณาเลือกปฏิบัติเพื่อผลประโยชน์แก่ตนเอง สังคม และส่วนรวม ต้องเป็นผู้ที่สามารถควบคุมตนเองได้หรือมีวินัยในตนเอง

2.4 การจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมประชาธิปไตย

ทศนา แหมมณี (2547 : 7-8) ได้ให้แนวทางแก่ครูผู้สอนและโรงเรียนในเรื่องการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมต่างๆ ให้เสริมสร้างวิถีการดำเนินชีวิตแบบประชาธิปไตยแก่ผู้เรียน โดยมีกิจกรรมเสนอแนะไว้ให้ครูเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสอนและการจัดกิจกรรมเป็นจำนวนมากและมีกิจกรรมอย่างหลากหลายที่ครูนั้นสามารถนำมาเพื่อใช้เสริมสร้างและปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตยแก่นักเรียน เช่น

1. กิจกรรมที่สามารถใช้สอดแทรกในการสอน

- 1.1 การจัดกิจกรรมกลุ่มในการเรียน โดยให้ผู้เรียนผลัดกันรับผิดชอบต่างๆ เช่น ผลักกันเป็นผู้นำและผู้ตาม
- 1.2 การจัดกลุ่มอภิปราย ชักถามและแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ
- 1.3 การฝึกให้ผู้เรียนตัดสินใจอย่างรอบคอบและเป็นกลางโดยครูตั้งปัญหาให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นและตัดสินใจ
- 1.4 การจัดกิจกรรมโต้วาทีเพื่อฝึกการรับฟังเหตุผลและผลในการโต้ตอบ
- 1.5 การฝึกเขียนและวิจารณ์คำโฆษณาคำชี้แจงหรือบทความต่างๆ
- 1.6 ฝึกยอมรับคำวิพากษ์วิจารณ์จากผลงานของตนเอง
- 1.7 การจัดการประกวดบทความเกี่ยวกับหน้าที่พลเมืองที่พึงปฏิบัติ
- 1.8 การจัดทำสมุดภาพในเรื่องต่าง ๆ ที่ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย เช่น สมุดเกี่ยวกับสุภาษิต คำคมต่างๆที่เตือนใจสมุดภาพบุคคลตัวอย่าง เป็นต้น
- 1.9 การจัดปายนิเทศโดยให้ผู้เรียนได้รับผิดชอบในการทำงานเป็นกลุ่มเพื่อเป็นการฝึกการทำงานร่วมกันและเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน
- 1.10 จัดการสัมภาษณ์ผู้ประพฤติดีและให้การยกย่องให้รางวัลแก่ผู้ที่ทำตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้อื่น

2. กิจกรรมพิเศษ

- 2.1 การเล่นเกมต่าง ๆ เพื่อฝึกให้รู้จักแพ้ รู้จักชนะ
- 2.2 การมอบหมายให้รับผิดชอบงานโรงเรียน เช่น ทำความสะอาดห้อง ดูแลสวน เลี้ยงสัตว์ ดูแลนักเรียนข้ามถนน เป็นต้น
- 2.3 การจัดตั้งกรรมการนักเรียน สภานักเรียน โดยให้ฝึกการทำงานโดยรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

2.4 การจัดกลุ่มอภิปรายเพื่อตั้งกฎเกณฑ์และการรักษากฎต่างๆ เช่น การวางระเบียบของห้อง และการปฏิบัติของห้องการจัดเวร เป็นต้น

2.5 การจัดการเล่นละครเพื่อแสดงในงานต่างๆเป็นการฝึกการทำงานช่วยกันเป็นหมู่คณะ

2.6 การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในวันสำคัญภายในโรงเรียนโดยให้นักเรียนนั้นได้มีส่วนร่วมและรับผิดชอบงานต่างๆ เช่น วันปีใหม่ วันกีฬาประจำปีของโรงเรียน งานวันเด็ก เป็นต้น

2.7 การจัดให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆของโรงเรียน

2.8 การจัดกิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด กิจกรรมผู้บำเพ็ญประโยชน์ต่างๆเพื่อฝึกตนเองได้ให้ทำงานเพื่อส่วนรวม

2.9 การจัดค่ายพักแรมเพื่อฝึกการอยู่และทำงานร่วมกันกับผู้อื่น

2.10 การส่งเสริมกิจกรรมชมรมชุมนุมหรือสมาคมต่างๆที่มีลักษณะของการรวมกลุ่มในทางที่ดี เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม เช่น กลุ่มอาสาสมัครพัฒนาท้องถิ่น เป็นต้น

กรมสามัญศึกษา (2534 : 20-23) ได้ให้ความหมายว่า เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนนั้นทำให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะตามหลักการประชาธิปไตย จึงได้กำหนดแนวทางการดำเนินการไว้ดังต่อไปนี้

1. การบริหารหลักสูตรที่ส่งเสริมประชาธิปไตย

1.1 การจัดรายวิชาเลือกที่หลากหลาย เพื่อสนองความถนัด ความสนใจและความสามารถของนักเรียน รวมถึงการส่งเสริมให้โรงเรียนสร้างหลักสูตรท้องถิ่นได้นำไปใช้อย่างกว้างขวางเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทความพร้อมและความต้องการในแต่ละท้องถิ่น

1.2 การมุ่งเน้นการสอนตามเนื้อหาประชาธิปไตย โดยหลักสูตรได้กำหนดไว้ในกลุ่มการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ทั้งในรายวิชาบังคับ บังคับเลือกและวิชาเลือกเสรี

2. การจัดการกระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมประชาธิปไตย ครูผู้สอน ทุกรายวิชาจะต้องคำนึงถึงและตระหนักถึงบทบาทในการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมประชาธิปไตยถึงแม้ว่าจะสอนได้หลายวิชาที่ไม่มีเนื้อหาประชาธิปไตยก็ตาม โดยคำนึงถึงการสร้างเสริมพฤติกรรมของนักเรียนตามหลักประชาธิปไตยในเรื่อง หลักเสรีภาพ หลักความเสมอภาค หลักการยึดถือเสียงข้างมาก หลักเหตุผลและหลักภราดรภาพ เช่น

2.1 ดูแลให้คำปรึกษากับนักเรียนในการทำงานกลุ่มให้สามารถปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ได้อย่างถูกต้องและสมบูรณ์ เช่น เมื่อนักเรียนได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่เป็นประธาน เลขานุการ

หรือสมาชิกกลุ่ม ครูก็จำเป็นต้องดูแลให้นักเรียนได้ทำหน้าที่ของตนเองได้อย่างสมบูรณ์ ครบถ้วนและจะต้องผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนให้นักเรียนได้ทำหน้าที่อย่างทั่วถึง

2.2 มีการตัดสินใจโดยยึดหลักเหตุผล เช่น เมื่อเกิดกรณีความเห็นไม่ตรงกันระหว่างครูและนักเรียน นักเรียนกับนักเรียน หรือนักเรียนกับบุคคลอื่น ก่อนการตัดสินใจดำเนินการใดใดนั้น ครูควรรับฟังเหตุผลหรือความคิดเห็นของคู่กรณีก่อนเสมอ

2.3 มีการตัดสินใจโดยยึดถือเสียงข้างมาก เช่น เมื่อกลุ่มมีการอภิปรายในประเด็นที่เป็นข้อคิดเห็นซึ่งยังไม่มีข้อยุติและได้มีการอภิปรายแสดงเหตุผลอย่างรอบคอบแล้วนั้น ก็สามารถที่จะใช้มติเสียงข้างมากในการตัดสินใจ แต่ถ้าหากได้มีการอภิปรายจนสามารถหาข้อยุติว่าความเห็นพ้องป้องกันแล้ว ก็จะเป็นมติเสียงข้างมากที่ดีที่สุดแต่พึงหลีกเลี่ยงการใช้เสียงข้างมากในประเด็นที่เป็นข้อเท็จจริง

2.4 ดูแลนักเรียนให้ทำงานร่วมกัน และปฏิบัติต่อกันด้วยกัลยาณมิตร โดยไม่คำนึงถึงฐานะ อาชีพของผู้ปกครอง หรือจุดเด่นจุดด้อย ของแต่ละคนตามหลักภราดรภาพ

2.5 ความรัก ความเมตตา ความเอาใจใส่และความเป็นกันเองแก่นักเรียนอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

2.6 มีการยึดกฎเกณฑ์ กติกา ที่กำหนดด้วยความเสมอภาคและยึดหยุ่นได้ตามเหตุผลและสถานการณ์ที่จำเป็น เช่น ในการสอนวิชาพลานามัยสอน อาจตั้งเกณฑ์ไว้ว่านักเรียนจะต้องกระโดดสูงได้ไม่น้อยกว่า 100 เซนติเมตร ถึงจะผ่านรายวิชานี้และปฏิบัติกับนักเรียนทั่วไปโดยยึดถือเกณฑ์ดังกล่าว แต่ถ้าหากนักเรียนนั้นในชั้นคนใดคนหนึ่งมีสภาพร่างกายที่ไม่เอื้ออำนวยเช่น น้ำหนักมากเกินไปจนไม่สามารถที่จะกระโดดสูงได้ตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ ครูผู้สอนก็สามารถลดเกณฑ์ลงมาตามความเหมาะสมเฉพาะบุคคลได้

2.7 เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลป้อนกลับในการสอนของครูซึ่งนอกจากจะเป็นกระจุกเงาสะท้อนตนเองแล้วยังเป็นการแสดงความใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนอีกด้วย

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยสรุปเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยมีกิจกรรม ดังนี้ โรงเรียนต้นจิตวิชาเลือกที่หลากหลาย ส่งให้โรงเรียนใช้หลักสูตรท้องถิ่น มีกิจกรรมกลุ่ม การอภิปรายซักถาม การโต้วาที การฝึกเขียนและวิจารณ์ คำโฆษณา การจัดทำสมุดภาพ การจัดทำป้ายนิเทศ โดยให้ผู้เรียนร่วมรับผิดชอบ การใช้บัตรสั่งงาน โดยครูจะต้องดูแลให้คำปรึกษากับนักเรียน ให้นักเรียนได้อยู่ร่วมกันทำงานร่วมกันและปฏิบัติต่อกันฉันมิตร ให้ความรักความเมตตาความเอาใจใส่

และเป็นกันเองกับนักเรียน โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานของตนเองและของกลุ่มให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการสอนของครู

2.5 กิจกรรมนอกหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างประชาธิปไตยในโรงเรียน

สมพงษ์ นามบุตติ (2550) ได้เสนอกิจกรรมสนับสนุนกิจกรรมประชาธิปไตยที่โรงเรียนสามารถจัดเพิ่มเติม ได้แก่

1. กิจกรรมเกี่ยวกับการปกครองตนเองของนักเรียน

เนื่องจากในแต่ละโรงเรียนมีนักเรียนเป็นจำนวนมากถึงแม้ว่าครูจะใช้ความพยายามมากเพียงไร ก็ย่อมดูแลได้ไม่ทั่วถึงทุกอย่าง สิ่งที่จะช่วยได้ก็คือ นักเรียนช่วยดูแลกันเอง โดยการจัดแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มให้เหมาะสม นอกจากจะเป็นการแบ่งเบาภาระของครูแล้ว ยังเป็นการฝึกให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองแบบประชาธิปไตยนอกจากจะก่อให้เกิดความสามารถในด้านการเป็นผู้นำและผู้ตาม เป็นการสร้างความรับผิดชอบในการทำงานกิจกรรมเกี่ยวกับการปกครองตนเองโดยใช้การแบ่งกลุ่มนี้ สามารถแบ่งได้หลายกลุ่มย่อยในห้องเรียนและระหว่างห้องเรียน

2. กิจกรรมห้องสมุด

กิจกรรมห้องสมุด เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองของนักเรียนทำให้นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ สำหรับการดำเนินงานห้องสมุดนั้นครูควรให้นักเรียนมีส่วนร่วม โดยการจัดตั้งเป็นกรรมการห้องสมุด มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบตลอดจนซ่อมแซมหนังสือและทำหน้าที่บริการอื่น ๆ ตลอดจนมีส่วนร่วมจัดกิจกรรมอื่นที่สืบเนื่องจากกิจกรรมห้องสมุด เช่น กิจกรรมสอนหนังสือน้อง กิจกรรมบริการความรู้ เป็นต้น

3. กิจกรรมตรวจสุขภาพ

การตรวจสุขภาพ ถือเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุดทุกโรงเรียนต้องทำ ในส่วนที่ให้แก่เด็กรับผิดชอบนั้น ควรเน้นในแง่ร่างกาย เสื้อผ้า ของใช้ เพื่อเป็นการฝึกให้เด็กมีความรับผิดชอบและยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน จึงควรมอบให้นักเรียนเป็นผู้ตรวจกันเอง อาจจัดนักเรียนแต่ละห้องเป็นกลุ่มเล็กๆ ให้รับผิดชอบตรวจกันภายในกลุ่ม หรือมอบให้นักเรียนคนใดคนหนึ่งเป็นผู้ตรวจก็ได้

4. กิจกรรมอาหารกลางวัน

กิจกรรมอาหารกลางวัน เป็นกิจกรรมที่มีความมุ่งหมายเบื้องต้น เพื่อให้นักเรียนมีอาหารกลางวันรับประทานทุกคน เมื่อนักเรียนมีอาหารกลางวันรับประทานแล้ว จึงจัดให้มีอาหารที่ถูกต้องตามหลักโภชนาการต่อไป การจัดกิจกรรมอาหารกลางวัน นอกจากจะเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีการพัฒนาทางด้านร่างกายแล้วยังเป็นการส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยในตัวเอง คือทำให้มีการ

เสียสละ มีความรับผิดชอบ แบ่งงานกันทำ สามารถทำงานร่วมกันได้ เป็นต้น ในการทำอาหารกลางวัน ทางโรงเรียนต้องให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมตั้งแต่เริ่มดำเนินงานของโครงการโรงเรียนต้องให้นักเรียนรับทราบหลักการและวิธีการดำเนินงาน

5. กิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งพิมพ์

เพื่อเป็นการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน กิจกรรมหนึ่งที่ทางโรงเรียนควรจัดขึ้น คือ กิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งพิมพ์ ถ้าเป็นสิ่งพิมพ์ของโรงเรียนก็ควรให้นักเรียนร่วมเป็นคณะกรรมการและมีผลงานของนักเรียนปรากฏอยู่ และทางโรงเรียนสามารถส่งเสริมให้นักเรียนมีกิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งพิมพ์ได้เช่น การทำหนังสือประจำห้องเรียน หนังสือพิมพ์ชุมชน เป็นต้น (ถ้าโรงเรียนไม่มีเครื่องพิมพ์ก็ให้นักเรียนเขียน)

6. กิจกรรมกีฬา

การกีฬาเป็นการส่งเสริมให้เด็กได้มีโอกาสทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด ทุกคนต้องร่วมมือกันอย่างจริงจัง กิจกรรมนี้จึงจะเกิดผลดี ในการจัดกิจกรรมกีฬา ผู้ที่มีความสำคัญที่สุด คือ นักเรียน ทั้งที่เป็นนักกีฬาและผู้ร่วมกิจกรรม ในการจัดกิจกรรมนี้ทำให้ได้ทั้งเป็นกิจกรรมภายในโรงเรียนและระหว่างโรงเรียน ระหว่างกลุ่มโรงเรียน และในระดับสูง ๆ ขึ้นไป

7. กิจกรรมสหกรณ์นักเรียน

กิจกรรมสหกรณ์นักเรียนเป็นกิจกรรมที่เกิดจากการรวมหุ้นของบุคลากรหลายฝ่าย เช่น คณะครู นักเรียน กรรมการศึกษา ตลอดจนประชาชนในท้องถิ่นก็สามารถร่วมกิจกรรมได้ กิจกรรมสหกรณ์เป็นการจัดกิจกรรมที่มีรูปแบบเป็นประชาธิปไตย เพราะใช้ระบบที่สมาชิกต้องร่วมกันคิดร่วมกันทำ และร่วมกันแก้ปัญหา ตลอดจนมอบความไว้วางใจให้เข้าดำเนินการ โรงเรียนจึงควรให้นักเรียนได้ร่วมกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนทุกขั้นตอน

8. กิจกรรมทำความสะอาดอาคารสถานที่

กิจกรรมทำความสะอาดอาคารสถานที่ ไม่ใช่หน้าที่ของภารโรงแต่เพียงผู้เดียว โรงเรียนควรมอบให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมนี้ เพราะเป็นการฝึกให้เด็กได้ทำงานด้วยตนเองรู้จักรับผิดชอบงานที่ตนได้รับมอบหมาย ในการทำความสะอาดชั้นเรียน ครูก็ควรมอบให้แต่ละกลุ่มเป็นผู้รับผิดชอบหมุนเวียนกันไป

9. กิจกรรมปรับปรุงห้องเรียน

ห้องเรียนเป็นของนักเรียนทุกคน จึงควรให้นักเรียนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและลงมือปรับปรุงห้องเรียน การปรับปรุงห้องเรียนนี้เด็กอาจจะทำเป็นกลุ่ม ตามที่ได้รับมอบหมาย หรือร่วมกัน

ทำทั้งชั้นก็ได้ แต่ประการสำคัญควรมีการปรึกษาหารือกันก่อนแล้วจึงลงมือทำ และทำให้ทุกคนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมไม่ควรยึดแนวความคิดของครูแต่เพียงผู้เดียว การปรับปรุงห้องเรียนนี้เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมความสามารถของนักเรียนและส่งเสริมการอยู่ร่วมกันของนักเรียน พร้อมกันนั้นก็เป็นการส่งเสริมให้มีการยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

10. กิจกรรมปรับปรุงสภาพแวดล้อมของโรงเรียน

เพื่อให้นักเรียนมีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน จึงควรจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมของโรงเรียน สภาพแวดล้อมของโรงเรียนควรมีทั้งความสะอาด ร่มรื่นสวยงาม อำนวยความสะดวก และให้ประโยชน์สูง สภาพแวดล้อมของโรงเรียนได้แก่ ต้นไม้ สนาม ถนน รั้ว ที่นั่งพักผ่อน สถานที่นันทนาการ น้ำดื่ม น้ำใช้ ที่เก็บขยะและสิ่งปฏิกูล ฯลฯ ครูจะมอบหมายให้นักเรียนสำรวจสภาพแวดล้อมโรงเรียน แล้วเสนอความคิดเห็นว่าควรปรับปรุงอย่างไรโดยวางแผนร่วมกับครูแล้วลงมือทำ

11. กิจกรรมวันสำคัญ

วันสำคัญสามารถแบ่งออกเป็นวันสำคัญที่เกี่ยวกับสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และวันสำคัญในโอกาสต่าง ๆ กิจกรรมวันสำคัญนี้ โรงเรียนสามารถจัดร่วมกับชุมชนได้ เป็นทางหนึ่งที่จะทำให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนได้เป็นอย่างดี สำหรับกิจกรรมที่จัดขึ้น โรงเรียนต้องวางแผนโครงการไว้ล่วงหน้า และต้องให้นักเรียนได้เข้าร่วมงานโครงการด้วย

12. กิจกรรมบุคคลดีเด่น

โรงเรียนควรจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับการคัดเลือกบุคคลดีเด่นของโรงเรียนในด้านต่างๆ เช่น นักเรียนที่สะอาดที่สุด มารยาทดีที่สุด มีมนุษยสัมพันธ์ดีที่สุด เป็นต้น โดยให้นักเรียนเป็นผู้คัดเลือกกันเอง ซึ่งจะจัดตั้งคณะกรรมการสรรหาโดยแต่งตั้งจากนักเรียน ให้นักเรียนกำหนดเกณฑ์การคัดเลือก แต่ทั้งนี้ต้องมีครูเป็นที่ปรึกษา

13. กิจกรรมประชาสัมพันธ์

โรงเรียนควรมีกิจกรรมประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน ซึ่งหมายถึง การโฆษณาชี้แจงแถลงข่าวของโรงเรียนให้ผู้อื่นได้ทราบ กิจกรรมนี้นอกจากจะมีคณะครูเป็นผู้รับผิดชอบแล้วโรงเรียนควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมด้วย อาจเป็นคณะกรรมการถาวรหรือแต่งตั้งเป็นครั้งคราวหมุนเวียนกันไป

14. กิจกรรมศูนย์ข่าวสาร

สำหรับโรงเรียนที่มีอุปกรณ์เครื่องเสียง สามารถที่จะทำรายการศูนย์ข่าวสารได้ควรจะทำกิจกรรมนี้ การจัดกิจกรรมศูนย์ข่าวสารนี้ ควรจัดทั้งเวลาเช้า พักกลางวันและตอนเย็นและเพื่อให้เป็น

ประโยชน์ต่อชุมชนด้วย โรงเรียนจึงควรจัดรายการที่เห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อชุมชน เช่น อาจเชิญผู้นำชุมชนด้านต่าง ๆ มาเป็นผู้ออกรายการโดยหมุนเวียนกันไป

15. กิจกรรมจัดป้ายและตู้แสดงความคิดเห็น

เป็นการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นและกล้าแสดงออกอย่างมีเหตุผล กิจกรรมทำได้ง่าย ๆ โดยโรงเรียนจัดป้ายขนาดใหญ่ไว้ให้นักเรียนได้ปิดป้ายข้อความหรือความเห็นต่าง ๆ

16. กิจกรรมตู้รับความคิดเห็น

เพื่อเป็นการฝึกให้นักเรียนกล้าแสดงเสนอความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนหรืออื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม โรงเรียนจึงควรจัดตู้รับความคิดเห็นของนักเรียนและจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อแบ่งหน้าที่รับผิดชอบรวบรวมปัญหาและจัดปัญหาเสนอโรงเรียนแล้วแจ้งผลการแก้ปัญหาให้คณะนักเรียนทราบ

สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมประชาธิปไตยของสถานศึกษา หมายถึง วิธีการส่งเสริมและปลูกฝังวิถีประชาธิปไตยให้แก่นักเรียน โดยมีรูปแบบการดำเนินกิจกรรมที่หลากหลาย ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีการดำเนินตามบทบาทของตนเองทั้งครูผู้สอน และผู้บริหารสถานศึกษา ให้เป็นกระบวนการดำเนินงานที่ต่อเนื่องจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนพฤติกรรมประชาธิปไตยในสังคมอย่างจริงจัง

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.1 งานวิจัยในประเทศ

สมพิศ ฉายนอก (2555) ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานสร้างเสริมประชาธิปไตย ในโรงเรียนประเทาย อำเภอประเทาย จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า การดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 1 โดยใช้กลยุทธ์การศึกษาดูงานการประชุมระดมความคิด การมอบหมายงาน กิจกรรมฝึกปฏิบัติคือกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน กิจกรรมโฮมรูม กิจกรรมห้องเรียนประชาธิปไตย จากการศึกษาดูงานและนำมาสู่การประชุมระดมความคิดและกิจกิจกรรมฝึกปฏิบัติกับนักเรียน นักเรียนพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้นโดยภาพรวมยังมีบางคนที่ขาดด้านคุณธรรม ด้านสามัคคีธรรม และด้านปัญญาธรรม นำมาสู่การพัฒนาในวงรอบที่ 2 โดยใช้โครงการเข้าค่ายวิถีประชาธิปไตย การศึกษารายกรณีผลมพัฒนาการทั้งด้านคุณธรรม ด้านสามัคคีธรรม ด้านปัญญาธรรม ระบบประชาธิปไตยในระดับมากและมากที่สุด จากโครงการดังกล่าว พบ นักเรียนได้ผลการพัฒนาในระดับปานกลาง จึงศึกษาเพิ่มเติมโดยใช้ การศึกษารายกรณีผลคือนักเรียนมีการพัฒนาประชาธิปไตยในระดับดี

พัชรภรณ์ ไฉยยอง (2556) ศึกษาการส่งเสริมคุณลักษณะประชาธิปไตย พื้นฐานของนักเรียน ในโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่น จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า

1. ประเภทของวิธีการหรือกิจกรรมที่ใช้ส่งเสริมประชาธิปไตยพื้นฐานในโรงเรียน

1.1 ในกิจกรรมการเรียนการสอนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้โรงเรียนประถมศึกษา ดีเด่นใช้วิธีการส่งเสริมประชาธิปไตย 7 ประเภท ได้แก่กิจกรรมกลุ่ม การสนทนาซักถาม การให้นักเรียน ร่วมตั้งกฎกติกาในการเรียนการสอน การให้นักเรียนประเมินผลงานตัวเองและเพื่อน การกำหนดเวลาใน การส่งงานที่ชัดเจนและการกวดขันเรื่องการรักษาเวลา วิธีการแบบเพื่อนช่วยเพื่อน และการสอดแทรก ข้อคิด

1.2 ในด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีการใช้รูปแบบของคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ภายในชั้นเรียน การปฏิบัติงานของแต่ละฝ่าย จะมีหัวหน้าแต่ละฝ่ายคอยตรวจสอบดูแลการทำงานของ สมาชิกและรายงานผลการปฏิบัติงานให้ครูประจำชั้นทราบ การปฏิบัติงานของสภานักเรียนเน้นให้มี การประชุมเกี่ยวกับการดำเนินงานและสรุปการทำงานของสภานักเรียนเป็นประจำเดือนละ 1 ครั้ง และ ประชุมใหญ่ประมาณ 3 ครั้งใน 1 ภาคเรียน โดยมีตัวแทนครูในระดับชั้นต่าง ๆ และครูผู้รับผิดชอบ โครงการนี้ร่วมด้วย

2. บทบาทของครูในการส่งเสริมคุณลักษณะประชาธิปไตยพื้นฐานในโรงเรียน 2.1 ในการจัดกิจกรรมการเรียนสอน ครูได้ส่งเสริมด้านการเป็นผู้มีวินัยในตนเอง มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของนักเรียน 2.2 ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ครูได้เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ปฏิบัติหน้าที่ ของตนเองอย่างเต็มที่ โดยมีครูเป็นผู้ที่คอยให้คำปรึกษา แนะนำแก่นักเรียนอย่างใกล้ชิด

สว่าง ไชยสงค์ (2557) ศึกษาการสร้างเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนในสังกัดสหวิทยาเขตเมืองกาฬสินธุ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า 1. การสร้างเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา โดยรวมทั้ง 4 ด้าน คือ การจัดองค์การบริหารให้มีลักษณะเป็นประชาธิปไตย การจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างเสริมประชาธิปไตย การจัดกิจกรรมนอกห้องเรียนเพื่อสร้างเสริมประชาธิปไตย และการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เป็นประชาธิปไตย อยู่ในระดับมาก 2. การเปรียบเทียบการสร้างเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา มีการสร้างเสริม ประชาธิปไตยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

3. ปัญหาและอุปสรรคในดาเนินการสร้างเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา สังกัด วิทยาเขตเมืองกาฬสินธุ์โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง

นงคราญ อนุกุล (2558) ได้ศึกษารูปแบบการส่งเสริมประชาธิปไตยโดยใช้วัฒนธรรมองค์กรของสถานักเรียนระดับมัธยมศึกษา ภาคอีสาน ผลการวิจัยพบว่า สถานักเรียนได้จัดตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยให้แก่เยาวชนให้มีความรู้ ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ถึงบทบาทหน้าที่ การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น การมีความรับผิดชอบความเป็นผู้มีวินัย ในตนเอง การคิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน การมีส่วนร่วมทั้งความคิด การกระทำ สรุปผลการวิจัยได้ว่า ในการศึกษาสภาพปัจจุบันและ ปัญหาของวัฒนธรรมองค์กรของสถานักเรียนระดับมัธยมศึกษาภาคอีสาน มีสภาพปัญหาคือคณะกรรมการที่ได้มา มีการสนับสนุนโดยมิชอบ ขาดความคิดริเริ่ม ไม่สนใจงานในหน้าที่ ขาดความมีมนุษยสัมพันธ์ ไม่มีความซื่อสัตย์ และขาดความรู้ในการทำงานทำให้การบริหารงานไม่โปร่งใส ขาดการแบ่งความรับผิดชอบในการทำงาน ไม่มีวิสัยทัศน์ในการบริหาร ส่วนด้านรูปแบบของการส่งเสริมประชาธิปไตยโดยใช้วัฒนธรรมองค์กรของสถานักเรียนระดับมัธยมศึกษา ภาคอีสาน ใช้วัฒนธรรมองค์กรในการทำงาน มีการทำงานเป็นทีม การมีส่วนร่วมมีความโปร่งใส ใช้หลักการระดมสมอง สามัคคีธรรมและ ปัญญาธรรม เพื่อเป็นการปลูกฝังวิถีประชาธิปไตยให้แก่นักเรียน

ทิพย์สุคนธ์ ศรีธำณนท์ (2560) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 41 ผลการศึกษาค้นคว้า สรุปได้ดังนี้

- 1) สภาพการส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 41 ในภาพรวม ด้านการฝึกปฏิบัติประชาธิปไตยในโรงเรียน อยู่ลำดับที่ 1 รองลงมาด้านการจัดโครงการ/กิจกรรมที่นำหลักประชาธิปไตยมาประยุกต์ใช้ในเชิงสร้างสรรค์สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง และมีความยั่งยืน อยู่ลำดับที่ 2 ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อพัฒนาส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตย อยู่ลำดับที่ 3 และ ด้านการประยุกต์ใช้และขยายผลประชาธิปไตยในชุมชนอยู่ลำดับที่ 4
- 2) ปัญหาการส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 41 ด้านการประยุกต์ใช้และขยายผลประชาธิปไตยในชุมชน อยู่ลำดับที่ 1 รองลงมาด้านการจัดโครงการ/กิจกรรมที่นำหลักประชาธิปไตยมาประยุกต์ใช้ในเชิงสร้างสรรค์สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงและมีความยั่งยืน อยู่ลำดับที่ 2 ด้านการฝึกปฏิบัติประชาธิปไตยในโรงเรียน อยู่ลำดับที่ 3 และด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อพัฒนาส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตย อยู่ลำดับที่ 4
- 3) การหาแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 41 ผลจากการศึกษาในครั้งนี้ ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อพัฒนาส่งเสริมความรู้

เกี่ยวกับประชาธิปไตย มีแนวทางการพัฒนา คือ ควรมีการแสดงความชื่นชมและส่งเสริมให้มีการยอมรับ โดยฝึกการเรียนรู้เป็นกลุ่ม ส่งเสริมการปฏิบัติจริงฝึกระเบียบวินัยปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ให้มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ของตนเอง โดยยึดหลักคุณธรรม สามัคคีธรรม และปัญญาธรรม จัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้มีการวิเคราะห์วิจารณ์ โดยการฝึกทักษะด้านการพูด การคิด การสื่อสารโดยใช้เหตุผล ด้านการฝึกปฏิบัติประชาธิปไตยในโรงเรียน มีแนวทางการพัฒนาคือ สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมสถานักเรียนโดยให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมตามสิทธิและหน้าที่และได้รับการดูแลจากสถานักเรียนอย่างเท่าเทียมกันและสามารถแก้ไขปัญหาาร่วมกันได้อย่างมีความสุข ควรเสริมสร้างให้นักเรียนได้เห็นคุณค่าของตนเองโดยเน้นทักษะกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล ควรสร้างความตระหนักเพื่อให้เห็นความสำคัญโดยความร่วมมือของทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยระบุบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจนมีการวางแผนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบติดตามผลการดำเนินงานเพื่อนำไปพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ด้านการประยุกต์ใช้และขยายผลประชาธิปไตยในชุมชน มีแนวทางการพัฒนาคือ สถานศึกษาควรประสานเครือข่ายในชุมชนเพื่อสนับสนุนและเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมร่วมกันรณรงค์เผยแพร่กิจกรรมด้านประชาธิปไตย ควรจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ ข่าวดำเนินการในชุมชนเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการคิดวิเคราะห์เพื่อแก้ปัญหาสถานการณ์ต่างๆอย่างต่อเนื่อง ด้านการจัด โครงการ/กิจกรรมที่นำหลักประชาธิปไตยมาประยุกต์ใช้ในเชิงสร้างสรรค์สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงและมีความยั่งยืนมีแนวทางการพัฒนาคือ ควรส่งเสริมกิจกรรมสถานักเรียนเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการเลือกตั้งตามแนวทางประชาธิปไตยตามบทบาทหน้าที่และได้ฝึกปฏิบัติจริงในการคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาโดยใช้เหตุผลตามวิถีประชาธิปไตยและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ จัดหาหนังสือที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ฝึกทักษะการพูดในที่สาธารณะ นำเสนอผลงานในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้มีการคิดวิเคราะห์สถานการณ์ต่าง ๆ ทำโครงการเพื่อแก้ปัญหาสามารถนำไปใช้ได้ ควรให้ออกาสนักเรียนได้สะท้อนความคิดในเรื่องของการพูดครูต้องเปิดใจและให้ออกาสนักเรียนแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระตามศักยภาพ

พชร สมคำ (2560) ได้ศึกษา แนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม มีความมุ่งหมายของการศึกษา คือ 1. คุณลักษณะประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม 2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะประชาธิปไตยของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยศึกษาจากความคิดเห็นของกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ นักเรียนระดับชั้น

มัธยมศึกษาตอนปลายในเขตอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 327 คน และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล หลัก ได้แก่ ครูผู้รับผิดชอบกิจกรรมที่เกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน จำนวน 5 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาปรากฏดังนี้ 1. กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 58.41) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 (ร้อยละ 38.53) โรงเรียนโกสุมวิทยาสรรค์ (ร้อยละ 59.94) 2. ผลวิเคราะห์คุณลักษณะประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอน ปลายในเขตอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม พบว่า คุณลักษณะประชาธิปไตยของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้านทุก ด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ หลักธรรมาภาพ หลักการยึดเสียงข้างมาก หลักความเสมอภาค หลักการมีส่วนร่วม และหลักเสรีภาพ

ชฎาภรณ์ แก้วแสนทิพย์ (2561) ได้ศึกษาแนวทางการส่งเสริมวิถีประชาธิปไตย โรงเรียนพระกุมารร้อยเอ็ด ผลการวิจัยปรากฏ ดังนี้ 1) สภาพจริงของนักเรียน โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ส่วนความคาดหวัง โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบสภาพจริงของนักเรียนจำแนกตามเพศ โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้น ด้านการยอมรับ ส่วนผลการเปรียบเทียบความคาดหวัง โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ผลการเปรียบเทียบสภาพจริงของนักเรียน จำแนกตามระดับชั้นเรียนโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น ด้านการยอมรับ ส่วนผลการเปรียบเทียบความคาดหวัง โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) แนวทางการส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยนักเรียนโรงเรียนพระกุมารร้อยเอ็ด โรงเรียนควรให้นักเรียนได้เลือกและเข้าร่วมในกิจกรรมการส่งเสริมประชาธิปไตยที่ตนเองชอบและสนใจ โดยให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นทั้งด้านความคิดและมีส่วนร่วม

อุมตม อินทา (2562) ได้ศึกษา การพัฒนากลยุทธ์การดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดกำแพงเพชร ผลการศึกษา พบว่า 1) สภาพการดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษามีการวางแผนโดยวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมดำเนินงาน มีการรายงานผลการนิเทศ กำกับ ติดตาม และนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงาน ส่วนปัญหาการดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารและบุคลากรบางส่วนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยน้อย กิจกรรมที่จัดให้แก่ผู้เรียนไม่

หลากหลาย สำหรับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา พบว่า ปัจจัยที่เอื้อต่อการดำเนินงาน ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจ เจตคติและความตระหนักของผู้บริหาร ความเสียสละทุ่มเท และตั้งใจของบุคลากร และการดำเนินงานในรูปแบบของคณะกรรมการ 2) การพัฒนากลยุทธ์ดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า ได้ 8 กลยุทธ์ ได้แก่ (1) ส่งเสริมการเรียนรู้หลักประชาธิปไตยให้กับบุคลากรในสถานศึกษา (2) ส่งเสริมการวางแผนการดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษาอย่างมีส่วนร่วม (3) ส่งเสริมการดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ (4) ปรับปรุงกระบวนการ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา (5) เร่งรัดการนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา (6) ส่งเสริมให้มีการนำกระบวนการประชาธิปไตยไปบูรณาการกับการจัดการเรียนรู้ (7) ส่งเสริมการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะตามวิถีประชาธิปไตย และ (8) ส่งเสริมให้เครือข่ายมีส่วนร่วมในการดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา 3) การทดลองและประเมินกลยุทธ์การดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งประเมินผลการทดลอง กลยุทธ์เฉพาะกลยุทธ์ที่นำมาทดลองจำนวน 2 กลยุทธ์ พบว่า 3.1) ผลการประเมินผลการทดลองใช้กลยุทธ์การส่งเสริมการเรียนรู้หลักประชาธิปไตยให้กับบุคลากรในสถานศึกษา พบว่า ผลการประเมินบรรลุตามเกณฑ์การประเมินทั้ง 2 ตัวชี้วัด คือ บุคลากรมีความตระหนักและมีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา ผ่านเกณฑ์การประเมินและบุคลากรมีความสามารถออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา ผ่านเกณฑ์การประเมิน 3.2) ผลการประเมินผลการทดลองกลยุทธ์การส่งเสริมการวางแผนการดำเนินงานวางแผนการดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมมีความสำเร็จอยู่ในระดับมากที่สุด

ธวัชชัย ชนามวงศ์ (2563) ได้ศึกษา แนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 29 ผลวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและตัวแปรรายด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม การพัฒนาหลักสูตรประชาธิปไตย การจัดกิจกรรมเสริมวิถีประชาธิปไตย การฝึกฝนประชาธิปไตยในชั้นเรียน การจัดสภาพแวดล้อมประชาธิปไตย และการส่งเสริมคุณธรรม รวมถึงค้นพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยตัวแปรหลักอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามเพศ อายุ รายได้ต่อเดือน และ

ขนาดของโรงเรียน แต่อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติแล้วสามารถนำเอาผลวิจัยนี้ไปใช้พัฒนาการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษาได้

3.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Lowry Sandra Corianne (2002) ได้ศึกษาเกี่ยวกับประชาธิปไตย: กรณีศึกษาที่ตั้งสามโรงเรียน งานวิจัยพบว่า 1) ครูทั้งหมดที่สอนนักเรียนแบบประชาธิปไตยสามารถแก้ปัญหาทางการเรียนด้วยตัวเอง 2) ครูเป็นผู้ช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จได้เป็นอย่างดี 3) ตั้งชมรมโดยมีนักเรียนเป็นผู้บริหารจัดการเอง 4) การสอนแบบประชาธิปไตยค่อนข้างดีกว่าการสอนให้นักเรียนฟังอย่างเดียว 5) ครูส่งเสริมพัฒนาให้เด็กกล้าแสดงออกและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

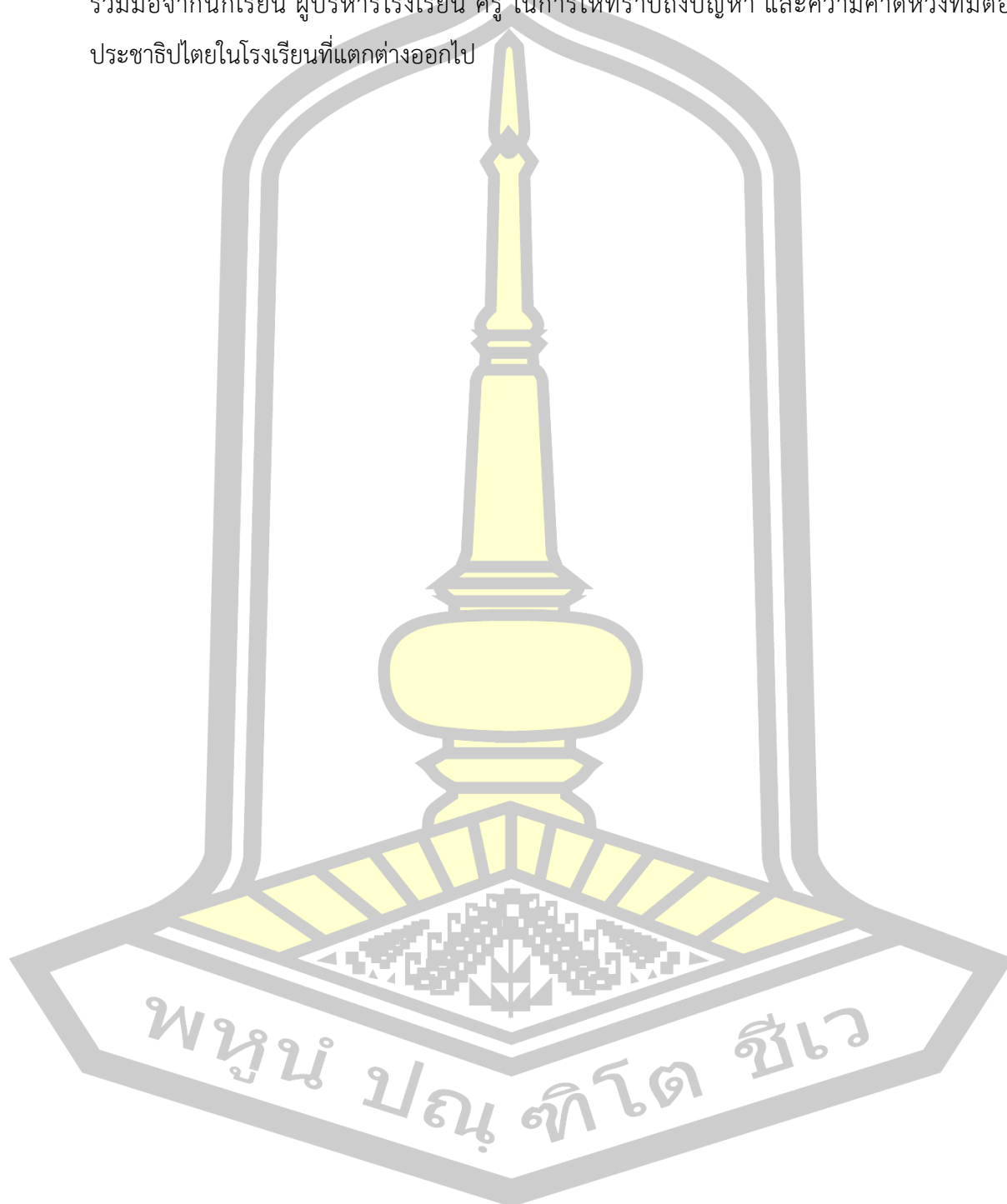
Patterson M.A. (2003) ได้วิจัยการพัฒนาชมรมในโรงเรียนแบบประชาธิปไตยในการเปลี่ยนแปลงสังคมในโรงเรียน จากการวิจัยนี้พบว่า นักเรียนสามารถพัฒนาชมรมได้เป็นอย่างดีและมีความรู้ความเข้าใจในการเข้าร่วมกิจกรรมสามารถเปลี่ยนแปลงสังคมที่เคยปลูกฝัง กลับเปลี่ยนให้เป็นคนมีความเชื่อมั่นและกล้าแสดงออกสามารถเป็นผู้นำในระดับหนึ่ง ดังนั้นการตั้งชมรมทำให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านความคิด การแสดงออก การอยู่ร่วมกับเพื่อนและความสามัคคี

Klingner Royal Janell (2004) ได้ศึกษา เรื่อง การเปรียบเทียบปัญหาด้วยความมีวินัยของนักเรียนในขณะที่อยู่ในโรงเรียนและนอกโรงเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่มีเพศและระดับชั้นเรียนต่างกัน พบว่า ข้อมูลช่วยสนับสนุนความแตกต่างในประเภทการละเมิดวินัย ส่งผลต่อการสั่งการเรียนนักเรียนทั้งในและนอกโรงเรียน

Turiel Elliot (2007) ได้ศึกษา เรื่อง ทางเลือกของโรงเรียนเกี่ยวกับคุณธรรม พบว่า การพัฒนาคุณธรรมคือการตรวจสอบจากมุมมองของวิธีการทางทฤษฎีที่มีความสำคัญ คุณธรรมเกี่ยวกับลักษณะนิสัยในการสร้างคุณธรรม เพศหญิงและเพศชายมีวัฒนธรรมส่วนร่วมและส่วนบุคคลแตกต่างกัน

Niemi Richard G., Kent E. Portney, and David King. (2008) ได้ทำวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนที่มีสถานภาพครอบครัวแตกต่างกันพบว่า เยาวชนที่อยู่ในครอบครัวที่บิดามารดามีการศึกษาในระดับสูงและมีความสนใจทางการเมืองจะส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในความเป็นพลเมืองของเยาวชนหญิงมากกว่าเยาวชนชาย นอกจากนี้การพูดคุยกับบิดามารดาเกี่ยวกับการเมืองจะส่งผลต่อการเข้าร่วมในกิจกรรมการเลือกตั้งเพิ่มสูงขึ้นในเยาวชนหญิงมากกว่าเยาวชนชาย แต่ในกิจกรรมการมีส่วนร่วมในชุมชนและกิจกรรมที่ไม่หวังกำไร จะพบในเยาวชนชายมากกว่าเยาวชนหญิงจากการศึกษา

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยมองเห็นประเด็นที่จะศึกษาสภาพและความคาดหวังเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนที่ต้องอาศัยความเข้าใจ และความร่วมมือจากนักเรียน ผู้บริหารโรงเรียน ครู ในการให้ทราบถึงปัญหา และความคาดหวังที่มีต่อประชาธิปไตยในโรงเรียนที่แตกต่างออกไป

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเรื่อง สภาพและความคาดหวังเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
5. การวิเคราะห์และการสังเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนบ้านหมากแข้ง จังหวัดอุดรธานี ประจำปีการศึกษา 2566 จำนวน 1,290 คน

1.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ

ขั้นตอนที่ 1 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนบ้านหมากแข้ง จังหวัดอุดรธานี ประจำปีการศึกษา 2566 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยคำนวณด้วยสูตรทาร์ยามานะ ดังนี้ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง = 305 คน

ขั้นตอนที่ 2 การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากประชาชนที่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 – 6 ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 1,290 คน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 305 คน

1. จำแนกนักเรียนเป็นระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 6 ออกเป็นกลุ่ม ๆ ซึ่งออกเป็น 6 ระดับ

2. แบ่งชั้นตามระดับชั้นเรียนและสุ่มอย่างง่ายได้จำนวน 305 คน แบ่งเป็น 6 ระดับชั้นปีการศึกษา เพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่ม

จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละระดับชั้น = $\frac{\text{จำนวนนักเรียนในแต่ละระดับชั้น} \times 305}{1290}$

ตารางที่ 1 การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น

ลำดับที่	ระดับชั้นเรียน	จำนวนนักเรียนแต่ละระดับชั้น	กลุ่มตัวอย่าง
1	ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	357	84
2	ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	310	73
3	ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	319	76
4	ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4	137	33
5	ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	84	20
6	ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	83	19
	รวม	1290	305

1.2 ผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยเชิงคุณภาพ

1.2.1 การสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 2 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน กับครูผู้เกี่ยวข้องกับโครงการสถานักเรียน

1.2.2 การสนทนากลุ่ม จำนวน 6 คน ได้แก่ คณะกรรมการสถานักเรียนจำนวน 5 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาจำนวน 1 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ เครื่องมือในการศึกษา จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และปรับปรุงให้เหมาะสมกับพื้นที่ที่ทำการศึกษา โดยผ่านการตรวจสอบแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ ยึดวัตถุประสงค์และประโยชน์คาดว่าจะได้รับเป็นแนวทางการสร้างแบบสอบถาม (Questionnaires) ที่ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1.หลักเสรีภาพ 2. หลักความเสมอภาค 3. หลักภราดรภาพ 4. หลักการยึดเสียงข้างมาก 5. หลักการมีส่วนร่วม และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก กับการสนทนากลุ่มเป็นเครื่องมือวิจัยครั้งนี้

1. ประเภทของเครื่องมือ มีทั้งหมด 3 ประเภทคือ 1. แบบสอบถาม 2. แบบสัมภาษณ์ 3. แบบการสนทนากลุ่ม

1) โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ส่วน มีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ระดับเพศ ระดับชั้น ช่องทางการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง อาชีพครอบครัว การเข้าร่วมทางการเมือง และลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List)

ส่วนที่ 2 คุณลักษณะความเป็นประชาธิปไตยกับสภาพและความคาดหวังเกี่ยวกับ

การส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณลักษณะของความเป็นประชาธิปไตยกับสภาพและความคาดหวังการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง

2) แบบสัมภาษณ์ แบบกึ่งโครงสร้าง (Structured Interviews) (ทรงคุณ จันทจร. 2549 : 28 – 31) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ตามแนวทางแบบสัมภาษณ์โดยสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้บริหารและครู จำนวน 2 คนที่เกี่ยวข้องกับงานประชาธิปไตยของนักเรียน และการสนทนากลุ่มจากคณะกรรมการสถานักเรียนกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาจำนวน 6 คนรวมทั้งหมด 8 คน

โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกประกอบด้วย 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 คุณลักษณะและสภาพและความคาดหวังเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียน โรงเรียนบ้านหมากแข้ง

3) การสนทนากลุ่ม ข้อคำถามที่ใช้ในการสนทนา ประกอบด้วย 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไรกับสภาพและความคาดหวังการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนภายในโรงเรียนบ้านหมากแข้ง

ตอนที่ 2 แนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนภายในโรงเรียนบ้านหมากแข้ง

2. วิธีการสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. หลังจากผู้ศึกษาได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องการศึกษาแล้ว ผู้ศึกษาได้มาใช้เป็นกรอบในการสร้างแบบสอบถาม

2. นำเสนอแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาเนื้อหา รูปแบบ และการใช้ ภาษา แล้วนำแบบสอบถามกลับมาปรับปรุง แก้ไข ตามคำแนะนำ ของอาจารย์ที่ปรึกษา

3. นำเสนอแบบสอบถามที่ปรับปรุง แก้ไข ตามคำแนะนำ ของอาจารย์ที่ปรึกษาเสนอต่อผู้มีประสบการณ์เพื่อหาความแม่นยำของเนื้อหา

4. คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC > 0.5 แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่ามากกว่า 0.5 โดยผ่านการตรวจจากผู้เชี่ยวชาญโดยได้ตัดข้อคำถามออก 2 ข้อ เหลือข้อคำถามจำนวน 23 ข้อ และแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะโดยผ่านการตรวจจากผู้เชี่ยวชาญโดยได้ตัดข้อคำถามออก 6 ข้อ เหลือข้อคำถามจำนวน 19 ข้อจึงเสนออาจารย์ที่ปรึกษา อีกครั้ง

5. การหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ปรับปรุง

ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิและนำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try – out) กับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 30 คน

6. การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) คัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกที่ยอมรับได้มาหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ได้ค่าแบบสอบถามคุณลักษณะของประชาธิปไตยอยู่ที่ 0.901 ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) และแบบสอบถามสภาพและความคาดหวังอยู่ที่ 0.916 ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

7. นำแบบสอบถามชุดดังกล่าว ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

3. ผลการตรวจสอบเครื่องมือ ผู้วิจัย ได้นำแบบสอบถามที่ได้จากการปรับปรุง แก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ และอาจารย์ที่ปรึกษาหลังจากที่ให้ผู้ทรงคุณวุฒิได้ทำการตรวจแบบสอบถามโดยการหาค่า α และทำการเลือกคำถามแบบสอบถามที่ผ่านจากปรับปรุง แก้ไข ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาจำนวน 30 คน และหาค่าโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ แล้วจึงนำแบบทดสอบไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 305 คนต่อไป แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ใช้สถิติประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ มีการเก็บข้อมูลทั้งหมดแบ่งเป็น 3 ระยะ และโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์และใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาการดำเนินงานเรื่องคุณลักษณะการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง

1. แบบสอบถาม

1.1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) วิเคราะห์ ข้อมูลโดยแจกแจงความถี่ (Frequency) และ ร้อยละ (Percentage)

1.2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นประชาธิปไตยของนักเรียน โรงเรียนบ้านหมากแข้ง ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ใช้วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) หาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยกำหนดค่าคะแนนแบบสอบถามตามเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 99-100)

1.3. แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นประชาธิปไตยของนักเรียน โรงเรียนบ้านหมากแข้ง ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา โดยการสรุปประเด็น นำมาแจกแจงความถี่ในแต่ละประเด็น แล้วนำเสนอด้วยการพรรณนาความ

ระยะที่ 2 ศึกษาการดำเนินงานสภาพและความคาดหวังการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง

1. แบบสอบถาม

1.1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) วิเคราะห์ ข้อมูลโดยแจกแจงความถี่ (Frequency) และ ร้อยละ (Percentage)

1.2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและความคาดหวังเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านหมากแข้ง ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ใช้วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) หาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยกำหนดค่าคะแนนแบบสอบถามตามเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 99-100)

1.3. แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและความคาดหวังเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านหมากแข้ง ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา โดยการสรุปประเด็น นำมาแจกแจงความถี่ในแต่ละประเด็น แล้วนำเสนอด้วยการพรรณนาความ

ระยะที่ 3 ศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง

การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ยึดหลักข้อมูลให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของผู้วิจัย ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการส่งเสริมประชาธิปไตย โดยศึกษาจากเอกสารที่มีการบันทึกเอาไว้หรือมีการศึกษาโดยการค้นคว้าจากหน่วยงาน สถาบันการศึกษา หนังสือ ตำรา วิทยานิพนธ์

2. ผู้วิจัยใช้วิธีผู้ให้ข้อมูลหลักอย่างครอบคลุมทุกประเด็นที่เกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตย เพื่อจะได้ตรวจสอบข้อมูลการสัมภาษณ์อย่างละเอียด

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สถิติพื้นฐานในการวิจัย

4.1.1 ค่าร้อยละ (Percentage) ใช้วิเคราะห์การหาค่าร้อยละ โดยการใช้สูตรในการคำนวณหาร้อยละนั้นสามารถทำได้ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 101)

4.1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้วิเคราะห์ข้อมูลจากการนำค่าของคะแนนทั้งหมดมารวมกัน แล้วหารด้วยจำนวนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งหมด สามารถทำได้ดังนี้ (พิชิต ฤทธิ์จรรยา. 2554 : 300)

4.1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) ใช้วิเคราะห์การกระจายของตัวเลข การใช้สูตรในการคำนวณหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานนั้นสามารถทำได้ดังนี้ (พิชิต ฤทธิ์จรรยา. 2554 : 312)

4.2 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

4.2.1 ค่าความสอดคล้อง (IOC) คือ เป็นค่าที่ใช้ในการทดสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา ค่าความสอดคล้องของแบบสอบถาม

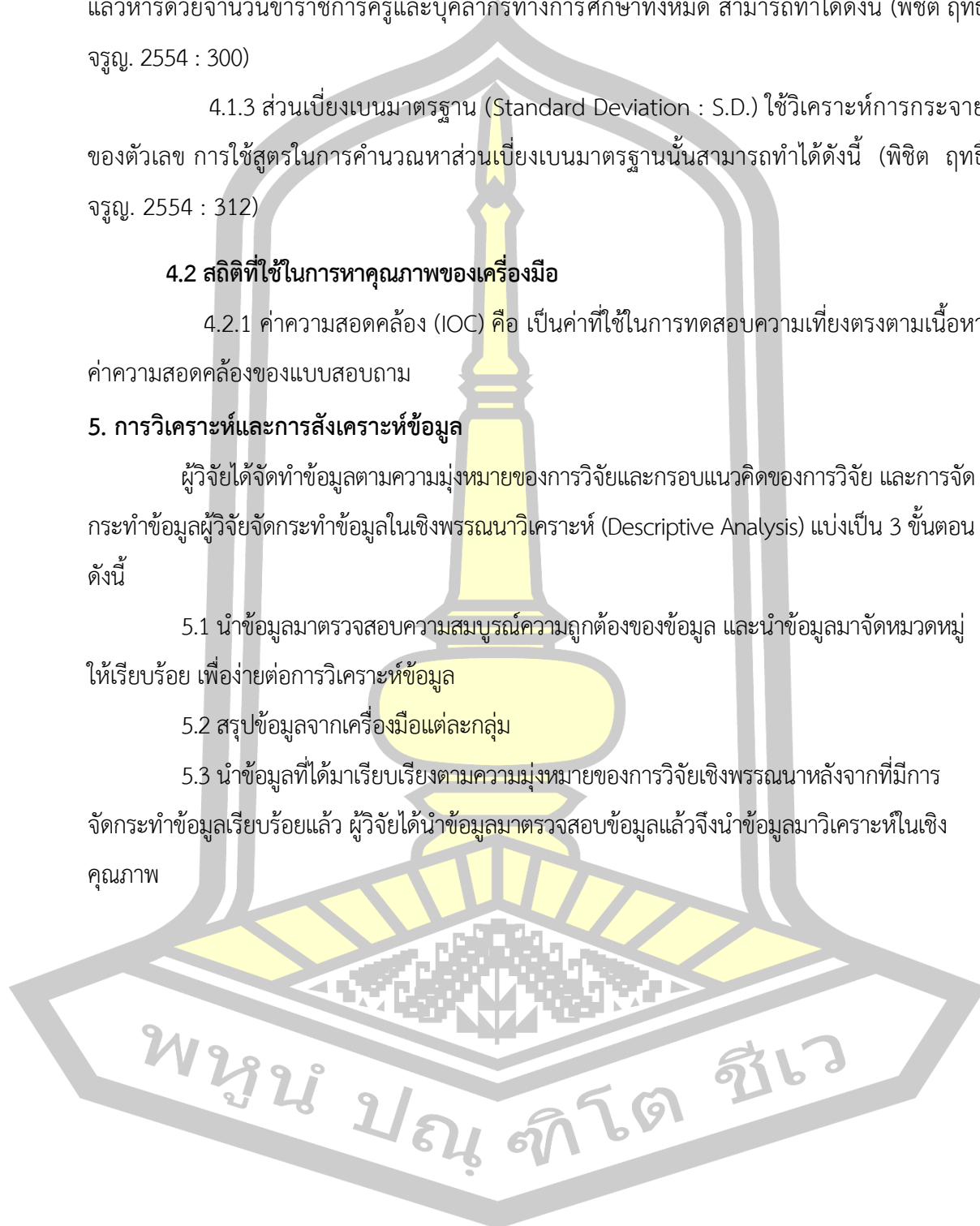
5. การวิเคราะห์และการสังเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้จัดทำข้อมูลตามความมุ่งหมายของการวิจัยและกรอบแนวคิดของการวิจัย และการจัดกระทำข้อมูลผู้วิจัยจัดกระทำข้อมูลในเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

5.1 นำข้อมูลมาตรวจสอบความสมบูรณ์ความถูกต้องของข้อมูล และนำข้อมูลมาจัดหมวดหมู่ให้เรียบร้อย เพื่อง่ายต่อการวิเคราะห์ข้อมูล

5.2 สรุปรูปข้อมูลจากเครื่องมือแต่ละกลุ่ม

5.3 นำข้อมูลที่ได้มาเรียบเรียงตามความมุ่งหมายของการวิจัยเชิงพรรณนาหลังจากที่มีการจัดกระทำข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาตรวจสอบข้อมูลแล้วจึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์ในเชิงคุณภาพ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สภาพและความคาดหวังเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1 ผู้ศึกษานำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังต่อไปนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการแปลความหมายของข้อมูล ดังนี้

1. ค่าร้อยละ (Percentage)
2. ค่าเฉลี่ย (Mean)
3. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.)

ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ศึกษาแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนบ้านหมากแข้ง จังหวัดอุดรธานี

ตอนที่ 2 วิเคราะห์คุณลักษณะความเป็นประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนบ้านหมากแข้ง จังหวัดอุดรธานี

ตอนที่ 3 วิเคราะห์สภาพและความคาดหวังของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนบ้านหมากแข้ง จังหวัดอุดรธานี

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพและความคาดหวังประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนบ้านหมากแข้ง จังหวัดอุดรธานี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนบ้านหมากแข้ง จังหวัดอุดรธานี จำนวน 305 คน

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละข้อมูลส่วนบุคคลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนบ้านหมากแข้ง จังหวัดอุดรธานี จำแนกตามเพศ ระดับชั้น ช่องทางรับรู้ข่าวสารทางการเมือง อาชีพครอบครัวและการเข้าร่วมทางการเมือง

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	106	34.8
หญิง	177	58.0
เพศทางเลือก	22	7.2
รวม	305	100
2. ระดับชั้น		
มัธยมศึกษาปีที่ 1	84	27.5
มัธยมศึกษาปีที่ 2	73	23.9
มัธยมศึกษาปีที่ 3	76	24.9
มัธยมศึกษาปีที่ 4	33	10.8
มัธยมศึกษาปีที่ 5	20	6.6
มัธยมศึกษาปีที่ 6	19	6.2
รวม	305	100
3. ช่องทางการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง		
Facebook	122	40.0
Instagram	34	11.1
Twitter	54	17.7
TikTok	63	20.7
โทรทัศน์	32	10.5
อื่นๆ โปรดระบุ		
รวม	305	100
4. อาชีพครอบครัว		
รับราชการ	46	15.1
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	22	7.2
ค้าขาย	59	19.3

เกษตรกร	26	8.5
รับจ้างทั่วไป	114	37.4
อื่นๆ โปรระบุ	19	6.2
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	19	6.2
รวม	305	100
5. การเข้าร่วมทาง การเมืองเช่น การ เลือกตั้งประธาน นักเรียน การชุมนุม และการประท้วง		
เคย	232	76.1
ไม่เคย	73	23.9
รวม	305	100

จากตารางที่ 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 58.0) รองลงมาจะเป็นเพศชาย (ร้อยละ 34.8) และเพศทางเลือก (ร้อยละ 7.2) ประชากรชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นประชากรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 27.5) ในส่วนช่องทางการรับรู้ข่าวสาร บ้านเมืองนักเรียนส่วนใหญ่รับรู้ข่าวสารทาง Facebook (ร้อยละ 40) ส่วนของอาชีพครอบครัวส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพ รับจ้างทั่วไป (ร้อยละ 37.4) และการเข้าร่วมทางการเมือง เช่นการเลือกตั้งประธานนักเรียน การชุมนุม และการประท้วง ส่วนใหญ่นักเรียนจะเคยเข้าร่วม (ร้อยละ 76.1)

ตอนที่ 2 คุณลักษณะความเป็นประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนบ้านหมากแข้ง จังหวัดอุดรธานี

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับคุณลักษณะความเป็นประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนบ้านหมากแข้ง จังหวัดอุดรธานี

หลักการของประชาธิปไตย	คุณลักษณะความเป็นประชาธิปไตย		
	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.)	ระดับ
1.หลักเสรีภาพ	4.25	0.41	มาก
2.หลักความเสมอภาค	4.29	0.49	มาก
3.หลักภราดรภาพ	4.36	0.49	มาก
4.หลักเสียงข้างมาก	4.34	0.36	มาก
5.หลักการมีส่วนร่วม	4.36	0.49	มาก
รวม	4.32	0.448	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่าคุณลักษณะความเป็นประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนบ้านหมากแข้ง โดยรวมอยู่ในระดับมาก (Mean = 4.32) เมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมากโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้แก่ 1. หลักภราดรภาพ (Mean = 4.36) 2. หลักการมีส่วนร่วม (Mean = 4.36) 3. หลักเสียงข้างมาก (Mean = 4.34) 4. หลักความเสมอภาค (Mean = 4.29) 5. หลักเสรีภาพ (Mean = 4.25)

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับคุณลักษณะความเป็นประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนบ้านหมากแข้งจังหวัดอุดรธานี รายด้านและรายข้อของหลักเสรีภาพ

ด้านหลักเสรีภาพ	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.)	ระดับ
นักเรียนเห็นด้วยกับการมีอิสระ ในการเลือกนับถือศาสนา	4.34	0.59	มาก

นักเรียนเห็นด้วยกับการมีอิสระ ในการเดินทางไปไหนมาไหนได้ โดยอิสระ	4.16	0.63	มาก
นักเรียนเห็นด้วยกับการมีอิสระ ในการศึกษา อบรม เรียนต่อ	4.26	0.67	มาก
รวม	4.25	0.41	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า ด้านคุณลักษณะความเป็นประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนบ้านหมากแข้งในด้านหลักเสรีภาพ รายด้านและรายข้อทุกข้ออยู่ในระดับที่มากโดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดก็คือการเห็นด้วยกับการมีอิสรภาพในการเลือกนับถือศาสนาในสังคมและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ สุดก็คือการเห็นด้วยกับการมีอิสรภาพในการเดินทางไปไหนมาไหนโดยอิสระ

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับคุณลักษณะความเป็นประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนบ้านหมากแข้ง จังหวัดอุดรธานี รายด้านและรายข้อของหลักความเสมอภาค

หลักความเสมอภาค	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.)	ระดับ
นักเรียนเห็นด้วยกับการมีความ เท่าเทียมกันทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม	4.32	0.60	มาก
นักเรียนเห็นด้วยกับการไม่ แบ่งแยกเพศ ผิวพรรณ ศาสนา อุดมการณ์ทางการเมือง	4.24	0.67	มาก
ทุกคนพึงได้รับความคุ้มครอง ตามกฎหมายอย่างเท่าเทียม	4.32	0.59	มาก
รวม	4.29	0.49	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า คุณลักษณะความเป็นประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนบ้านหมากแข้ง จังหวัดอุดรธานี ในด้านของความเสมอภาครายด้านและรายข้อทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดก็คือการเห็นด้วยกับการมีความเท่าเทียมกันทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม

เทียมกันทั้งทางการเมืองเศรษฐกิจและสังคมและทุกคนต้องพึงได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียม และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ก็คือการเห็นด้วยกับการไม่แบ่งแยกเพศ ผิวดำพรรณ ศาสนา อุดมการณ์ทางการเมือง

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับคุณลักษณะความเป็นประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนบ้านหมากแข้ง จังหวัดอุดรธานี รายนามและรายชื่อของหลักฐานรูปภาพ

หลักฐานรูปภาพ	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.)	ระดับ
นักเรียนปฏิบัติต่อคนอื่นด้วยความเห็นอกเห็นใจ	4.34	0.59	มาก
นักเรียนมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่เอารัดเอาเปรียบเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน	4.34	0.59	มาก
นักเรียนมีความรักใคร่เพื่อนมนุษย์ไม่แบ่งเชื้อชาติ เพศ ผิวดำพรรณหรือความเชื่อ	4.44	0.55	มาก
นักเรียนให้เกียรติผู้อื่นเสมอแม้ว่าเพิ่งจะรู้จักกัน	4.33	0.60	มาก
รวม	4.36	0.49	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่า คุณลักษณะความเป็นประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนบ้านหมากแข้ง ในด้านหลักฐานรูปภาพ รายนามและรายชื่อทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยมีข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดก็คือความรักใคร่เพื่อนมนุษย์ด้วยกันไม่แบ่งแยกเชื้อชาติ เพศ ผิวดำพรรณหรือความเชื่อ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดก็คือ การให้เกียรติผู้อื่นเสมอเมื่อเพิ่งจะรู้จัก

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับคุณลักษณะความเป็นประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนบ้านหมากแข้ง จังหวัดอุดรธานี รายนามและรายชื่อของหลักเสียงข้างมาก

หลักเสียงข้างมาก	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.)	ระดับ
นักเรียนยอมรับการตัดสินใจ ของคนส่วนใหญ่และปฏิบัติตาม	4.19	0.53	มาก
นักเรียนไม่ละเมิดสิทธิของคน ส่วนน้อย	4.32	0.59	มาก
นักเรียนยอมรับการกระทำของ สังคมภายใต้กฎหมายที่ให้ อำนาจ แม้บางครั้งอาจไม่พอใจ	4.32	0.59	มาก
นักเรียนมีการตัดสินใจต่างๆ ใน กลุ่มเพื่อนของนักเรียนมักจะมี การปรึกษาหารือร่วมกัน	4.32	0.59	มาก
ครอบครัวของนักเรียนปฏิบัติ ตามกฎหมายและแนวทางของ สังคม	4.46	0.49	มาก
นักเรียนเข้าไปมีส่วนร่วมใน แสดงความคิดเห็นทางการเมือง เมื่อมีโอกาส	4.42	0.61	มาก
รวม	4.34	0.36	มาก

จากตารางที่ 7 พบว่า คุณลักษณะความเป็นประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา
ตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนบ้านหมากแข้งในด้านหลักเสียงข้างมาก รายด้านและราย
ข้อทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยมีข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดก็คือ ครอบครัวของนักเรียนปฏิบัติตามกฎหมาย
และแนวทางของสังคม และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดก็คือ นักเรียนยอมรับการตัดสินใจของคนส่วนใหญ่
และปฏิบัติตาม

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณลักษณะความเป็นประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนบ้านหมากแข้ง จังหวัดอุดรธานี รายด้านและรายชื่อของหลักการมีส่วนร่วม

หลักการมีส่วนร่วม	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.)	ระดับ
นักเรียนมีส่วนร่วมในการรักษา ความสะอาดเรียบร้อยของ โรงเรียนและชุมชน	4.34	0.59	มาก
นักเรียนเคยร่วมเป็นจิตอาสา หรืออาสาสมัครในกิจกรรม สาธารณประโยชน์	4.44	0.66	มาก
นักเรียนมีโอกาสไปร่วมชุมนุม ประท้วงหรือสังเกตการณ์ใน เหตุการณ์ทางการเมือง	4.32	0.59	มาก
รวม	4.36	0.49	มาก

จากตารางที่ 8 พบว่า คุณลักษณะความเป็นประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนบ้านหมากแข้ง ในด้านหลักการมีส่วนร่วม รายด้านและรายชื่อทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดก็คือ นักเรียนเคยร่วมเป็นจิตอาสาหรืออาสาสมัครในกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดก็คือ นักเรียนมีโอกาสไปร่วมชุมนุมประท้วงหรือสังเกตการณ์ในเหตุการณ์ทางการเมือง

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับสภาพและความคาดหวังเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1 โดยรวม

หลักการส่งเสริม ประชาธิปไตย	สภาพจริง			ความคาดหวัง		
	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (Standard Deviation :	ระดับ	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (Standard	ระดับ

		S.D.)			Deviation : S.D.)	
1.ด้านหลักเสรีภาพ	3.34	1.14	ปานกลาง	3.89	1.04	มาก
2.ด้านหลักความเสมอภาค	3.58	1.14	มาก	4.02	0.99	มาก
3.ด้านหลักภราดรภาพ	3.55	1.07	มาก	3.83	0.99	มาก
4.ด้านหลักเสียงข้างมาก	3.59	1.06	มาก	3.79	1.01	มาก
5.ด้านหลักการมีส่วนร่วม	3.49	1.05	ปานกลาง	3.88	1.03	มาก
รวม	3.51	1.09	ปานกลาง	3.88	1.01	มาก

จากตารางที่ 9 พบว่าสภาพจริงของส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.51) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความจริงอยู่ในระดับปานกลาง และมากโดยค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับแรก ได้แก่ หลักเสียงข้างมาก (Mean=3.59) รองลงมาคือ หลักความเสมอภาค (Mean= 3.58) หลักภราดรภาพ (Mean=3.55) หลักการมีส่วนร่วม (Mean=3.49) และหลักเสรีภาพ (Mean=3.34)

ด้านของความคาดหวังของส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1 พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก (Mean=3.88) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าความคาดหวังอยู่ในระดับมากทุกด้านโดยมีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับแรก ได้แก่ หลักความเสมอภาค (Mean=4.02) รองลงมาคือ หลักเสรีภาพ (Mean=3.89) หลักการมีส่วนร่วม (Mean=3.88) หลักภราดรภาพ (Mean=3.83) และหลักเสียงข้างมาก (Mean=3.79)

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับสภาพและความคาดหวังเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง จังหวัดอุดรธานี รายด้านและรายชื่อของหลักเสรีภาพ

หลักเสรีภาพ	ด้านสภาพ			ด้านความคาดหวัง		
	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.)	ระดับ	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.)	ระดับ
นักเรียนเห็นว่าโรงเรียนให้อิสระในการคิด อิสระเรื่องทรงผม หรือกระทำการกิจกรรมใดๆได้อย่างอิสระ	3.08	1.31	ปานกลาง	3.92	1.02	มาก
นักเรียนเห็นว่าโครงการค่ายคุณธรรม ไม่มีการบังคับให้นักเรียนที่นับถือศาสนาอื่นเข้าร่วมกิจกรรม	3.29	1.15	ปานกลาง	3.98	1.06	มาก
นักเรียนเห็นว่าโรงเรียนได้จัดเวทีที่จะให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นและแสดงออกด้านอื่นๆ	3.57	1.02	มาก	3.91	0.98	มาก
โรงเรียนได้มีการจัดกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ โดยให้ความรู้เรื่อง สิทธิและเสรีภาพแก่นักเรียน	3.42	1.08	ปานกลาง	3.76	1.10	มาก
รวม	3.34	1.14	ปานกลาง	3.89	1.04	มาก

จากตารางที่ 10 พบว่า พบว่า ด้านสภาพเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1 โดยรวมรายด้านหลักเสรีภาพอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านและรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมาก 1 ข้อ และระดับปานกลาง 3 ข้อ โดยค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ นักเรียนเห็นว่าโรงเรียนได้จัดเวทีที่จะให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นและแสดงออกด้านอื่น ๆ (Mean=3.57) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่

นักเรียนเห็นว่าโรงเรียนให้อิสระในการคิด อิสระเรื่องทรงผม หรือกระทำกิจกรรมใด ๆ ได้อย่างอิสระ (Mean=3.08)

ความคาดหวังเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1 โดยรวมรายด้านหลักเสรีภาพอยู่ในระดับมาก (Mean=3.89) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านและรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมาก 4 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ นักเรียนต้องการให้โครงการค่ายคุณธรรม ไม่ต้องมีการบังคับให้นักเรียนที่นับถือศาสนาอื่นเข้าร่วมกิจกรรม (Mean=3.98) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ นักเรียนต้องการให้โรงเรียนได้มีการจัดกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ โดยให้ความรู้เรื่องสิทธิและเสรีภาพแก่นักเรียน (Mean=3.76)

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับสภาพและความคาดหวังเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง จังหวัดอุดรธานี รายด้านและรายข้อของหลักความเสมอภาค

หลักความเสมอภาค	ด้านสภาพ			ด้านความคาดหวัง		
	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.)	ระดับ	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.)	ระดับ
นักเรียนเห็นว่าโครงการที่โรงเรียนจะมีการแยกห้องน้ำของนักเรียนเพศทางเลือก	3.51	1.30	มาก	4.10	0.99	มาก
นักเรียนเห็นว่าโครงการที่โรงเรียนมีการรณรงค์เกี่ยวกับการหยุดบูลลี่เรื่องเพศ ชชาติพันธุ์ สีผิว	3.55	1.19	มาก	4.07	1.00	มาก
นักเรียนเห็นว่าทางเลือกตั้งสถานักเรียนเปิดโอกาสให้มี	3.91	0.99	มาก	4.01	1.02	มาก

การแข่งขันกันอย่างเท่าเทียม						
นักเรียนเห็นว่าโรงเรียนมีการจัดโครงการที่เปิดโอกาสให้มีการแสดงออกเกี่ยวกับเรื่องเพศและศาสนาอย่างเท่าเทียมกัน	3.48	1.07	ปานกลาง	4.13	0.98	มาก
นักเรียนเห็นว่ามีการรณรงค์เกี่ยวกับการไม่ควรเลือกปฏิบัติกับบุคคลอื่นซึ่งมีความแตกต่าง	3.46	1.16	ปานกลาง	3.79	0.99	มาก
รวม	3.58	1.14	มาก	4.02	0.99	มาก

จากตารางที่ 11 พบว่า สภาพเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1 โดยรวมรายด้านของความเสมอภาคอยู่ในระดับมาก (Mean=3.58) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ข้อ และระดับปานกลาง 2 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนเห็นว่าการเลือกตั้งสภานักเรียนเปิดโอกาสให้มีการแข่งขันกันอย่างเท่าเทียม (Mean=3.91) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ นักเรียนเห็นว่ามีโครงการรณรงค์เกี่ยวกับการไม่ควรเลือกปฏิบัติกับบุคคลอื่นซึ่งมีความแตกต่าง (Mean=3.46)

ความคาดหวังเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1 ในด้านความเสมอภาคอยู่ในระดับมาก (Mean= 4.02) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมาก 5 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่นักเรียนต้องการให้โรงเรียนมีการแยกห้องน้ำของนักเรียนเพศทางเลือก (Mean= 4.10) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่นักเรียนต้องการให้มีโครงการรณรงค์เกี่ยวกับการไม่ควรเลือกปฏิบัติกับบุคคลอื่นซึ่งมีความแตกต่าง (Mean= 3.79)

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับสภาพและความคาดหวังเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง จังหวัดอุดรธานี รายด้านและรายชื่อของหลักภราดรภาพ

หลักภราดรภาพ	ด้านสภาพ			ด้านความคาดหวัง		
	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.)	ระดับ	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.)	ระดับ
นักเรียนเห็นว่าโรงเรียนมี โครงการที่จัดให้รุ่นพี่และ รุ่นน้องได้ทำกิจกรรม ร่วมกัน	3.69	1.00	มาก	3.90	1.02	มาก
นักเรียนเห็นว่าโรงเรียนมี โครงการสนับสนุนให้พี่ และน้องอยู่ร่วมกันอย่างมี ความสุข ช่วยเหลือซึ่งกัน และกัน	3.77	1.03	มาก	3.59	0.98	มาก
นักเรียนเห็นว่ากิจกรรม น้องไหว้พี่ พี่รับไหว้น้อง ในตอนเช้าหลังเคารพธง ชาติ สามารถส่งเสริมให้ เกิดความรักใคร่สามัคคี กันในฐานะพี่น้องกัน	3.30	1.21	ปาน กลาง	3.83	0.96	มาก
โรงเรียนได้ส่งเสริมให้ การอภิปรายร่วมกัน ใน เรื่องการอยู่ร่วมกัน ไม่เอา รัดเอาเปรียบกัน	3.45	1.05	ปาน กลาง	4.02	1.01	มาก
รวม	3.55	1.07	มาก	3.83	0.99	มาก

จากตารางที่ 12 พบว่า สภาพเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1 ในโดยรวมรายด้านหลัก ภาวทรภาพอยู่ในระดับมาก (Mean=3.55) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ข้อ และระดับปานกลาง 2 ข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอันดับแรกได้แก่ นักเรียนเห็นว่าโรงเรียนมีโครงการสนับสนุนให้พี่และน้องอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (Mean=3.77) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ นักเรียนเห็นว่ากิจกรรมน้องไหว้พี่ พี่รับไหว้น้อง ในตอนเช้าหลังเคารพธงชาติ สามารถส่งเสริมให้เกิดความรักใคร่สามัคคีกันในฐานะพี่น้องกัน (Mean=3.30)

ความคาดหวังเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1 โดยรวมรายด้านหลักภาวทรภาพอยู่ในระดับมาก (Mean=3.83) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมาก 4 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ นักเรียนต้องการให้โรงเรียนส่งเสริมให้มีการอภิปรายรวมกัน ในเรื่องการอยู่ร่วมกัน ไม่เอาัดเอาเปรียบกัน (Mean=4.02) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ นักเรียนเห็นว่าโรงเรียนมีโครงการสนับสนุนให้พี่และน้องอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (Mean=3.59)

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับสภาพและความคาดหวังเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง จังหวัดอุดรธานี รายด้านและรายข้อของหลักสี่ข้งมาก

	ด้านสภาพ			ด้านความคาดหวัง		
	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.)	ระดับ	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.)	ระดับ
หลักสี่ข้งมาก						
นักเรียนเห็นว่าการเลือกตั้งคณะกรรมการสภานักเรียนของโรงเรียน มีการยึดหลักสี่ข้งมาก	4.15	0.90	มาก	3.66	1.07	มาก
นักเรียนเห็นว่า	3.28	1.05	ปาน	3.90	1.00	มาก

คณะกรรมการสภา นักเรียนมีการยอมรับฟัง เสียงข้างน้อย			กลาง			
นักเรียนเห็นว่าการ กระทำต่างๆ ของ นักเรียนอยู่ภายใต้ กฎระเบียบของโรงเรียน และไม่ไปละเมิดสิทธิคน อื่น	3.81	1.00	มาก	3.86	0.94	มาก
นักเรียนเห็นว่ากิจกรรม โฮมรูมของนักเรียน ก่อให้เกิดคาบปรึกษาหารือ ร่วมกัน	3.48	1.08	ปาน กลาง	3.84	1.11	มาก
นักเรียนเห็นว่าการกิจกรรม กล่องรับฟังความคิดเห็น ของนักเรียนมีการทำตาม สิ่งที่นักเรียนแสดงความ คิดเห็นไว้	3.26	1.27	ปาน กลาง	3.72	0.93	มาก
รวม	3.59	1.06	มาก	3.79	1.01	มาก

จากตารางที่ 13 พบว่า สภาพเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1 ในด้านหลักเสียงข้างมาก อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ข้อ และระดับปานกลาง 3 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ นักเรียนเห็นว่าการเลือกตั้งคณะกรรมการสภานักเรียนของโรงเรียนมีการยึดหลักเสียงข้างมาก (Mean = 4.15) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ นักเรียนเห็นว่าการกิจกรรมกล่องรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนมีการทำตามสิ่งที่นักเรียนแสดงความคิดเห็นไว้ (Mean = 3.26)

ความคาดหวังเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1 โดยรวมรายด้านหลักเสียงข้างมากอยู่ ในระดับมาก (Mean=3.79) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมาก 5 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ นักเรียนต้องการให้คณะกรรมการสภานักเรียนมีการยอมรับฟังเสียงข้างน้อย

(Mean=3.90) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ นักเรียนต้องการให้การเลือกตั้งคณะกรรมการสภานักเรียนของโรงเรียนมีการยืดหลักเสียงข้างมาก (Mean=3.66)

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับสภาพและความคาดหวังเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง จังหวัดอุดรธานี รายด้านและรายชื่อของหลักการมีส่วนร่วม

หลักการมีส่วนร่วม	ด้านสภาพ			ด้านความคาดหวัง		
	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.)	ระดับ	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.)	ระดับ
นักเรียนเห็นว่ากิจกรรมจิตอาสาบำเพ็ญประโยชน์ภายในโรงเรียนได้ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม	3.52	0.94	มาก	3.93	1.05	มาก
นักเรียนเห็นว่านักเรียนได้มีส่วนร่วมอย่างทั่วถึงในการเลือกตั้งหัวหน้าห้องเรียน	3.88	0.89	มาก	3.87	0.96	มาก
นักเรียนเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่โรงเรียนจัดทำขึ้น	3.64	0.98	มาก	3.83	1.12	มาก
นักเรียนเห็นว่านักเรียนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกฎระเบียบ ข้อตกลงต่างๆ ของโรงเรียนได้	3.18	1.31	ปานกลาง	3.88	1.03	มาก
นักเรียนเห็นว่านักเรียนได้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นและความต้องการต่าง ๆ ที่จะพัฒนา	3.23	1.14	ปานกลาง	3.89	1.03	มาก

โรงเรียนได้						
รวม	3.49	1.05	ปาน กลาง	3.88	1.03	มาก

จากตารางที่ 14 พบว่า สภาพเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1 ในด้านหลักการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.49) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ข้อ และระดับปานกลาง 2 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ นักเรียนเห็นว่านักเรียนได้มีส่วนร่วมอย่างทั่วถึงในการเลือกตั้งหัวหน้าห้องเรียน (Mean=3.88) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ นักเรียนเห็นว่านักเรียนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกฎระเบียบ ข้อตกลงต่าง ๆ ของโรงเรียนได้ (Mean=3.18)

ความคาดหวังเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1 ในด้านหลักการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก (Mean=3.88) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมาก 5 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ นักเรียนต้องการให้กิจกรรมจิตอาสาบำเพ็ญประโยชน์ภายในโรงเรียนได้ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม (Mean=3.93) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ นักเรียนต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดทำขึ้น (Mean=3.83)

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1 จำนวน 8 คน สรุปได้ดังนี้

1. ด้านหลักเสรีภาพ จากการสัมภาษณ์ในด้านหลักเสรีภาพของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง นักเรียนมีเสรีภาพในการแสดงออกทางความคิดเห็นในโครงการต่าง ๆ ของโรงเรียน แต่ต้องไม่กระทบหรือละเมิดสิทธิของผู้อื่น และอยู่ภายใต้กฎหมาย กฎระเบียบของโรงเรียน ดังบทสัมภาษณ์บางตอน ดังนี้

“ในเรื่องของประชาธิปไตยของนักเรียนซึ่งดูจากข้อมูลเชิงปริมาณในด้านของหลักเสรีภาพ จะเห็นว่าสภาพจริงจะในระดับปานกลางและความคาดหวังจะอยู่ในระดับมากซึ่งในโครงการต่างๆของโรงเรียนบ้านหมากแข้งก็มีความพยายามที่จะส่งเสริมประชาธิปไตยในหลักเสรีภาพมากขึ้นเพื่อให้ นักเรียนได้แสดงออก มีอิสระและมีความรู้เกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของนักเรียนโดยไม่ไปละเมิดสิทธิของคนอื่น”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหมากแข้ง : สัมภาษณ์)

“ ในด้านหลักการของเสรีภาพของนักเรียนในโรงเรียนบ้านหมากแข้ง จากข้อมูลเชิงปริมาณ จะเห็นว่านักเรียนมีความต้องการที่จะมี อิสระในเรื่องต่าง ๆ ยกตัวอย่างเช่นในเรื่องของทรงผมหรือ กิจกรรมต่างๆที่โรงเรียนได้ทำโครงการขึ้นโรงเรียนก็จะพยายามให้สิทธิและเสรีภาพแก่นักเรียนมากขึ้นเพื่อให้โรงเรียนมีความเป็นประชาธิปไตย และคณะครูก็จะยอมฟังเสียงและความคิดเห็นของ นักเรียนในด้านต่าง ๆ มากขึ้น”

(ครูโรงเรียนบ้านหมากแข้ง : สัมภาษณ์)

การสนทนากลุ่มกับนักเรียนคณะกรรมการสภานักเรียนและนักเรียนที่ไม่ใช่คณะกรรมการ สภานักเรียนรวมทั้งหมด 6 คนโดยใช้ประเด็นคำถามแบบสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

“ประชาธิปไตยด้านหลักเสรีภาพของนักเรียน เราอยากให้โรงเรียนให้อิสระภาพและเสรีภาพ แก่นักเรียนให้มากกว่านี้ซึ่งในสภาพความเป็นจริงแล้วทางโรงเรียนก็ได้มีการจัดโครงการต่าง ๆ จัดขึ้น และอยากให้โรงเรียนได้ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นในกิจกรรมต่างๆ และอยากให้โรงเรียนให้มี อิสระในเรื่องของระเบียบวินัยของทรงผม...”

(คณะกรรมการสภานักเรียน : สัมภาษณ์)

“การให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายมี ประชาธิปไตยด้านหลักเสรีภาพ ควรให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน มีเสรีภาพใน การแสดงออกต่างๆ ที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวัน แนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนที่ เกี่ยวกับหลักเสรีภาพ การส่งเสริมให้นักเรียนมีน้ำใจ ช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผล มีเหตุผลรับฟังความ คิดเห็นของผู้อื่น”

(นักเรียนระดับชั้นมัธยม: สัมภาษณ์)

2. ด้านหลักความเสมอภาค จากการสัมภาษณ์ในด้านหลักความเสมอภาคของนักเรียน โรงเรียนบ้านหมากแข้ง นักเรียนมีความต้องการในด้านหลักเสมอภาคกันทั้งในระดับต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น เป็นในโครงการที่โรงเรียนจัดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเพศ การเลือกตั้งสภานักเรียน ศาสนา เชื้อชาติ ชาติพันธุ์ สีผิว นักเรียนทุกคนภายในโรงเรียนอยากให้มีความเคารพ และให้เกียรติซึ่งกันและกัน ดังบท สัมภาษณ์บางตอน ดังนี้

“ ในด้านหลักความเสมอภาคในส่วนของโรงเรียนบ้านหมากแข้ง นักเรียนมีความคาดหวัง

เกี่ยวกับโครงการต่างๆ ที่โรงเรียนได้จัดขึ้นโดยอยากให้ความเสมอภาคกันมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องห้องสุขาของเพศทางเลือก การแสดงออกทางเพศและศาสนาอย่างเท่าเทียม ทางโรงเรียนก็จะพยายามเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกในเรื่องต่าง ๆ อย่างเสมอภาคกัน”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหมากแข้ง : สัมภาษณ์)

“ในด้านหลักของความเสมอภาคของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง จากข้อมูลเชิงปริมาณ ครูก็พอจะเห็นปัญหาและความต้องการของนักเรียน ซึ่งโรงเรียนก็พยายามที่จะมีโครงการต่างๆ ที่นักเรียนสามารถแสดงออกได้อย่างเหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเพศ ศาสนา ความแตกต่างทางชาติพันธุ์”

(ครูโรงเรียนบ้านหมากแข้ง : สัมภาษณ์)

การสนทนากลุ่มกับนักเรียนคณะกรรมการสภานักเรียนและนักเรียนที่ไม่ใช่คณะกรรมการสภานักเรียนรวมทั้งหมด 6 คนโดยการใช้ประเด็นคำถามแบบสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

“ในสภาพจริงและความคาดหวังของนักเรียนต้องการมีความเท่าเทียมกันไม่ว่าจะเป็นเรื่องเพศ ศาสนา เชื้อชาติ ก็สมควรได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมและเสมอภาคกันทุกคน เพราะนักเรียนโรงเรียนเรามีจำนวนมากและมีหลากหลายไม่ว่าจะเพศ ศาสนา อยากให้คุณครูทุกคนส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนไม่ว่าจะเพศชาย เพศหญิงหรือเพศเพศทางเลือกควรให้มีความเท่าเทียมและเสมอภาคกันไม่เอาัดเอาเปรียบกัน และอยากให้มีห้องน้ำให้เพศที่สาม และอยากให้มีการแข่งขันเลือกตั้งสภานักเรียนอย่างเสมอภาคกัน”

(คณะกรรมการสภานักเรียน : สัมภาษณ์)

“อยากให้โรงเรียนมีโครงการที่ส่งเสริมเกี่ยวกับการไม่แบ่งแยกเรื่องเพศ ศาสนา และอยากให้ช่วยในเรื่องการหยุดบูลลี่ ล้อเลียน บมด้อยของคนอื่น มีความต้องการให้ประชาธิปไตยในโรงเรียนด้านการยึดหลักความเสมอภาคของนักเรียนนั้นมากขึ้น ที่โรงเรียนก็ได้มีโครงการต่าง ๆ ที่นักเรียนทุกคนมีสิทธิที่เท่าเทียมกัน เคารพความแตกต่างระหว่างบุคคล”

(นักเรียนระดับชั้นมัธยม : สัมภาษณ์)

3. ด้านหลักบรรทัดฐาน จากการสัมภาษณ์ในด้านหลักบรรทัดฐานพบว่าโรงเรียนบ้านหมากแข้งเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่และมีจำนวนนักเรียนที่เยอะ ทางโรงเรียนก็ได้มีการจัดทำโครงการต่างๆ เพื่อที่ทำการอยู่ร่วมกันของนักเรียนมีความเป็นพี่เป็นน้อง ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และอยู่รวมกันอย่างมีความสุขมากขึ้น ดังบทสัมภาษณ์บางตอน ดังนี้

“จากการที่ได้เห็นข้อมูลเชิงปริมาณในด้านหลักบรรทัดฐานของนักเรียนแล้ว ซึ่งมีข้อแตกต่าง เพราะบางข้อสภาพของโครงการในโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นนักเรียน นักเรียนมีความคิดเห็นในระดับที่มาก และในบางข้อความคาดหวังของนักเรียนก็อยู่ในระดับที่น้อยกว่าสภาพจริง ซึ่งทางโรงเรียนก็จะพยายามสนับสนุน ในโครงการหรือกิจกรรมนั้นให้มากยิ่งขึ้น และทำความเข้าใจกับนักเรียนให้มีความรู้ในด้านนี้มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นป้ายประชาสัมพันธ์ให้ความรู้กับนักเรียน และลดกิจกรรมต่าง ๆ ใด ”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหมากแข้ง : สัมภาษณ์)

“ในด้านหลักบรรทัดฐานของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้งหลังจากที่ได้ทราบข้อมูลเชิงปริมาณของนักเรียนบ้างข้ออยู่ในระดับที่ค่อนข้างมาก อาจจะเนื่องจากโรงเรียนบ้านหมากแข้งเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่และมีหลายช่วงอายุที่แตกต่างกัน ในบางโครงการที่นักเรียนไม่ค่อยเห็นด้วยทาง คณะครูและโรงเรียนก็จะพยายามปรับปรุงทำให้ดียิ่งขึ้น นักเรียนก็จะได้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ภายในโรงเรียน”

(ครูโรงเรียนบ้านหมากแข้ง : สัมภาษณ์)

การสนทนากลุ่มกับนักเรียนคณะกรรมการสภานักเรียนและนักเรียนที่ไม่ใช่คณะกรรมการ สภานักเรียนรวมทั้งหมด 6 คนโดยการใช้ประเด็นคำถามแบบสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

“ในด้านหลักบรรทัดฐานพวกเราเห็นว่าโรงเรียนมีโครงการต่างๆ จัดทำขึ้นทำให้นักเรียนมีความรักและมีความสามัคคีกัน เพราะโรงเรียนเราเป็นโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนที่มาก และมีความต่างของวัย ทำให้พวกเราที่อยู่ในโรงเรียนมีความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และอยากให้โรงเรียนจัดทำโครงการต่าง ๆ ที่เป็นผลดีต่อนักเรียนทุกคนทุกระดับชั้น”

(คณะกรรมการสภานักเรียน : สัมภาษณ์)

“หลักบรรทัดฐานที่ทางโรงเรียนได้จัดทำโครงการต่างๆ ขึ้นทำให้นักเรียนมีความรัก ความสามัคคี และไม่เอาเปรียบกัน ไม่ทะเลาะกันเองภายในโรงเรียน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน”

(นักเรียนระดับชั้นมัธยม : สัมภาษณ์)

4. ด้านหลักการยึดเสียงข้างมาก จากการสัมภาษณ์ในด้านหลักการยึดหลักเสียงข้างมาก ภายในโรงเรียนบ้านหมากแข้ง มีค่อนข้างมากและให้ความสำคัญใน หลักการเสียงข้างมากซึ่งเป็น หลักการสำคัญของประชาธิปไตย โรงเรียนค่อนข้างให้ความสำคัญ ยกตัวอย่างเช่น ในการเลือกตั้ง คณะกรรมการสภานักเรียน ดังบทสัมภาษณ์บางตอน ดังนี้

“หลักการยึดเสียงข้างมาก ของนักเรียนจากการที่ได้เห็นข้อมูลเชิงปริมาณแล้วทางโรงเรียนก็จะพยายามสนับสนุนโครงการต่างๆไม่ว่าจะเป็นในการเลือกตั้งคณะกรรมการสภานักเรียน การประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับนักเรียนเกี่ยวกับการไม่ไปละเมิดสิทธิของคนอื่นการยอมรับฟังเสียงข้างน้อย ทางโรงเรียนก็จะปรับปรุงโครงการต่าง ๆ ที่นักเรียนไม่เห็นด้วย และยอมรับฟังเสียงของนักเรียนมากขึ้น”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหมากแข้ง : สัมภาษณ์)

“ด้านหลักการยึดเสียงข้างมากนั้น คณะครูก็จะพยายามสนับสนุนโครงการต่างๆที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนและให้ความรู้กับนักเรียนในด้านหลักการยึดเสียงข้างมากซึ่งเป็นหลักของประชาธิปไตยไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งสภานักเรียน หรือโครงการต่างๆที่โรงเรียนได้จัดทำขึ้น เพื่อเป็นการส่งเสริมในด้านหลักการยึดเสียงข้างมาก และคณะคุณครูก็จะพยายามปรับปรุงโครงการต่าง ๆ เพื่อให้ให้นักเรียนได้เข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุด”

(ครูโรงเรียนบ้านหมากแข้ง : สัมภาษณ์)

การสนทนากลุ่มกับนักเรียนคณะกรรมการสภานักเรียนและนักเรียนที่ไม่ใช่คณะกรรมการสภานักเรียนรวมทั้งหมด 6 คนโดยใช้ประเด็นคำถามแบบสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

“ในด้านหลักการยึดเสียงข้างมาก ทางโรงเรียนก็ได้มีการจัดทำโครงการต่างๆที่ส่งเสริมเกี่ยวกับหลักการของประชาธิปไตย ยกตัวอย่างเช่นการเลือกตั้งคณะกรรมการสภานักเรียน ซึ่งเมื่อผลเลือกตั้งออกมาคนที่ได้รับการเลือกตั้งคือได้รับเสียงข้างมากก็ต้องจัดตั้งคณะกรรมการสภานักเรียนเพื่อที่จะพัฒนาโรงเรียนร่วมกับคณะครู ซึ่งคณะกรรมการสภานักเรียนก็ต้องฟังเสียงข้างน้อยด้วยเพื่อที่จะมาปรับปรุงนโยบายต่าง ๆ ให้ดียิ่งขึ้น”

(คณะกรรมการสภานักเรียน : สัมภาษณ์)

“หลักการยึดเสียงข้างมากภายในโรงเรียนบ้านหมากแข้ง มีค่อนข้างมากเพราะจากโครงการต่างๆที่โรงเรียนได้จัดทำขึ้นไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งคณะกรรมการสภานักเรียน การเลือกตั้งหัวหน้าชั้น และการมีกล่องรับฟังความคิดเห็นต่างๆของนักเรียน ซึ่งโรงเรียนได้มีโครงการต่าง ๆ ที่จะให้การสนับสนุนกับนักเรียนอยู่ในระดับที่มากอยู่แล้ว”

(นักเรียนระดับชั้นมัธยม : สัมภาษณ์)

5. ด้านหลักการมีส่วนร่วม จากการสัมภาษณ์ ในด้านหลักการมีส่วนร่วมของนักเรียน

โรงเรียนบ้านหมากแข้ง จากที่โครงการต่างๆที่โรงเรียนได้จัดทำขึ้นและให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆของโรงเรียนไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมการเลือกหัวหน้าห้องเรียน และการเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกฎระเบียบของโรงเรียนและข้อตกลงต่างๆที่โรงเรียนได้กำหนดขึ้น ดังบทสัมภาษณ์บางตอน ดังนี้

“ในด้านหลักการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของนักเรียน ซึ่งจากข้อมูลในเชิงปริมาณ โครงการต่างๆที่โรงเรียนได้จัดทำขึ้นจะเห็นได้ว่าโรงเรียนได้ให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆที่โรงเรียนได้จัดให้กับนักเรียนทุกคน และส่งเสริมให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมและการแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ”

(ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหมากแข้ง: สัมภาษณ์)

“กิจกรรมที่คณะครูได้จัดทำขึ้น และให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆที่ คณะครูและทางโรงเรียนได้จัดทำขึ้น จะเห็นได้ว่าจากข้อมูลเชิงปริมาณนักเรียนได้เข้ามามีส่วนร่วมใน กิจกรรมต่างๆของโรงเรียน ซึ่งก็จะสะท้อนในหลักการของประชาธิปไตยภายในโรงเรียนที่ยอมรับฟัง และให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม”

(ครูโรงเรียนบ้านหมากแข้ง : สัมภาษณ์)

การสนทนากลุ่มกับนักเรียนคณะกรรมการสภานักเรียนและนักเรียนที่ไม่ใช่คณะกรรมการ สภานักเรียนรวมทั้งหมด 6 คนโดยการใช้ประเด็นคำถามแบบสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

“ในกิจกรรมต่างๆ ที่โรงเรียนได้จัดทำขึ้นพวกเราที่เป็นคณะกรรมการสภานักเรียนได้มีโอกาส เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆและโครงการต่างๆที่คณะครูได้จัดทำขึ้นและมีการแสดงความคิดเห็น ในบางเรื่องที่คณะกรรมการสภานักเรียนไม่เห็นด้วยและอยากให้จัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ให้กับ พวกเราและนักเรียนทุกคนในโรงเรียนบ้านหมากแข้ง และอยากให้มีการยอมรับรับฟังเสียงของ นักเรียนไม่ว่าจะเป็นการทำข้อตกลงเรื่องกฎระเบียบต่าง ๆ และข้อตกลงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ นักเรียนโรงเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง”

(คณะกรรมการสภานักเรียน : สัมภาษณ์)

“อยากให้โครงการต่างๆ ที่โรงเรียนจัดทำขึ้น ก็เป็นการเลือกหัวหน้าห้อง การเลือกตั้งสภานักเรียน หรือการทำข้อตกลงต่าง ๆ ของโรงเรียน กฎระเบียบต่าง ๆ อยากให้คณะครูให้นักเรียนเข้า

ไปมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจ หรือให้มีการสอบนักเรียนให้มากขึ้นเพื่อให้ความเป็นประชาธิปไตยและ ไม่เอารัดเอาเปรียบนักเรียน”

(นักเรียนระดับชั้นมัธยม : สัมภาษณ์)

จากการสัมภาษณ์ข้อเสนอแนะการส่งเสริมประชาธิปไตยภายในโรงเรียนบ้านหมากแข้ง จะเห็นว่า คณะครู ผู้บริหาร คณะกรรมการสถานักเรียนและนักเรียน มีความต้องการที่จะให้โรงเรียน ส่งเสริมประชาธิปไตยภายในโรงเรียนให้มีความหลากหลายและมากขึ้นกว่าเดิม ไม่ว่าจะเป็นการรับฟัง ความคิดเห็นของนักเรียน การเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ที่ทางโรงเรียนได้จัดทำ ขึ้น ทำให้นักเรียนกล้าแสดงออกทางความคิด ยอมรับความแตกต่างและรับฟังเสียงข้างมาก

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สภาพและความคาดหวังเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้งสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 1 สรุปผลการศึกษา ได้ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการศึกษา
2. สรุปผล
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะความเป็นประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1
2. เพื่อศึกษาสภาพและความคาดหวังการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง สังกัดสำนักงานเขตการศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1

สรุปผล

1. ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะความเป็นประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1

1.1 คุณลักษณะความเป็นประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก (Mean = 4.32) เมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้แก่ 1. หลักการตราภาพ (Mean = 4.36) 2. หลักการมีส่วนร่วม (Mean = 4.36) 3. หลักเสียงข้างมาก (Mean = 4.34) 4. หลักความเสมอภาค (Mean = 4.29) 5. หลักเสรีภาพ (Mean = 4.25)

1.1.1 ด้านหลักเสรีภาพ ด้านคุณลักษณะความเป็นประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนบ้านหมากแข้งในด้านหลักเสรีภาพรายด้านและรายข้อ ทุกข้อโดยรวมอยู่ในระดับที่มาก (Mean = 4.25) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดก็คือ นักเรียนเห็นด้วยกับการมีอิสรภาพในการเลือกนับถือศาสนา (Mean = 4.34) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดก็คือนักเรียนเห็นด้วยกับการมีอิสรภาพในการเดินทางไปไหนมาไหนโดยอิสระ ในการศึกษา

อบรม เรียนต่อ (Mean = 4.26)

1.1.2 ด้านความเสมอภาค ด้านคุณลักษณะความเป็นประชาธิปไตยของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนบ้านหมากแข้งในด้านความเสมอภาค รายด้านและรายข้อ ทุกข้อโดยรวมอยู่ในระดับมาก (Mean = 4.29) โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดก็คือ นักเรียนเห็นด้วยกับการมีความเท่าเทียมกันทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม (Mean = 4.32) , ทุกคนต้องพึงได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียม (Mean = 4.32) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดก็คือ การเห็นด้วยกับการไม่แบ่งแยกเพศ ผิวพรรณ ศาสนา อุดมการณ์ทางการเมือง (Mean = 4.24)

1.1.3 ด้านหลักธรรมาภิบาล ด้านคุณลักษณะความเป็นประชาธิปไตยของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนบ้านหมากแข้ง ในด้านหลักธรรมาภิบาล รายด้านและรายข้อ ทุกข้อโดยรวมอยู่ในระดับมาก (Mean = 4.36) โดยมีข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดก็คือ นักเรียนมีความรักใคร่เพื่อนมนุษย์ด้วยกันไม่แบ่งแยกเชื้อชาติ เพศ ผิวพรรณหรือความเชื่อ (Mean = 4.44) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดก็คือ นักเรียนให้เกียรติผู้อื่นเสมอเมื่อพึงจะรู้จัก (Mean = 4.33)

1.1.4 ด้านหลักเสียงข้างมาก ด้านคุณลักษณะความเป็นประชาธิปไตยของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนบ้านหมากแข้งในด้านหลักเสียงข้างมาก รายด้านและรายข้อ ทุกข้อโดยรวมอยู่ในระดับมาก (Mean = 4.34) โดยมีข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดก็คือ ครอบครัวของนักเรียนปฏิบัติตามกฎหมายและแนวทางของสังคม (Mean = 4.46) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดก็คือ นักเรียนยอมรับการตัดสินใจของคนส่วนใหญ่และปฏิบัติตาม (Mean = 4.19)

1.1.5 ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านคุณลักษณะความเป็นประชาธิปไตยของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนบ้านหมากแข้งในด้านหลักการมีส่วนร่วม รายด้านและรายข้อ ทุกข้อโดยรวมอยู่ในระดับมาก (Mean = 4.36) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดก็คือ นักเรียนเคยร่วมเป็นจิตอาสาหรืออาสาสมัครในกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ (Mean = 4.44) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดก็คือ นักเรียนมีโอกาสไปร่วมชุมนุมประท้วงหรือสังเกตการณ์ในเหตุการณ์ทางการเมือง (Mean = 4.32)

2. ผลการวิเคราะห์สภาพและความคาดหวังเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต

2.1.1 สภาพเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.51) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีสภาพจริงโดยค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับแรก ได้แก่ หลักเสียงข้างมาก (Mean=3.59) รองลงมาคือ หลักความเสมอภาค (Mean= 3.58) หลักภราดรภาพ (Mean=3.55) หลักการมีส่วนร่วม (Mean=3.49) และหลักเสรีภาพ (Mean=3.34)

2.1.2 ด้านหลักเสรีภาพ โดยรวมแล้วอยู่ในระดับปานกลาง (Mean= 3.34) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมาก 1 ข้อ และระดับปานกลาง 3 ข้อ โดยค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่นักเรียนเห็นว่าโรงเรียนได้จัดเวทีที่จะให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นและแสดงออกด้านอื่นๆ (Mean=3.57) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ นักเรียนเห็นว่าโรงเรียนให้อิสระในการคิด อิสระเรื่องทรงผม หรือกระทำการกิจกรรมใด ๆ ได้อย่างอิสระ (Mean=3.08)

2.1.3 ด้านความเสมอภาค โดยรวมแล้วอยู่ในระดับมาก (Mean=3.58) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ข้อ และระดับปานกลาง 2 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือนักเรียนเห็นว่า การเลือกตั้งสภานักเรียนเปิดโอกาสให้มีการแข่งขันกันอย่างเท่าเทียม (Mean=3.91) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ นักเรียนเห็นว่า มีโครงการการรณรงค์เกี่ยวกับการไม่ควรเลือกปฏิบัติกับบุคคลอื่นซึ่งมีความแตกต่าง (Mean=3.46)

2.1.4 ด้านหลักภราดรภาพ โดยรวมแล้วอยู่ในระดับมาก (Mean=3.55) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ข้อ และระดับปานกลาง 2 ข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอันดับแรกได้แก่นักเรียนเห็นว่าโรงเรียนมีโครงการสนับสนุนให้พี่และน้องอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (Mean=3.77) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่นักเรียนเห็นว่า กิจกรรมน้องไหว้พี่ พี่รับไหว้น้อง ในตอนเช้าหลังเคารพธงชาติสามารถส่งเสริมให้เกิดความรักใคร่สามัคคีกันในฐานะพี่น้องกัน (Mean=3.30)

2.1.5 ด้านหลักเสียงข้างมาก โดยรวมแล้วอยู่ในระดับมาก (Mean = 3.59) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ข้อ และระดับปานกลาง 3 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่นักเรียนเห็นว่า การเลือกตั้งคณะกรรมการสภานักเรียนของโรงเรียนมีการยึดหลักเสียงข้างมาก (Mean = 4.15) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่นักเรียนเห็นว่า กิจกรรมกล่อ่งรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนมีการทำตามสิ่งที่นักเรียนแสดงความคิดเห็นไว้ (Mean = 3.26)

2.1.6 ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยรวมแล้วอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.49) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ข้อ และระดับปานกลาง 2 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ นักเรียนเห็นว่านักเรียนได้มีส่วนร่วมอย่างทั่วถึงในการเลือกตั้งหัวหน้าห้องเรียน (Mean=3.88) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ นักเรียนเห็นว่านักเรียนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกฎระเบียบ ข้อตกลงต่าง ๆ ของโรงเรียนได้ (Mean=3.18)

2.2 ความคาดหวังเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก (Mean=3.88) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าความคาดหวังอยู่ในระดับมากทุกด้านโดยมีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับแรก ได้แก่ หลักความเสมอภาค (Mean=4.02) รองลงมาคือ หลักเสรีภาพ (Mean=3.89) หลักการมีส่วนร่วม (Mean=3.88) หลักภราดรภาพ (Mean=3.83) และหลักเสียสละ (Mean=3.79)

2.2.1 ด้านหลักเสรีภาพ โดยรวมแล้วอยู่ในระดับมาก (Mean=3.89) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมาก 4 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ นักเรียนต้องการให้โครงการค่ายคุณธรรม ไม่ต้องมีการบังคับให้นักเรียนที่นับถือศาสนาอื่นเข้าร่วมกิจกรรม (Mean=3.98) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ นักเรียนต้องการให้โรงเรียนได้มีการจัดกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ โดยให้ความรู้เรื่องสิทธิและเสรีภาพแก่นักเรียน (Mean=3.76)

2.2.2 ด้านหลักความเสมอภาค โดยรวมแล้วอยู่ในระดับมาก (Mean= 4.02) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมาก 5 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ นักเรียนต้องการให้ที่โรงเรียนมีการแยกห้องน้ำของนักเรียนเพศทางเลือก (Mean= 4.10) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ นักเรียนต้องการให้มีโครงการการรณรงค์เกี่ยวกับการไม่ควรเลือกปฏิบัติกับบุคคลอื่นซึ่งมีความแตกต่าง (Mean= 3.79)

2.2.3 ด้านหลักภราดรภาพ โดยรวมแล้วอยู่ในระดับมาก (Mean=3.83) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมาก 4 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ นักเรียนต้องการให้โรงเรียนส่งเสริมให้มีการอภิปรายร่วมกัน ในเรื่องการอยู่ร่วมกัน ไม่เอารัดเอาเปรียบกัน (Mean=4.02) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ นักเรียน เห็นว่าโรงเรียนมีโครงการสนับสนุนให้พี่และน้องอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (Mean=3.59)

2.2.4 ด้านหลักเสียงข้างมาก โดยรวมแล้วอยู่ในระดับมาก (Mean=3.79) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมาก 5 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ นักเรียนต้องการให้คณะกรรมการสถานักเรียนมีการยอมรับฟังเสียงข้างน้อย (Mean=3.90) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ นักเรียนต้องการให้การเลือกตั้งคณะกรรมการสถานักเรียนของโรงเรียนมีการยึดหลักเสียงข้างมาก (Mean=3.66)

2.2.5 ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยรวมแล้วอยู่ในระดับมาก (Mean=3.88) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมาก 5 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ นักเรียนต้องการให้กิจกรรมจิตอาสาบำเพ็ญประโยชน์ภายในโรงเรียนได้ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม (Mean=3.93) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ นักเรียนต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดทำขึ้น (Mean=3.83)

3. ผลการวิเคราะห์การสัมภาษณ์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1

1. ด้านหลักเสรีภาพ จากการสัมภาษณ์ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1 พบว่า ในด้านหลักเสรีภาพของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง นักเรียนมีเสรีภาพในการแสดงออกทางความคิดเห็นในโครงการต่าง ๆ ของโรงเรียน แต่ต้องไม่กระทบหรือละเมิดสิทธิของผู้อื่น และอยู่ภายใต้กฎหมาย กฎระเบียบของโรงเรียน

2. ด้านความเสมอภาค จากการสัมภาษณ์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1 พบว่า นักเรียนมีความต้องการในด้านหลักเสมอภาคกันทั้งในระดับต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นในโครงการที่โรงเรียนจัดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเพศ การเลือกตั้งสถานักเรียน ศาสนา เชื้อชาติ ชาติพันธุ์ สีผิว นักเรียนทุกคนภายในโรงเรียนอยากให้มีความเคารพ และให้เกียรติซึ่งกันและกัน

3. ด้านหลักภราดรภาพ จากการสัมภาษณ์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียน โรงเรียนบ้านหมากแข้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1 พบว่าโรงเรียนบ้านหมากแข้งเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่และมีจำนวนนักเรียนมาก ทางโรงเรียนก็ได้มีการจัดทำโครงการต่าง ๆ เพื่อทำให้การอยู่ร่วมกันของนักเรียนมีความเป็นพี่เป็นน้อง ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขมากขึ้น

4. ด้านหลักการยึดเสียงข้างมาก จากการสัมภาษณ์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1 พบว่าด้านหลักการยึดหลักเสียงข้างมากภายในโรงเรียนบ้านหมากแข้ง มีค่อนข้างมาก และให้ความสำคัญใน หลักการเสียงข้างมากซึ่งเป็นหลักการสำคัญของประชาธิปไตย โรงเรียนค่อนข้างให้ความสำคัญ ยกตัวอย่างเช่น ในการเลือกตั้งคณะกรรมการสภานักเรียน

5. หลักการมีส่วนร่วม จากการสัมภาษณ์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้งพบว่า ในด้านหลักการมีส่วนร่วมของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง จากที่โครงการต่าง ๆ ที่โรงเรียนได้จัดทำขึ้นและให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมการเลือกหัวหน้าห้องเรียน และการเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกฎระเบียบของโรงเรียนและข้อตกลงต่าง ๆ ที่โรงเรียนได้กำหนดขึ้น

อภิปรายผล

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะความเป็นประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1

ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะความเป็นประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง โดยรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับ มาก โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ 1.ด้านหลักภราดรภาพ 2. ด้านหลักการมีส่วนร่วม 3. ด้านหลักเสียงข้างมาก 4. หลักความเสมอภาค 5. หลักเสียงข้างมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พชร สมคำ (2560) ได้ศึกษา แนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะประชาธิปไตยของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ผลวิเคราะห์คุณลักษณะประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอน ปลายในเขตอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม พบว่า คุณลักษณะประชาธิปไตยของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้านทุก ด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ หลักภราดรภาพ หลักการยึดเสียงข้างมาก หลักความเสมอภาค หลักการมีส่วนร่วม และหลักเสรีภาพ จะเห็นได้ว่านักเรียนให้ความสำคัญ และความสนใจกับหลักการของประชาธิปไตยในด้านต่าง ๆ

2. เพื่อศึกษาสภาพและความคาดหวังการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1

ผลการวิเคราะห์สภาพและความคาดหวังเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1 พบว่า สภาพและความคาดหวังเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง ในด้านสภาพเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง รายด้านโดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 1. หลักเสียงข้างมาก 2. หลักความเสมอภาค 3. หลักภราดรภาพ 4. หลักการมีส่วนร่วม 5. หลักเสรีภาพ ส่วนความคาดหวังเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง พบว่า รายด้านทุกด้านอยู่ในระดับ มาก โดยมีการเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ 1. หลักความเสมอภาค 2. หลักเสรีภาพ 3. หลักการมีส่วนร่วม 4. หลักเสียงข้างมาก 5. หลักภราดรภาพ จะเห็นได้ว่าจากสภาพและความคาดหวังในด้านหลักของภราดรภาพของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง สะท้อนให้เห็นว่านักเรียนเข้าใจความเป็นพี่น้องตามแนวคิดระบบอุปถัมภ์ ซึ่งไม่ตรงกับหลักภราดรตามหลักสากล และด้านหลักเสียงข้างมากและหลักการมีส่วนร่วมในบางข้อจะเห็นได้ว่าด้านสภาพมีค่าเฉลี่ยที่มากกว่าความคาดหวัง ซึ่งสามารถตั้งข้อสังเกตได้ว่าโรงเรียนบ้านหมากแข้งมุ่งพัฒนาผู้เรียน ให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ดังนั้นกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียนบ้านหมากแข้งจังหวัดอุดรธานีจึงเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นบทบาทนักเรียนให้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้และช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ทำนาย และให้ยึดหลักของเสียงข้างมากตามหลักของประชาธิปไตยกระตุ้นให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นที่อยากเรียนรู้ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูภาภรณ์ แก้วแสนทิพย์ (2561) ได้ศึกษาแนวทางการส่งเสริมวิถีประชาธิปไตย โรงเรียนพระกุมารร้อยเอ็ด ที่พบว่าสภาพจริงของนักเรียนโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับที่มาก แนวทางการส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยนักเรียนโรงเรียนพระกุมารร้อยเอ็ดโรงเรียนควรให้นักเรียนได้เลือกและเข้าร่วมในกิจกรรมการส่งเสริมประชาธิปไตยที่ตนเองชอบและสนใจ โดยให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นทั้งด้านความคิดและมีส่วนร่วม และงานวิจัยของ สมพิศ จำยอนอก (2555) ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานสร้างเสริมประชาธิปไตย ในโรงเรียนประทาย อำเภอบึงสามพัน จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า การใช้กลยุทธ์การศึกษาดูงานการประชุมระดมความคิด การมอบหมายงาน กิจกรรมฝึกปฏิบัติคือกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน กิจกรรม

โฮมรูม กิจกรรมห้องเรียนประชาธิปไตย จากการศึกษาดูงานและนำมาสู่การประชุมระดมความคิด และกิจกรรมฝึกปฏิบัติกับนักเรียน นักเรียนพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้นโดยภาพรวมยังมีบางคนที่ขาด ด้านการยอมรับ ด้านสามัคคีธรรม และด้านปัญญาธรรม นักเรียนมีการพัฒนาประชาธิปไตยไปในระดับดี ซึ่งสอดคล้องกับหลักของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและมูลนิธิคอนราดอาเดนาวร์ (2548) ที่ได้ให้แนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนไม่ว่าจะเป็นในด้านการจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการประชาธิปไตย คุณลักษณะในการเป็นสมาชิกที่ดีในสังคมประชาธิปไตย การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การฝึกให้ผู้เรียนนั้นได้รู้จักเกี่ยวกับการประเมินผลการปฏิบัติและการพัฒนาตนเองตามแนวทางของวิถีประชาธิปไตย เพื่อให้ผู้เรียนได้รู้จักเสนอแนะ แสดงความคิดเห็น การพัฒนาตนเองและผู้อื่นตามหลักการอย่างมีเหตุผลและมีความยุติธรรม และงานวิจัยของ ทิพย์สุคนธ์ ศรีธำณนท์ (2560) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 41 ผลการศึกษาค้นคว้า สรุปได้ดังนี้ 1) สภาพการส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 41 ในภาพรวม ด้านการฝึกปฏิบัติประชาธิปไตยในโรงเรียน อยู่ลำดับที่ 1 รองลงมาด้านการจัดโครงการ/กิจกรรมที่นำหลักประชาธิปไตยมาประยุกต์ใช้ในเชิงสร้างสรรค์สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงและมีความยั่งยืน อยู่ลำดับที่ 2 ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อพัฒนาส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตย อยู่ลำดับที่ 3 และ ด้านการประยุกต์ใช้และขยายผลประชาธิปไตยในชุมชนอยู่ลำดับที่ 4 ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อพัฒนาส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตย มีแนวทางการพัฒนา คือ ควรมีการแสดงความชื่นชมและส่งเสริมให้มีการยอมรับ โดยฝึกการเรียนรู้เป็นกลุ่ม ส่งเสริมการปฏิบัติจริงฝึกระเบียบวินัยปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ให้มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ของตนเอง โดยยึดหลักการยอมรับ สามัคคีธรรมและปัญญาธรรม จัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้มีการวิเคราะห์วิจารณ์ โดยการฝึกทักษะด้านการพูด การคิด การสื่อสารโดยใช้เหตุผล ด้านการฝึกปฏิบัติประชาธิปไตยในโรงเรียน มีแนวทางการพัฒนา คือ สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมสถานักเรียนโดยให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมตามสิทธิและหน้าที่และได้รับการดูแลจากสถานักเรียนอย่างเท่าเทียมกันและสามารถแก้ไขปัญหาาร่วมกันได้อย่างมีความสุข ควรเสริมสร้างให้นักเรียนได้เห็นคุณค่าของตนเองโดยเน้นทักษะกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล ควรสร้างความระหนักเพื่อให้เห็นความสำคัญโดยความร่วมมือของทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยระบุบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจน

3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียน

โรงเรียนบ้านหมากแข้ง สังกัดสำนักงานเขตการศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1

1. ด้านเสรีภาพ จากการสัมภาษณ์ในด้านหลักเสรีภาพของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง นักเรียนมีเสรีภาพในการแสดงออกทางความคิดเห็นในโครงการซึ่งจะไปสอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและมูลนิธิคอนราดอาเดนาัวร์ (2548 : 3-4) ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงและมีส่วนร่วมในวิถีประชาธิปไตย อันได้แก่ การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม รวมถึงการปฏิบัติตามกฎ กติกา ระเบียบวินัยของกลุ่ม/โรงเรียนและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเลือกตั้ง ตั้งแต่ในระดับห้องเรียน ระดับโรงเรียน ระดับท้องถิ่นและการพัฒนาตนเองตามแนวทางของวิถีประชาธิปไตย เพื่อให้ผู้เรียนได้รู้จักเสนอแนะ แสดงความคิดเห็น การพัฒนาตนเองและผู้อื่นตามหลักการอย่างมีเหตุผลและมีความยุติธรรม

2. ด้านความเสมอภาค จากการสัมภาษณ์ในด้านหลักความเสมอภาคของนักเรียน โรงเรียนบ้านหมากแข้ง นักเรียนมีความต้องการในด้านหลักเสมอภาคกันทั้งในระดับต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นในโครงการที่โรงเรียนจัดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเพศ การเลือกตั้งสถานนักเรียน ศาสนา เชื้อชาติ ชาติพันธุ์ สีผิว นักเรียนทุกคนภายในโรงเรียนอยากให้ความเคารพ และให้เกียรติซึ่งกันและกัน ซึ่งก็จะสอดคล้องกับ สมพงษ์ นามบุตดี (2550) ได้เสนอกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย เช่น กิจกรรมเกี่ยวกับการปกครองตนเองของนักเรียนเนื่องจากในแต่ละโรงเรียนมีนักเรียนเป็นจำนวนมากถึงแม้ว่าครูจะใช้เวลาพยายามมากเพียงไร ก็ย่อมดูแลได้ไม่ทั่วถึงทุกอย่าง สิ่งที่จะช่วยได้ก็คือ นักเรียนช่วยดูแลกันเอง โดยการจัดแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มให้เหมาะสม นอกจากจะเป็นการแบ่งเบาภาระของครูแล้ว ยังเป็นการฝึกให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองแบบประชาธิปไตยนอกจะก่อให้เกิดความสามารถในด้านการเป็นผู้นำและผู้ตาม กิจกรรมอาหารกลางวัน เป็นกิจกรรมที่มีความมุ่งหมายเบื้องต้น เพื่อให้เด็กนักเรียนมีอาหารกลางวันรับประทานทุกคน เมื่อนักเรียนมีอาหารกลางวันรับประทานแล้ว จึงจัดให้มีอาหารที่ถูกต้องตามหลักโภชนาการที่ทุกคนควรได้รับอย่างเท่าเทียมกัน

3. หลักภราดรภาพ จากการสัมภาษณ์ในด้านหลักภราดรภาพพบว่าโรงเรียนบ้านหมากแข้งเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่และมีจำนวนนักเรียนที่เยอะ ทางโรงเรียนก็ได้มีการจัดทำโครงการต่างๆ เพื่อให้ทำให้การอยู่ร่วมกันของนักเรียนมีความเป็นพี่เป็นน้อง ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขมากขึ้น ซึ่งจะสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพย์สุคนธ์ ศรีธำณนท์ (2560) ได้ศึกษาแนว

ทางการพัฒนาการส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 41 แนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา ผลจากการศึกษาในครั้งนี้ ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อพัฒนาส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตย มีแนวทางการพัฒนา คือ ควรมีการแสดงความชื่นชมและส่งเสริมให้มีการยอมรับ โดยฝึกการเรียนรู้เป็นกลุ่ม และช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ซึ่งจากผลการศึกษาในด้านหลักภารตภาพสามารถตั้งข้อสังเกตได้ว่านักเรียนมีความเข้าใจในหลักภารตภาพแบบระบบอุปถัมภ์อยู่กับแบบพี่น้องซึ่งจะไม่ตรงกับหลักภารตภาพตามหลักสากล นักเรียนจึงมีความคาดหวังในโครงการที่โรงเรียนจัดทำขึ้นในการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันแบบพี่น้องในระดับที่น้อย โรงเรียนก็ควรลดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เน้นความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ลง

4. หลักการยึดเสียงข้างมาก จากการสัมภาษณ์ในด้านหลักการยึดหลักเสียงข้างมากภายในโรงเรียนบ้านหมากแข้ง มีค่อนข้างมากและให้ความสำคัญใน หลักการเสียงข้างมากซึ่งเป็นหลักการสำคัญของประชาธิปไตย โรงเรียนค่อนข้างให้ความสำคัญ ยกตัวอย่างเช่น ในการเลือกตั้งคณะกรรมการสภานักเรียน ซึ่งจะสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพย์สุคนธ์ ศรีธำณนท์ (2560) คือ ควรส่งเสริมกิจกรรมสภานักเรียนเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการเลือกตั้งตามแนวทางประชาธิปไตยตามบทบาทหน้าที่และได้ฝึกปฏิบัติจริงในการคิดวิเคราะห์แก้ไขปัญาโดยใช้เหตุผลตามวิธีประชาธิปไตยและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ จัดหาหนังสือที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ฝึกทักษะการพูดในที่สาธารณะ นำเสนอผลงานในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้มีการคิดวิเคราะห์สถานการณ์ต่าง ๆ ทำโครงการเพื่อแก้ไขปัญาสามารถนำไปใช้ได้ ควรให้ออกาสนักเรียนได้สะท้อนความคิดในเรื่องของการพูดครูต้องเปิดใจและให้ออกาสนักเรียนแสดงความคิดอย่างอิสระตามศักยภาพ

5. หลักการมีส่วนร่วม จากการสัมภาษณ์ ในด้านหลักการมีส่วนร่วมของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง จากที่โครงการต่าง ๆ ที่โรงเรียนได้จัดทำขึ้นและให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆของโรงเรียนไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมการเลือกหัวหน้าห้องเรียน และการเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกฎระเบียบของโรงเรียนและข้อตกลงต่าง ๆ ที่โรงเรียนได้กำหนดขึ้น ซึ่งจะสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธวัชชัย ชนามวงศ์ (2563) ได้ศึกษา แนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 29 ผลวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและตัวแปรรายด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม การพัฒนาหลักสูตรประชาธิปไตย การจัดกิจกรรม

เสริมวิถีประชาธิปไตย การฝึกฝนประชาธิปไตยในชั้นเรียน การจัดสภาพแวดล้อมประชาธิปไตย และการส่งเสริมคุณธรรม และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540) ได้ชี้ให้เห็นว่าการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน การเปลี่ยนครูหรือเปลี่ยนวิธีเรียน โดยครูที่เข้าไปสอนในแต่ละห้อง ต้องคำนึงถึงข้อตกลงของนักเรียนและของการปกครองในแต่ละห้องเรียน ไม่ควรเปลี่ยนแปลงกติกาหรือข้อบังคับเกี่ยวกับการปกครองในห้องเรียน เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีอิสระในการทำกิจกรรมเกี่ยวกับการปกครองชั้นเรียน การปกครองตนเองของนักเรียน ในการจัดกิจกรรมกลุ่มย่อยในห้องเรียนนั้นจะช่วยให้นักเรียนได้มีการฝึกปกครองตัวเองไปในตัว ครูจะคอยสอดส่องดูแลการจัดกิจกรรมของนักเรียนตามความเหมาะสม และครูควรปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับระบบกลุ่มของนักเรียน เพื่อนักเรียนจะได้เห็นความสำคัญของระบบกลุ่มและปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะ เพื่อนำผลวิจัยไปใช้

1. จากการวิจัยพบว่านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีสภาพจริงต่อการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนในด้านต่างๆ ที่แตกต่างกัน ดังนั้นผู้บริหารครูและบุคลากรภายในโรงเรียนควรเห็นความสำคัญและให้การสนับสนุนกิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียนอย่างจริงจัง
2. โรงเรียนบ้านหมากแข้ง ควรลดกิจกรรมโครงการด้านหลักภราดรภาพลงหรือปรับโครงการกิจกรรมต่างๆ ให้สอดคล้องกับหลักภราดรภาพที่ตรงกับหลักสากลมากขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียน โรงเรียนอื่นในลักษณะรูปแบบอื่นๆ
2. ควรศึกษาเจตคติของครูที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยภายในโรงเรียน และศึกษาโรงเรียนอื่น ๆ

บรรณานุกรม

- กรมประชาสัมพันธ์. (2559). *วารสารกรมประชาสัมพันธ์ ปีที่ 21 ฉบับที่ 227*. (ม.ค. 2559).
- กรมวิชาการ. (2542). *ประชาธิปไตย*. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.พ.
- กรมสามัญศึกษา. (2534). *คู่มือการสร้างประชาธิปไตยในสถานศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและมูลนิธิคอนราดอาเดนาัวร์. (2548). *คู่มือประกอบการเรียนการสอนประชาธิปไตยตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กิตติ เพียรไทยสงค์. (2553). *การพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างประชาธิปไตยของคณะกรรมการสภานักเรียนโรงเรียนบ้านหนองกุงใหม่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2*. มหาสารคาม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2552). *สำนักงานความหมายและขอขบ่างงานวัฒนธรรม*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ชฎาภรณ์ แก้วแสนทิพย์. (2561). *แนวทางการส่งเสริมวิถีประชาธิปไตย โรงเรียนพระกุมารร้อยเอ็ด*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ทรงคุณ จันทจร. (2549). *การศึกษาและการพัฒนาการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมจังหวัดมหาสารคาม*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ทวีศักดิ์ ชัยปัตถา. (2552). *การพัฒนางานเสริมสร้างวิถีประชาธิปไตยนักเรียนด้านสามัคคีธรรม โรงเรียนบ้านฝางแดง อำเภอดงหลวง จังหวัดมุกดาหาร*. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา บริหารการศึกษามหาสารคาม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ทิพย์สุคนธ์ ศรีธำณนท์. (2560). *แนวทางการพัฒนาการส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- ทิศนา ขัมมณี. (2547). *บทที่ 7 วิธีการเรียนการสอน ตอนที่ 5 การปลูกฝังประชาธิปไตยในโรงเรียน*. ประชาธิปไตยและรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน : การเรียนการสอน การเผยแพร่และการ มีส่วน

ร่วมสำหรับครูอาจารย์และผู้นำชุมชน (อมร รักษาสัตย์ หัวหน้าโครงการ) กรุงเทพมหานคร), สมาคมรัฐธรรมนูญเพื่อประชาชน.

ธเนศ ขำเกิด. (2541). การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีในโรงเรียน. วารสารวิทยาจารย์.

ธวัชชัย ชนามวงศ์. (2563). แนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 29. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น.

นงคราญ อนุกุล. (2558). รูปแบบการส่งเสริมประชาธิปไตยโดยใช้วัฒนธรรมองค์กรของสภานักเรียน ระดับมัธยมศึกษา ภาคอีสาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต วัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

ประเทิน มหาพันธ์. (2554). การสอนอ่านเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.

พชร สมคำ. (2560). แนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะประชาธิปไตยของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษา ตอนปลายในเขตอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม. การศึกษาค้นคว้าอิสระ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

พัชรภรณ์ ใจยายอง. (2556). การส่งเสริมคุณลักษณะประชาธิปไตยพื้นฐานของนักเรียนในโรงเรียน ประถมศึกษาใต้เด่น จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. เชียงใหม่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

พิชิต ฤทธิ์จรูญ. (2554). ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพมหานคร: แฮสส์ ออฟเดอรัสมิส์.

วิชัย วงษ์ใหญ่. (2543). นวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้สู่ความเป็นพลเมือง. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอาร์ แอนด์ ปริ้นท์ จำกัด.

สถาบันพระปกเกล้า. (2554). แผนพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตย ในหลักสูตรการเมือง การปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยสำหรับผู้บริหารระดับสูง. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สมพงษ์ นามบุตดี. (2550). การศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูสังกัดโรงเรียนในเทศบาลในจังหวัดระยอง จันทบุรีและตราด. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

สมพิศ จำนอกร. (2555). การพัฒนาการดำเนินงานสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนประทาย อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สว่าง ไชยสงค์. (2557). การสร้างเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา: ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียน ในสังกัดสหวิทยาเขตเมืองกาฬสินธุ์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ ร.ม. กรุงเทพฯ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). *แนวทางการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2560). *แนวการจัดกิจกรรมแนะแนวตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2540). *คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษาเล่ม 2*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานราชบัณฑิตยสถาน. (2555). *พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน*. กรุงเทพมหานคร: อรุณการพิมพ์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2558). *ระบอบประชาธิปไตยของไทยกับกระแสประชาธิปไตยโลก*. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.พ.
- สุพัตรา หอมทอง. (2547). *การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนโดยนักเรียนมีส่วนร่วมเพื่อสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ ศษ. ม.ขอนแก่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อุมตม อินทา. (2562). *การพัฒนากลยุทธ์การดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดกำแพงเพชร*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิตสาขาพุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- Lowry, Sandra Corianne. (2002). *Democratic education: A study of three school*. Retrieved from <http://www.od.arc.nru.ac.th/dao/detail.nsp> (2023, December 1).
- Niemi, Richard G., Kent E. Portney., and David C. King. (2008). *Sampling Young Adults: Internet Surveys and Inferences about Political Engagement of College Students*. Paper presented at the 2008 Meetings of the American Political Science Association, Boston, MA, August 28-31.
- Patterson, M.A. (2003). *Community School in Community Development. Democracy, Education and Social Change. Dissertation Abstracts International*, 63(10), 3667-A, April.

Royal, Janell Klingner. (2004). The Identification of Student Discipline Problem Resulting in School out of School Suspension by Comparing Gender Level of High School Student. *Dissertation Abstract International*. 64(8): 2733A.

Turiel, Elliot. (2007). The Development of Morality. *Handbook of Child Psychology*.

Retrieved from <http://onlinelibrary.wiley.com>.

Yamane, Taro. (1973). *Statistics: an introductory analysis*. New York: New York: Harper & Row.

ที่ อว 060519/ 213

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย
จังหวัดมหาสารคาม 44150

23 มกราคม 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือ

เรียน นายเจริญชัย บรรลือรัมย์ (ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหมากแข้ง)

ด้วย นายเกษมสันต์ ขันดี นิสิตปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชาการเมืองการปกครอง (ร.ม.) วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาวิทยานิพนธ์เรื่อง "สภาพและความคาดหวังเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้งสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต (ร.ม.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วินัย ผลเจริญ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์นี้ลุล่วงเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์มหาวิทยาลัย ฯ จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านอนุญาตให้ นายเกษมสันต์ ขันดี ทดลองใช้เครื่องมือตามแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่แนบมาพร้อมนี้ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการจัดทำวิทยานิพนธ์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา มหาวิทยาลัย ฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เชิงชาญ จงสมชัย)

คณบดีวิทยาลัยการเมืองการปกครอง ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา

นายเกษมสันต์ ขันดี

โทรศัพท์. 085-7564671

ที่ อว 0605.19/ว 184

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย
จังหวัดมหาสารคาม 44150

18 มกราคม 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์เก็บข้อมูลเพื่อจัดทำวิทยานิพนธ์

เรียน นักเรียนคณะกรรมการสถานศึกษา

ด้วย นายเกษมสันต์ ชันดี นิสิตปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชาการเมืองการปกครอง (ร.ม.) วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ศึกษาวิทยานิพนธ์ เรื่อง “สภาพและความคาดหวังเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1” ของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วินัย ผลเจริญ เป็นประธานควบคุมวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

เพื่อให้การศึกษานิพนธ์ของนิสิตดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ มหาวิทยาลัยฯ จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านอนุญาตให้ นายเกษมสันต์ ชันดี เก็บข้อมูลในเรื่องดังกล่าว เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการจัดทำวิทยานิพนธ์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา มหาวิทยาลัยฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เจิงชาญ จงสมชัย)
คณบดีวิทยาลัยการเมืองการปกครอง ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

นิสิตปริญญาโท
นายเกษมสันต์ ชันดี
โทรศัพท์. 085-7564671

ที่ อว 0605.19/ว 184

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย
จังหวัดมหาสารคาม 44150

18 มกราคม 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์เก็บข้อมูลเพื่อจัดทำวิทยานิพนธ์

เรียน นางศิริลักษณ์ ศรียศ

ด้วย นายเกษมสันต์ ชันดี นิสิตปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชาการเมืองการปกครอง (ร.ม.) วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ศึกษาวิทยานิพนธ์ เรื่อง “สภาพและความคาดหวังเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1” ของการศึกษาดำเนินการตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วินัย ผลเจริญ เป็นประธานควบคุมวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

เพื่อให้การศึกษานิพนธ์ของนิสิตดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ มหาวิทยาลัยฯ จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านอนุญาตให้ นายเกษมสันต์ ชันดี เก็บข้อมูลในเรื่องดังกล่าว เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการจัดทำวิทยานิพนธ์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา มหาวิทยาลัยฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เชิงชาญ จงสมชัย)
คณบดีวิทยาลัยการเมืองการปกครอง ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

นิสิตปริญญาโท
นายเกษมสันต์ ชันดี
โทรศัพท์. 085-7564671

ที่ อว 0605.19/ว 184

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย
จังหวัดมหาสารคาม 44150

18 มกราคม 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์เก็บข้อมูลเพื่อจัดทำวิทยานิพนธ์

เรียน นายเจริญชัย บรรลือรัมย์ (ผู้อำนวยการโรงเรียนหมากแข้ง)

ด้วย นายเกษมสันต์ ชันดี นิสิตปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชาการเมืองการปกครอง (ร.ม.) วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ศึกษาวิทยานิพนธ์ เรื่อง “สภาพและความคาดหวังเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1” ของการศึกษาด้านหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วินัย ผลเจริญ เป็นประธานควบคุมวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

เพื่อให้การศึกษานิพนธ์ของนิสิตดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ มหาวิทยาลัยฯ จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านอนุญาตให้ นายเกษมสันต์ ชันดี เก็บข้อมูลในเรื่องดังกล่าว เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการจัดทำวิทยานิพนธ์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา มหาวิทยาลัยฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เชิงชาญ จงสมชัย)
คณบดีวิทยาลัยการเมืองการปกครอง ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

นิสิตปริญญาโท
นายเกษมสันต์ ชันดี
โทรศัพท์. 085-7564671

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม วิทยาลัยการเมืองการปกครอง งานบัณฑิตศึกษา โทร. 3713

ที่ อว 0605.19/ว 185

วันที่ 18 มกราคม 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน อาจารย์ ดร.ชินวัตร เชื้อสระคู

ด้วย นายเกษมสันต์ ชันดี นิสิตระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชาการเมืองการปกครอง (ร.ม.) วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ศึกษาวิทยานิพนธ์เรื่อง “สภาพและความคาดหวังเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้งสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต (ร.ม.) โดยมี ผศ.ดร.วินัย ผลเจริญ เป็นประธานควบคุมวิทยานิพนธ์ ในครั้งนี้ ดังนั้น เพื่อให้การศึกษาวินิพนธ์นิตินัดำเนินการเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุวัตถุประสงค์ วิทยาลัยฯ จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการทำวิทยานิพนธ์ และข้อเสนอแนะเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการจัดทำวิทยานิพนธ์ต่อไป รายละเอียดตามเอกสารที่เรียนเสนอมาพร้อมหนังสือนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา วิทยาลัยฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เชิงชาญ จงสมชัย)
คณบดีวิทยาลัยการเมืองการปกครอง

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม วิทยาลัยการเมืองการปกครอง งานบัณฑิตศึกษา โทร. 3713

ที่ อว 0605.19/ว 185

วันที่ 18 มกราคม 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วนิดา พรหมหล้า

ด้วย นายเกษมสันต์ ชันดี นิสิตระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชาการเมืองการปกครอง (ร.ม.) วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ศึกษาวิทยานิพนธ์เรื่อง “สภาพและความคาดหวังเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้งสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต (ร.ม.) โดยมี ผศ.ดร.วินัย ผลเจริญ เป็นประธานควบคุมวิทยานิพนธ์ ในครั้งนี้ ดังนั้น เพื่อให้การศึกษาวินิพนธ์นิตดดำเนินการเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุวัตถุประสงค์ วิทยาลัยฯ จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการทำวิทยานิพนธ์ และขอเสนอแนะเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการจัดทำวิทยานิพนธ์ต่อไป รายละเอียดตามเอกสารที่เรียนเสนอมาพร้อมหนังสือนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา วิทยาลัยฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เชิงชาญ จงสมชัย)
คณบดีวิทยาลัยการเมืองการปกครอง

ที่ อว 0605.19/ ว 185

วิทยาลัยการเมืองการปกครอง
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย
จังหวัดมหาสารคาม 44150

18 มกราคม 2567

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

เรียน นางพรสวรรค์ ศิริตั้ง

ด้วย นายเกษมสันต์ ชันดี นิสิตปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต (ร.ม.) กลุ่มวิชาการเมืองการปกครอง วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาวิทยานิพนธ์เรื่อง “สภาพและความคาดหวังเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต (ร.ม.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วินัย ผลเจริญ เป็นประธานควบคุมวิทยานิพนธ์นั้น ในการนี้ วิทยาลัยฯ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีประสบการณ์ในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี และเพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ วิทยาลัยฯ จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือตามแบบสอบถามที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา วิทยาลัยฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เชิงชาญ จงสมชัย)
คณบดีวิทยาลัยการเมืองการปกครอง

งานบัณฑิตศึกษา สำนักงานเลขานุการ
โทร. 043-754317 โทรสาร. 043-754137
นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา
นายเกษมสันต์ ชันดี
โทร. 085-7564671

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง สภาพและความคาดหวังเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด

1. เพศ
☐ ชาย ☐ หญิง ☐ เพศทางเลือก
2. ระดับชั้นเรียน
☐ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ☐ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ☐ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
☐ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ☐ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ☐ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
3. ช่องทางการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง
☐ Facebook ☐ Instagram ☐ Twitter ☐ Tiktok ☐ โทรศัพท์
☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....
4. อาชีพครอบครัว
☐ รับราชการ ☐ พนักงานรัฐวิสาหกิจ ☐ ค้าขาย ☐ เกษตรกร ☐ รับจ้างทั่วไป
☐ อื่น ๆ โปรดระบุ..... ☐ ไม่ได้ประกอบอาชีพ
5. การเข้าร่วมทางการเมือง
☐ เคย ☐ ไม่เคย

ตอนที่ 2 แบบสอบถาม เรื่องสภาพและความคาดหวังเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยของ
นักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องความคิดของท่านต่อสภาพและความคาดหวังเกี่ยวกับการส่งเสริม
ประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยแต่ละข้อมีความหมาย ดังนี้

5 หมายถึง สภาพจริงระดับมากที่สุด

4 หมายถึง สภาพจริงระดับมาก

3 หมายถึง สภาพระดับปานกลาง

2 หมายถึง สภาพจริงระดับน้อย

1 หมายถึง สภาพจริงระดับน้อยที่สุด

ความคาดหวังให้มีขึ้นในอนาคต มี 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง สภาพจริงระดับมากที่สุด

4 หมายถึง สภาพจริงระดับมาก

3 หมายถึง สภาพระดับปานกลาง

2 หมายถึง สภาพจริงระดับน้อย

1 หมายถึง สภาพจริงระดับน้อยที่สุด

ข้อ ที่	ประเด็นคำถาม	คุณลักษณะความเป็นประชาธิปไตยของนักเรียน				
		ระดับมาก ที่สุด 5	ระดับมาก 4	ระดับปาน กลาง 3	ระดับน้อย 2	ระดับน้อย ที่สุด 1
หลักเสรีภาพ						
1	นักเรียนเห็นด้วยกับการมีอิสระในการเลือกนับถือศาสนา					
2	นักเรียนเห็นด้วยกับการมีอิสระในการเดินทางไปไหนมาไหนได้โดยอิสระ					
3	นักเรียนเห็นด้วยกับการมีอิสระในการศึกษา อบรมเรียนต่อ					
หลักความเสมอภาค						
4	นักเรียนเห็นด้วยกับการมีความเท่าเทียมกันทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม					
5	นักเรียนเห็นด้วยกับการไม่แบ่งแยกเพศ ผิวพรรณศาสนา อุดมการณ์ทางการเมือง					
6	ทุกคนพึงได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียม					
หลักภราดรภาพ						
7	นักเรียนปฏิบัติต่อคนอื่นด้วยความเห็นอกเห็นใจ					
8	นักเรียนมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่เอาเปรียบผู้อื่นด้วยกัน					
9	นักเรียนมีความรักใคร่เพื่อนมนุษย์ไม่แบ่งเชื้อชาติเพศ ผิวพรรณหรือความเชื่อ					
10	นักเรียนให้เกียรติผู้อื่นเสมอ แม้ว่าเพิ่งจะรู้จักกัน					

ข้อที่	ข้อความ	คุณลักษณะความเป็นประชาธิปไตยของนักเรียน				
		ระดับมากที่สุด 5	ระดับมาก 4	ระดับปานกลาง 3	ระดับน้อย 2	ระดับน้อยที่สุด 1
หลักยึดเลี้ยงช้างมาก						
11	นักเรียนยอมรับการตัดสินใจของคนส่วนใหญ่และปฏิบัติตาม					
12	นักเรียนไม่ละเมิดสิทธิของคนส่วนน้อย					
13	นักเรียนยอมรับการกระทำของสังคมภายใต้กฎหมายที่ให้อำนาจ แม้บางครั้งอาจไม่พอใจ					
14	นักเรียนมีการตัดสินใจต่างๆ ในกลุ่มเพื่อนของนักเรียน มักจะมีการปรึกษาหารือร่วมกัน					
15	ครอบครัวของนักเรียนปฏิบัติตามกฎหมายและแนวทางของสังคม					
หลักการมีส่วนร่วม						
16	นักเรียนเข้าไปมีส่วนร่วมในแสดงความคิดเห็นทางการเมืองเมื่อมีโอกาส					
17	นักเรียนมีส่วนร่วมในการรักษาความสะอาดเรียบร้อยของโรงเรียนและชุมชน					
18	นักเรียนเคยร่วมเป็นจิตอาสา หรืออาสาสมัครในกิจกรรมสาธารณประโยชน์					
19	นักเรียนมีโอกาสไปร่วมชุมนุมประท้วงหรือสังเกตการณ์ในเหตุการณ์ทางการเมือง					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นประชาธิปไตยของนักเรียน
โรงเรียนบ้านหมากแข้ง

.....

.....

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง สภาพและความคาดหวังเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ☐ ลงใน ☐ หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด

- เพศ
☐ ชาย ☐ หญิง ☐ เพศทางเลือก
- ระดับชั้นเรียน
☐ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ☐ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ☐ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
☐ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ☐ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ☐ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
- ช่องทางการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง
☐ Facebook ☐ Instagram ☐ Twitter ☐ Tiktok ☐ โทรศัพท์ ☐
อื่นๆ โปรดระบุ.....
- อาชีพครอบครัว
☐ รับราชการ ☐ พนักงานรัฐวิสาหกิจ ☐ ค้าขาย ☐ เกษตรกร ☐ รับจ้างทั่วไป
☐ อื่น ๆ โปรดระบุ..... ☐ ไม่ได้ประกอบอาชีพ
- การเข้าร่วมทางการเมือง เช่น การเลือกตั้งประธานนักเรียน การชุมนุม และการประท้วง
☐ เคย ☐ ไม่เคย

ตอนที่ 2 แบบสอบถาม เรื่องสภาพและความคาดหวังเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยของ
นักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ☐ ลงในช่องความคิดของท่านต่อสภาพและความคาดหวังเกี่ยวกับการ
ส่งเสริม ประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยแต่ละข้อมีความหมาย ดังนี้

- หมายถึง สภาพจริงระดับมากที่สุด
- หมายถึง สภาพจริงระดับมาก
- หมายถึง สภาพจริงระดับปานกลาง
- หมายถึง สภาพจริงระดับน้อย
- หมายถึง สภาพจริงระดับน้อยที่สุด

ความคาดหวังให้มีขึ้นในอนาคต มี 5 ระดับ ดังนี้

- หมายถึง สภาพจริงระดับมากที่สุด
- หมายถึง สภาพจริงระดับมาก
- หมายถึง สภาพจริงระดับปานกลาง
- หมายถึง สภาพจริงระดับน้อย
- หมายถึง สภาพจริงระดับน้อยที่สุด

[illegible]

20	นักเรียนเห็นว่านักเรียนได้มีส่วนร่วมอย่างทั่วถึงในการเลือกตั้งหัวหน้าห้องเรียน											
21	นักเรียนเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดทำขึ้น											
22	นักเรียนเห็นว่านักเรียนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกฎระเบียบ ข้อตกลงต่าง ๆ ของโรงเรียนได้											
23	นักเรียนเห็นว่านักเรียนได้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นและความต้องการต่าง ๆ ที่จะพัฒนาโรงเรียนได้											

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพและความคาดหวังเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง สภาพและความคาดหวังเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพ

1.ชื่อ - สกุลอายุ.....ปี

2.ตำแหน่ง.....

3.สถานที่ทำงาน.....

4.วุฒิการศึกษา.....

5.ประสบการณ์ทำงาน.....

ตอนที่ 2 ประเด็นที่จะสัมภาษณ์

1. หลักเสรีภาพ

1.1 ท่านเห็นว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายควรมีคุณลักษณะตามหลักความมีเสรีภาพอย่างไร

.....

.....

.....

1.2 แนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนในด้านการยึดหลักเสรีภาพควรจะเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

2. หลักความเสมอภาค

2.1 ท่านเห็นว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายควรมีคุณลักษณะตามหลักความเสมอภาคเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

2.2 แนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในการยึดหลักความเสมอภาคของนักเรียนควรจะเป็นอย่างไร

3. หลักการวาดภาพ

3.1 ท่านเห็นว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายควรมีคุณลักษณะตามหลักการวาดภาพเป็นอย่างไร

3.2 แนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนในการยึดหลักการวาดภาพควรจะเป็นอย่างไร

4. หลักการยึดเสียงข้างมาก

4.1 ท่านเห็นว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายควรมีลักษณะตามหลักเสียงข้างมากเป็นอย่างไร

4.2 แนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนในการยึดหลักเสียงข้างมากควรจะเป็นอย่างไร

5. หลักการมีส่วนร่วม

5.1 ท่านเห็นว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายควรมีลักษณะตามหลักการมีส่วนร่วมเป็นอย่างไร

.....

.....

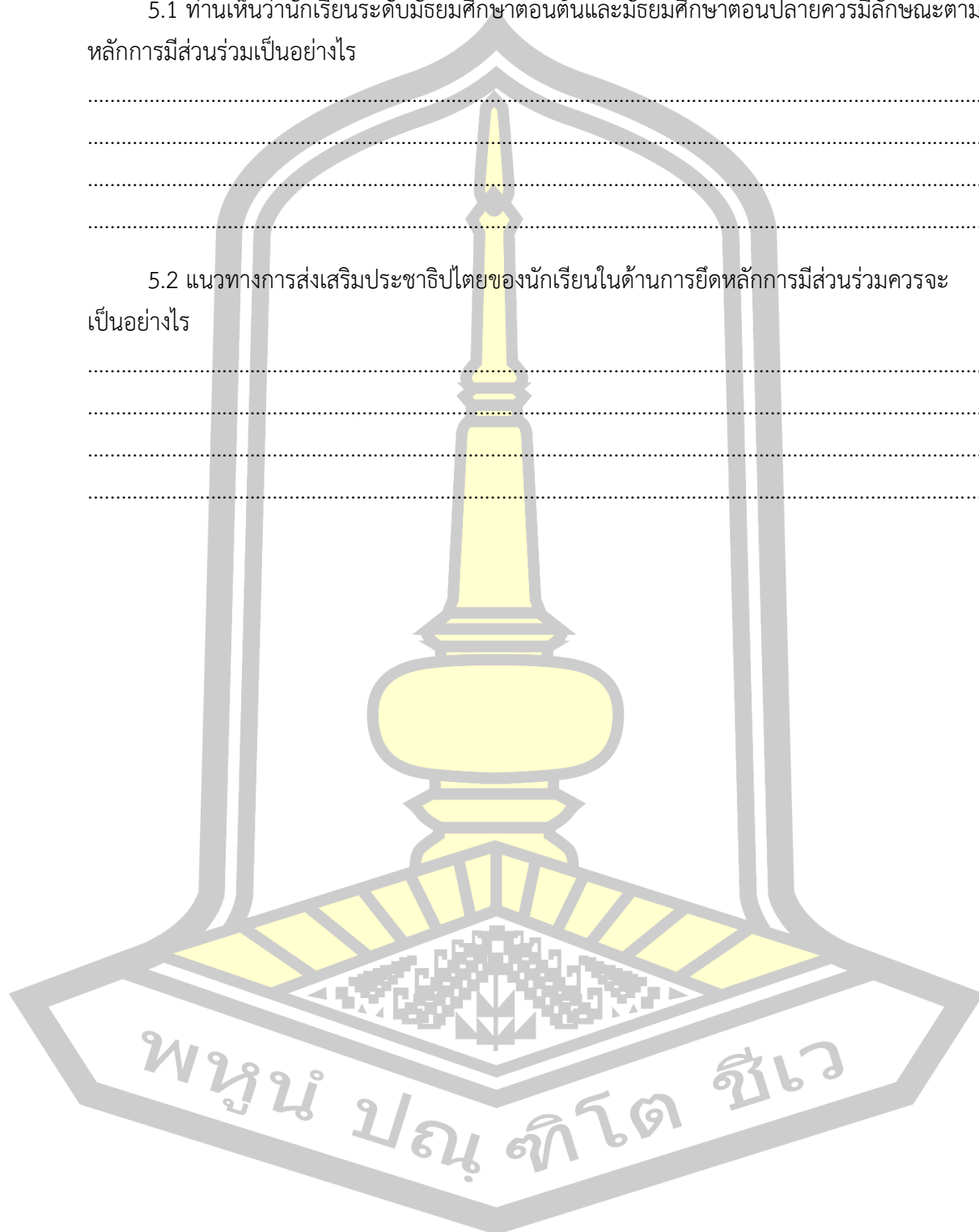
.....

5.2 แนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนในด้านการยึดหลักการมีส่วนร่วมควรจะเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

ข้อคำถามในการจัดสนทนากลุ่ม (Focus group discussion)

เรื่อง สภาพและความคาดหวังเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมากแข้ง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

คำชี้แจง การดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

1. ผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) แนะนำตนเอง
2. ผู้ดำเนินการสนทนาชี้แจงจุดมุ่งหมายในการสนทนากลุ่ม และวัตถุประสงค์ของการวิจัย
3. ผู้เข้าร่วมสนทนาแนะนำตนเอง
4. เริ่มคำถามในแนวการสนทนาที่จัดเตรียมไว้ตามประเด็นต่าง ๆ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่ม ทุกคนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นเท่าเทียมกัน
5. สรุปประเด็นจากการสนทนากลุ่ม

แนวคำถามการสนทนากลุ่ม

1. นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไรกับสภาพและความคาดหวังการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนภายในโรงเรียนบ้านหมากแข้ง
 - 1.1 ด้านหลักเสรีภาพ
 - 1.2 ด้านหลักความเสมอภาค
 - 1.3 ด้านหลักภราดรภาพ
 - 1.4 ด้านหลักเสียงข้างมาก
 - 1.5 ด้านหลักการมีส่วนร่วม
2. แนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยของนักเรียนภายในโรงเรียนบ้านหมากแข้ง
 - 2.1 ด้านหลักเสรีภาพ
 - 2.2 ด้านหลักความเสมอภาค
 - 2.3 ด้านหลักภราดรภาพ
 - 2.4 ด้านหลักเสียงข้างมาก
 - 2.5 ด้านหลักการมีส่วนร่วม

พูน ปณ จิโต ชีเว

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นายเกษมสันต์ ชันดี
วันเกิด	28 พฤษภาคม 2536
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	20 หมู่ 12 บ้านหนองลาด ตำบลหนองเม็ก อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ครู โรงเรียนบ้านหมากแข้ง อุดรธานี
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนบ้านหมากแข้ง จังหวัดอุดรธานี
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2551 มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมารีย์พิทักษ์ อุดรธานี พ.ศ. 2555 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนอุดรพัฒนการ อุดรธานี พ.ศ. 2560 ปริญญาตรี ครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา พ.ศ. 2567 ปริญญาโท รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พูน ปณ ภิโต ชีเว